

REGION MIDTJYLLAND

Miljøvurdering af Forslag til Råstofplan 2020

APRIL 2020

FOTO © HELENE D. CLAUSEN

Udgiver	Region Midtjylland Skottenborg 26 8800 Viborg
Henvendelse vedrørende Miljøvurdering	Mail direkte til raastoffer@ru.rm.dk eller ring på 78411 999 Læs mere: www.raastofplan2020.rm.dk
Konsulenter	Orbicon WSP A/S Jens Juuls Vej 16 8260 Viby J
Udgivelsesår	April 2020
Afdeling	Regional Udvikling, Kontoret for Klima, Ressourcer og Grøn Omstilling
Forside billede	Landskab på Nordfur. ©Helene D. Clausen
Sidetal	46

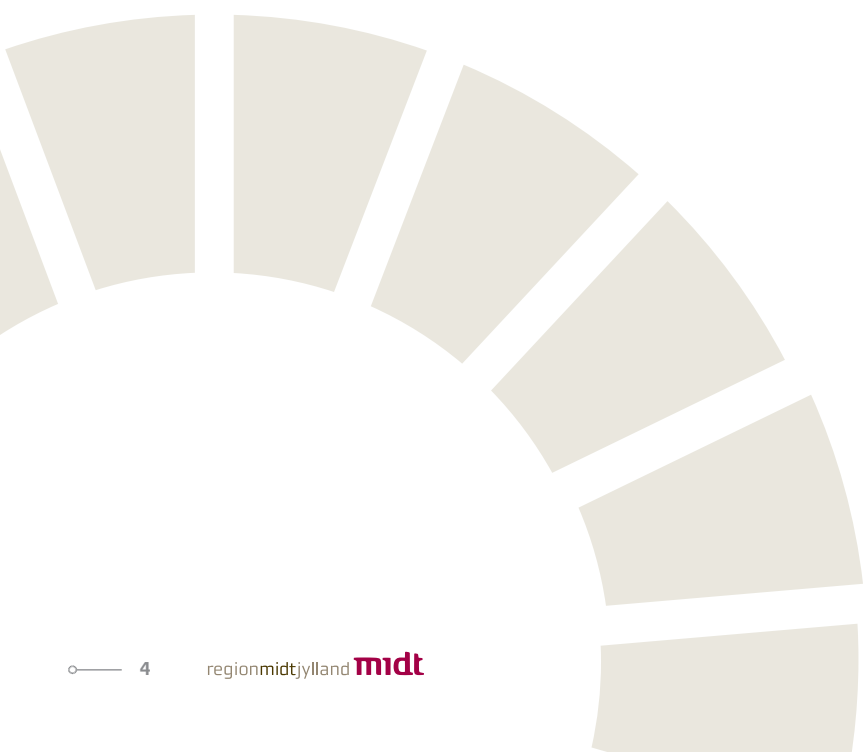
INDHOLD

1. IKKE TEKNISK RESUMÉ	5
2. INDLEDNING	6
3. LOVGRUNDLAG	7
3.1 Hvordan miljøvurderingen er foretaget	9
3.2 Høring af berørte myndigheder og offentligheden	10
4. FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING	11
5. OVERORDNEDE MILJØHENSYN	13
6. MILJØVURDERING, HERUNDER MILJØSTATUS OG EKSISTERENDE MILJØPROBLEMER	14
6.1 International naturbeskyttelse – Natura 2000	15
6.2 Natur og biodiversitet	19
6.3 Landskab, geologi og kulturarv	26
6.4 Vand	31
6.5 Trafik og infrastruktur	32
6.6 Befolkning og sundhed	33
6.7 Klima og affald	34
6.8 Yderligere justering af råstofgrave- og råstofinteresseområder	36
7. FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER	37
8. KUMULATIVE EFFEKTER	38
9. ALTERNATIVER, HERUNDER REFERENCESCENARIET	40
10. OVERVÅGNING	42
11. EVENTUELLE MANGLER	43
12. KONKLUSION	44

BILAG:

1. Skema med råstofgrave- og interesseområder, der medtages i Forslag til Råstofplan 2020
2. Skema med råstofgraveområder, der ikke medtages i Forslag til Råstofplan 2020
3. Supplerende Natura 2000-vurdering

Ovennævnte bilag samt 25 miljørapporter for 37 konkrete forslag til råstofgraveområder kan ses på regionens hjemmeside, www.raastofplan2020.rm.dk

1. IKKE TEKNISK RESUMÉ

Region Midtjylland skal i forbindelse med revision af Råstofplan 2016 miljøvurdere Råstofplan 2020's indvirkning på miljøet. Dette er en lovpligtig opgave ifølge miljøvurderingsloven. Miljøvurderingsloven sikrer, at der udarbejdes en miljøvurdering til planforslaget, at offentligheden og relevante myndigheder høres, og at de synspunkter, der er fremkommet i forbindelse med de forudgående høringer, er indgået i beslutningsprocessen.

Der er forslag om at udlægge 37 nye råstofgraveområder eller udvidelser af eksisterende råstofgraveområder i Region Midtjylland. For hvert af disse områder er der udarbejdet en miljørapport, hvor de foreliggende natur-, miljø- og planmæssige forhold i områderne er beskrevet og vurderet. Miljørapporterne for de enkelte nye fremtidige råstofgraveområder kan ses på Region Midtjyllands hjemmeside: www.raastofplan2020.rm.dk. Der er udarbejdet i alt 25 miljørapporter, idet nogle af miljørapporterne dækker flere råstofgraveområder.

Der er endvidere udarbejdet en hvidbog, hvor høringssvar fra idé- og debatfasen er samlet og regionens bemærkninger til høringssvarene er indarbejdet. Det fremgår af hvidbogen hvilke foreslåede råstofgraveområder, der ikke er medtaget i råstofplanen samt begrundelserne herfor. Hvidbogen ses på regionens hjemmeside: www.raastofplan2020.rm.dk

Efter idé- og debatfasen har Region Midtjylland afholdt møder med regionens kommuner og har foretaget en afvejning efter råstoflovens § 3 for de enkelte råstofgrave- og råstofinteresseområder. På den baggrund har regionen gennemgået alle forslag til nye råstofgrave- og råstofinteresseområder og har udvalgt og afgrænset de områder, der foreslås medtaget i Forslag til Råstofplan 2020.

Begrundelsen for, at et foreslået råstofgraveområde ikke er medtaget i Forslag til Råstofplan 2020 kan f.eks. være væsentlige miljøkonflikter, at der vurderes at være ressourcer nok i området, eller på grund af manglende eller udokumenteret råstofkvalitet.

Begrundelsen fremgår af skemaerne med oversigt over valgte og fravalgte råstofgraveområder, som kan ses i bilag 1 og 2 samt på regionens hjemmeside: www.raastofplan2020.rm.dk.

For alle råstofgraveområder, der er medtaget i Forslag til Råstofplan 2020, er det i miljørapporterne for de konkrete områder vurderet, at der ikke er væsentlige miljøkonflikter inden for områderne, der ikke kan forebygges eller afbødes ved regionens sagsbehandling og vilkårsstillelse i forbindelse med en konkret råstofansøgning.

Råstofplanen omfatter for visse råstofgraveområder forudsætninger, der skal indgå i en fremtidig råstofgravetilladelse. Forudsætningerne er bl.a. en udmøntning af miljørapporterne og kan f.eks. have til formål at afbøde miljøkonflikter.

2. INDLEDNING

Denne miljøvurdering er udarbejdet i henhold til lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25. oktober 2018 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (miljøvurderingsloven) og i overensstemmelse med § 3 i lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 om råstoffer (råstofloven) med senere ændringer.

Miljøvurderingslovens formål er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at bidrage til integration af miljøhensyn under udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer og ved tilladelse til projekter med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling. Loven sikrer, at der gennemføres en miljøvurdering af planer og programmer samt projekter, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet. Miljøvurderingsloven sikrer desuden, at offentligheden og relevante myndigheder høres, og at det dokumenteres, at de synspunkter, der er fremkommet i forbindelse med høringerne, er indgået i beslutningsprocessen.

Råstoflovens formål er bl.a. at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn, der er nævnt i lovens § 3.

Miljøvurderingen af Råstofplan 2020 er afgrænset til de ændringer, der er i forhold til Råstofplan 2016, og som er vurderet væsentligt miljømæssigt. Afgrænsningen af planændringer og miljøparametre for miljøvurderingen er dels sket i en intern proces i regionen og dels gennem høring af berørte myndigheder i henhold til miljøvurderingslovens § 32, stk. 1, pkt. 2.

• Vestbirk Grusgrav i Horsens Kommune. Foto ©Nicholas Bell

3. LOVGRUNDLAG

Miljøvurderingslovens § 8 indebærer, at offentlige myndigheder skal foretage en miljøvurdering af planer, der fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, der er omfattet af lovens bilag 1 eller 2.

Råstofplanen fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser for følgende projekter på lovens bilag 1 og 2:

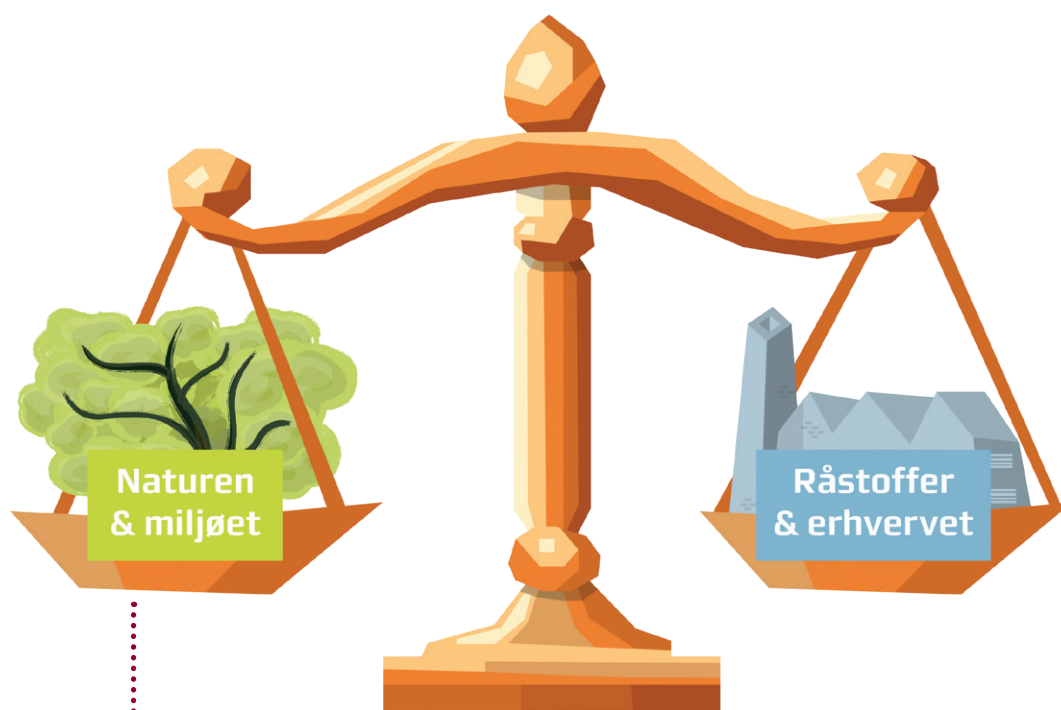
Bilag 1, pkt. 19 og 20:

- Råstofindvinding fra åbne brud, hvor minestedets areal er over 25 hektar, eller tørvegravning på et areal over 150 hektar.
- Råstofindvinding fra åbne brud med en samlet indvindingsperiode på mere end 10 år med undtagelse af indvinding indenfor de i en endeligt vedtaget råstofplan udpegede graveområder.

Bilag 2, pkt. 2 a):

- Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1).

Råstoflovens § 3 indebærer, at der ved udlægning af råstofgraveområder, råstofgravetilladelser mm. ikke alene skal lægges vægt på råstofressourcernes omfang og kvalitet, men at der også skal lægges vægt på hhv. erhvervsmæssige hensyn og planmæssige interesser, herunder miljø- og naturbeskyttelse – se figur nedenfor.

Figur 9. Illustration af Råstoflovens § 3.

Råstofplanen fastlægger, hvor der i Region Midtjylland kan gives tilladelse til at indvinde naturgivne råstoffer – dvs. sand, grus, sten, ler, moler, plastisk ler, tørv og kalk. Det er Regionsrådet, der i henhold til § 5a i lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 om råstoffer (råstofloven) udarbejder råstofplanen og dermed fastlægger de overordnede retningslinjer for råstofindvindingen, herunder udlæg af råstofgraveområder og råstofinteresseområder. Kommunalbestyrelserne er bundet af råstofplanen i deres planlægning og administration.

Råstofplaner er som udgangspunkt omfattet af miljøvurderingslovens krav om miljøvurdering, medmindre der er tale om ubetydelige ændringer af den eksisterende plan. Ved mindre ændringer skal der dog foretages en screening med henblik på at undersøge, om ændringen må antages at kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet – og om ændringen dermed skal miljøvurderes.

Da det er vurderet, at råstofplanen er omfattet af lovens krav om miljøvurdering, er det nærmere indhold af miljørapporterne for de foreslåede råstofgraveområder fastlagt – denne fase kaldes for afgrænsning. I afgrænsningsfasen er berørte myndigheder hørt med hensyn til særlige forhold, der bør inddrages i miljøvurderingen. Ligeledes er berørte myndigheder hørt om afgrænsning af nærværende overordnede miljørapport.

Se afgrænsningsudtalelsen for den overordnede miljørapport samt screenings- og afgrænsningsnotatet bagerst i miljørapporterne for de enkelte råstofgraveområder på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk

Efter afgrænsningsfasen er der udarbejdet miljørapporter for alle de foreslåede råstofgraveområder, og der er foretaget en egentlig miljøvurdering af planens indvirkning på omgivelserne i de foreslåede råstofgraveområder og miljøet i øvrigt. Grundlaget for miljøvurderingen af råstofplan 2020 er således 25 miljørapporter, der dækker miljøvurderingen af de 37 nye eller udvidede råstofgraveområder eller råstofinteresseområder. Enkelte områder, der i Råstofplan 2016 var udlagt som råstofgraveområder, foreslås ændret til råstofinteresseområder. Det drejer sig om områder på Fur i Skive Kommune.

De eksisterende råstofgraveområder og råstofinteresseområder, der indgik i Råstofplan 2016, og som videreføres i Råstofplan 2020, er tidligere miljøvurderet som del af miljøvurderingen af de tidligere råstofplaner.

Region Midtjylland har som led i miljøvurderingen foretaget en opdatering af Natura 2000-vurderingen for de eksisterende råstofgrave- og interesseområder, idet Miljøstyrelsen har foretaget ændringer i afgrænsning og udpegningsgrundlag for flere Natura 2000-områder i 2018. Derudover vurderes de tidligere miljøvurderinger fortsat at være dækkende.

3.1 HVORDAN MILJØVURDERINGEN ER FORETAGET

På et overordnet niveau er der foretaget en miljøvurdering af Råstofplan 2020, hvor råstofplans konsekvenser for miljøet i Region Midtjylland er belyst og vurderet.

Der er i Råstofplan 2020 forslag om at udlægge 37 nye råstofgraveområder eller udvidelser af eksisterende råstofgraveområder i Region Midtjylland. For hvert af disse områder er der udarbejdet en detaljeret miljørapport, hvor de foreliggende natur-, miljø- og planmæssige forhold i områderne er beskrevet og vurderet. For råstofgraveområder, der ligger tæt ved hinanden, er miljøvurderingen samlet i én miljørapport, således at der i alt foreligger 25 miljørapporter. Disse miljørapporter er vedlagt som bilag til den overordnede miljøvurdering af Råstofplan 2020.

Grundlaget for vurderingen af de nye råstofgraveområder har været et screenings- og afgrænsningsnotat, der indeholder alle miljøvurderingslovens miljøparametre (i henhold til lovens bilag 4). Screenings- og afgrænsningsnotatet er anvendt til at foretage selve afgrænsningen af de planændringer, der kan have væsentlig indvirkning på miljøet, og de miljøparametre, der potentielt kan blive påvirket.

For hvert enkelt råstofgraveområde og interesseområde er det således vurderet, om arealudlægget kan medføre påvirkning af de enkelte miljøparametre. For de miljøparametre, hvor screeningen tyder på en mulig væsentlig påvirkning, indgår den aktuelle miljøparamenter i afgrænsningen af miljørapportens indhold. Selve miljøpåvirkningen er derefter undersøgt og vurderet nærmere i miljøvurderingen af det pågældende råstofgrave- eller råstofinteresseområde. Resultatet fremgår af råstofgrave- eller råstofinteresseområdets miljørapport.

Hvis en påvirkning er vurderet som værende væsentlig og negativ for et givent miljøtema er det vurderet, om de negative konsekvenser kan afbødes eller kompenseres. Afbødende foranstaltninger kan være meget forskellige og omfatte alt fra ændring af planen til tekniske foranstaltninger, informationskampagner, vilkår i råstofgravetilladelsen m.v. For de væsentlige negative konsekvenser er der givet forslag til afbødende foranstaltninger i miljørapporterne.

Påvirkningen i visse områder har dog vist sig at være så væsentlig negativ, at disse områder er taget ud af planforslaget. Mulige råstofgraveområder kan desuden være udtaget som følge af afvejningen efter råstoflovens § 3. Disse områder er beskrevet i skemaet, der er vedlagt som bilag 2, herunder begrundelsen for, at de er taget ud af råstofplanen.

For de væsentlige negative påvirkninger skal der foretages en overvågning af miljøpåvirkningen. Overvågningen bygger i vidt omfang på eksisterende overvågningsprogrammer og metoder – se kapitel 10 "Overvågning".

For enkelte råstofgraveområder er der opstillet forudsætninger for, at et område er blevet udlagt. Forudsætningerne fremgår af råstofplanen. Disse forudsætninger er bindende og er en del af udpegningsgrundlaget for det pågældende areal. Forudsætningerne kan derfor ikke fraviges medmindre det godtgøres, at den eller de interessehensyn de skal tilgodese, ikke tilsidesættes.

3.2 HØRING AF BERØRTE MYNDIGHEDER OG OFFENTLIGHEDEN

I forbindelse med idé- og debatfasen og den indledende høring af berørte myndigheder samt høring om omfanget og detaljeringsgraden (afgrænsningen) af miljøvurderingen i medfør af miljøvurderingslovens § 32, stk. 1, pkt. 2, har Region Midtjylland hørt kommunerne inden for regionen, statslige myndigheder samt lodsejere i nærområdet.

Idé- og debatfasen med indkaldelse af ideer og forslag er forløbet i perioden fra 4. februar 2019 til 3. april 2019. Høring af berørte myndigheder over afgrænsningen af den overordnede miljørapport er sket i perioden 23. januar 2020 til 6. februar 2020. Høringen af berørte myndigheder for afgrænsningen af miljørapporten for de enkelte råstofgraveområder, der inddrages eller ændres i forbindelse med revision af råstofplanen, er ligeledes foretaget i januar-februar 2020.

Bemærkninger og kommentarer i forbindelse med høringen i idé- og debatfasen fremgår af Hvidbogen, der ligger på regionens hjemmeside: www.raastofplan2020.rm.dk – under "Hørings-svar".

4. FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING

Råstofplanen må i henhold til råstoflovens § 5a stk. 3 ikke stride mod regler eller beslutninger efter § 3 i lov om planlægning, Natura 2000-planer efter miljømålsloven, eller mod regler om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning.

KOMMUNEPLANERNE I REGION MIDTJYLLAND

De relevante kommuneplanretningslinjer er inddraget i miljørapporterne for de råstofgrave-områder og råstofinteresseområder, der indgår i Forslag til Råstofplan 2020. Områderne er f.eks. vurderet i forhold til de relevante retningslinjer om natur- og miljømæssige forhold samt landskabelige og kulturhistoriske forhold i det åbne land, samt kommuneplanernes arealudlæg til andre formål såsom tekniske anlæg, vindmøller mv.

Kommunerne har modtaget den indledende screening- og afgrænsningsrapport i forbindelse med høringen af berørte myndigheder. Der har endvidere været holdt teknikermøder samt en løbende dialog med alle kommunerne. Kommunernes bemærkninger til de foreslåede råstofgraveområder og til Region Midtjyllands vurderinger af miljøpåvirkningernes væsentlighed fremgår bl.a. af hvidbogen.

VANDOMRÅDEPLANER

Statens vandområdeplaner er en samlet plan for at forbedre det danske vandmiljø, idet de skal sikre renere vand i kystvande, søer, vandløb og grundvand i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv. Vandområdeplanerne er et informationsredskab, der ikke i sig selv er bindende, idet bindingerne er udmøntet i bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer mv., herunder bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Vandområdeplanernes tilstandsvurderinger og målsætninger for vandområderne fremgår af Miljøstyrelsens MiljøGIS.

De gældende vandområdeplaner er for planperioden 2015-2021. Næste planperiode bliver 2021-2027. Der foreligger på nuværende tidspunkt en basisanalyse for næste planperiode, men udkast til de kommende vandområdeplaner er endnu ikke offentliggjort. Basisanalysen beskriver vandområdernes tilstand i dag og estimerer den forventede tilstand i 2027.

Tilstanden af de heri udpegede drikkevands- og grundvandsforekomster må ikke forringes, således heller ikke som følge af råstofindvinding. Indvinding af råstoffer må ligeledes ikke være til hinder for opfyldelse af vandområdeplanens målsætninger i tilknyttede vandløb, søer, kystvande og terrestriske økosystemer, som er direkte afhængige af en grundvandsforekomst.

Staten og kommunerne skal inden for deres respektive ressortområder gennemføre de i medfør af vandområdeplanerne vedtagne indsatsprogrammer, og foranstaltningerne skal være operationelle efter tre år. Afhængig af hvordan indsatsprogrammerne i praksis udmøntes, vil regionen eventuelt stille særlige vilkår i forbindelse med udstedelse af tilladelse til indvinding af råstoffer.

Som en central del af den danske drikkevandsbeskyttelse foretager staten kortlægning af grundvandet i medfør af vandforsyningsloven. Opgaven varetages af Miljøministeriet, som typisk en gang årligt fastlægger forskellige områdeudpegninger i en bekendtgørelse om udpeging af drikkevandsressourcer, senest nr. 1153 af 18. november 2019.

Bekendtgørelsen fastlægger områder med drikkevandsinteresser (OD), områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD); indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for områder med særlige drikkevandsinteresser; følsomme indvindingsområder i forhold til henholdsvis nitrat og sprøjtemidler; indsatsområder inden for følsomme indvindingsområder samt boringsnære beskyttelsesområder (BNBO). De til enhver tid gældende områdeudpegninger fremgår af Danmarks Miljøportal.

Områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse har højeste prioritet for sikring af tilstrækkeligt drikkevand og for grundvandsbeskyttelse. Følsomme indvindingsområder er udpeget inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse, hvor grundvandet er særligt følsomt over for forurening med nitrat og/eller sprøjtemidler.

Inden for de følsomme indvindingsområder er der udpeget indsatsområder, hvor der er vurderet at være behov for en særlig grundvandsbeskyttelse. Nogle kommuner definerer retningslinjer for kommunens udtalelse til regionen i forbindelse med regionens udarbejdelse af råstofgravetilladelser, og der vil derfor kunne blive stillet vilkår i tilladelsen som følger heraf.

Sorteringsanlæg i Vestbirk Grusgrav, Horsens Kommune. Foto: Nicholas Bell

5. OVERORDNEDE MILJØHENSYN

Ifølge miljøvurderingsloven skal miljøvurderingen omfatte vurderingen af planers og programmers sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser samt arkitektonisk og arkæologisk arv, og det indbyrdes forhold mellem samtlige disse faktorer.

Miljøvurderingsloven opererer således med en meget bred definition af miljøbegrebet. Af selve miljørapporten fremgår, hvordan miljøhensynene har haft indflydelse på udformningen af Forslag til Råstofplan 2020. Forud for udarbejdelsen af Forslag til Råstofplan 2016 er råstofgraveområdernes arealmæssige udbredelse revideret. Dette er sket på baggrund af den indledende miljøscreening og afgrænsning af miljørapportens indhold, på baggrund af drøftelser på møder med kommunerne, samt på baggrund af de høringsbidrag, der indgik i den indledende idé- og debatfase, der forløb i perioden 4. februar 2019 til 3. april 2019.

Hele processen er beskrevet på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk, hvor regionsrådets redegørelse for revisionen af Råstofplan 2016 og idé- og debatoplægget også kan ses.

Der er således i flere trin i processen foretaget en revision og tilpasning af de udlagte råstofgraveområder under hensyntagen til bl.a. miljøet, jf. miljøvurderingslovens brede miljøbegreb.

Region Midtjylland har i udarbejdelsen af Råstofplan 2020 foretaget en afvejning af de identificerede miljøpåvirkninger, som råstofplanen vurderes at kunne medføre, i forhold til de samfundsmæssige forsyningshensyn, som råstofplanen samtidig skal sikre. Det er regionens overordnede vurdering, at de miljømæssige påvirkninger, som er behandlet i miljørapporten, står i rimeligt forhold til den sikring af forsyningen med råstoffer, der er tilstræbt med Råstofplan 2020.

6. MILJØVURDERING, HERUNDER MILJØSTATUS OG EKSISTERENDE MILJØPROBLEMER

I overensstemmelse med bestemmelserne i miljøvurderingslovens bilag 4 skal der, inden råstofplanen gennemføres, foretages en beskrivelse af den nuværende miljøstatus, og dermed status inden de planlagte ændringer i råstofplanen implementeres. Statusbeskrivelsen omfatter en beskrivelse af såvel eksisterende miljøproblemer som eksisterende kvaliteter. Statusbeskrivelsen er referencerammen, som råstofplanen vurderes i forhold til, og er baggrund for beskrivelsen af referencescenariet (tidligere kaldet 0-alternativet). Referencescenariet beskriver miljøstatus og den sandsynlige udvikling, hvis Råstofplan 2016 videreføres uændret, og Råstofplan 2020 ikke gennemføres.

Miljøstatus og eksisterende forhold for de enkelte råstofgraveområder er beskrevet i miljørapporterne for disse. I disse er råstofgraveområdet beskrevet, herunder relevante lov- og planmæssige restriktioner og bindinger.

I miljøvurderingen af et nyt eller udvidet råstofgraveområde er der for hvert enkelt miljøtema konkrete kriterier, som påvirkningens væsentlighed er vurderet i forhold til. Kriterierne varierer alt efter miljøtemaets karakter. F.eks. er der for støjpåvirkning faste kriterier for, hvornår en påvirkning er væsentlig, i form af støjgrænseværdier. Overskridelse af støjgrænseværdier vil normalt blive vurderet som en væsentlig påvirkning, mens overholdelse af disse vurderes som mindre eller ikke-væsentlige.

For andre miljøtemaer foreligger der lovmæssige bindinger, f.eks. for beskyttet natur, sø- og åbeskyttelseslinje og fortidsmindebeskyttelseslinje. Hvis et råstofgraveområde er omfattet af sådanne restriktioner, kan der forekomme en væsentlig påvirkning, og miljøtemaet er derfor vurderet nærmere i miljørapporten for det pågældende område.

Derudover er der miljøtemaer, som udspringer af kommuneplanens retningslinjer, som f.eks. bevaringsværdige landskaber, kulturmiljøer og økologiske forbindelser. Disse udpegninger er ikke bindende, men udgør et administrationsgrundlag, som skal anvendes i den videre planlægning og ved konkrete afgørelser.

Der foretages altid en konkret vurdering, hvor graveområdets størrelse, beliggenhed og karakter vurderes i forhold til det relevante miljøtema og de lovmæssige bindinger, målsætninger og retningslinjer, der måtte gælde for dette.

Råstofplanens retningslinjer fastlægger de overordnede rammer for råstofindvindingen i regionen. Det fremgår af retningslinjerne, hvilke forhold regionsrådet vil lægge til grund for afgørelserne om tilladelse til råstofindvinding.

Det fremgår bl.a. af retningslinjerne, at der for enkelte af råstofgraveområderne er opstillet forudsætninger i råstofplanen. Råstofgravning kan i disse områder ikke iværksættes uden at de særlige hensyn, der er beskrevet i forudsætningerne, tilgodeses. F.eks. kan råstofgravning i et område kræve tilladelse fra andre myndigheder, eller der kan være forudsætninger om, at området efter endt råstofgravning ikke må bruges pesticider eller gødskes. Forudsætningerne

er bl.a. en udmøntning af miljørapporterne for de enkelte råstofgraveområder og råstofinteresseområder. Forudsætningerne kan også være forårsaget af ønsker fra kommunen som f.eks. grundvandsmyndighed.

Færdiggravede og efterbehandlede arealer er som udgangspunkt taget ud af planen i forbindelse med revisionen. Desuden er råstofgraveområder og råstofinteresseområder, eller dele af disse taget ud af planen, hvis de ikke længere er aktuelle. Dette kan f.eks. ske på grund af ringe råstofkvalitet og -mængde, beliggenhed, eller hvis der ikke er interesse for indvinding i området. Udtagning af arealer er som udgangspunkt sket i enighed med kommunerne og lodsejer/indvinder.

I forhold til Råstofplan 2016 er der således i alt taget 2.812 ha råstofgraveområder og 1.128 ha råstofinteresseområder ud af Forslag til Råstofplan 2020. Der er udlagt 619 ha nye råstofgraveområder og 31 ha nye interesseområder i Forslag til Råstofplan 2020. De samlede udlagte arealer med råstofgraveområder og råstofinteresseområder er derfor reduceret med i alt 3.290 ha i forhold til Råstofplan 2016, fordelt på 2.193 ha råstofgraveområder og 1.097 ha råstofinteresseområder.

Hele Region Midtjylland udgør 13.124 km², dvs. 1.312.400 ha, og heraf er der i Råstofplan 2020 udlagt i alt 11.859 ha råstofgraveområder. Dette svarer til, at ca. 0,9 % af Region Midtjyllands samlede areal er udlagt til råstofgraveområder.

6.1 INTERNATIONAL NATURBESKYTTELSE – NATURA 2000

NATURA 2000

Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særlig værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for de internationale naturbeskyttelsesområder; habitatområder, fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder.

- Habitatområder udpeges for at beskytte og bevare bestemte naturtyper og arter af dyr og planter, som er af betydning i EU.
- Fuglebeskyttelsesområderne er udpeget for at beskytte og forbedre levevilkårene for vilde fuglearter i EU.
- Ramsarområder er beskyttede vådområder med særlig betydning for fugle. Ramsarområderne ligger alle inden for grænserne af fuglebeskyttelsesområderne.

I henhold til § 5, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (Habitatbekendtgørelsen), må der ikke udlægges råstofområder i de internationale naturbeskyttelsesområder.

Nye og udvidede råstofgraveområder har derfor ikke overlap med Natura 2000-områder. For enkelte af de eksisterende råstofgraveområder, der føres videre fra Råstofplan 2016, er der overlap med Natura 2000-områder. Dette skyldes, at råstofgraveområdet var udpeget før Natura 2000-området blev udlagt, f.eks. som en anmeldt rettighed.

Hvor der planlægges råstofområder i nærheden af internationale naturbeskyttelsesområder, og der vurderes at være risiko for påvirkning ind i Natura 2000-området, skal regionen i en såkaldt væsentlighedsvurdering undersøge, om planudlægget vil påvirke Natura 2000-området væsentligt.

Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en habitatkonsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte.

Der er mulighed for at fravige forbuddet i helt særlige tilfælde, hvilket kræver tilladelse fra Miljøstyrelsen med redegørelse for nødvendigheden af indvindingen og påvirkningens karakter. Såfremt særligt sensitive (såkaldt prioriterede) arter eller naturtyper berøres, kræves der tilladelse fra EU. Dette vil, sammen med en række andre kriterier, ligeledes forudsætte, at der udarbejdes en konsekvensvurdering jf. habitatbekendtgørelsens § 6.

Ligeledes kan der ifølge habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 3, pkt. 1 ikke meddeles tilladelse til råstofindvinding efter råstoflovens § 7, stk. 1 og 2, hvis projektet kan medføre skade på et Natura 2000-område.

Udpegningsgrundlaget for et Natura 2000-område udgøres af de arter og naturtyper, som Natura 2000-området er udpeget for at beskytte. Udpegningsgrundlaget for hvert enkelt Natura 2000-område fremgår af Miljøstyrelsens Natura 2000-plan for det pågældende område, og kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

For de råstofgraveområder, hvor Forslag til Råstofplan 2020 medfører ændringer i forhold til Råstofplan 2016, er den mulige påvirkning af nærliggende Natura 2000-områder blevet undersøgt i forbindelse med miljøvurderingen af områderne. Dette omfatter både nye råstofgraveområder og udvidelser af eksisterende råstofgraveområder.

Natura 2000-vurderingen fremgår af miljørapporten for de enkelte råstofgraveområder. Der er ikke udlagt nye eller udvidede råstofgraveområder, hvor der er vurderet risiko for, at råstofgravning kan påvirke de i Natura 2000-planerne udpegede naturtyper eller arter væsentligt. I forbindelse med ansøgning om råstofgravetilladelse skal påvirkningen dog vurderes igen, således at vurderingen kan ske på grundlag af den aktuelle status for det konkrete udpegningsgrundlag på ansøgningstidspunktet. Ligeledes kan de hydrologiske forhold i området være anderledes på ansøgningstidspunktet, hvilket kan have betydning for visse arter og naturtyper på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

Miljøstyrelsen har på baggrund af den politiske aftale om Naturpakken fra 2016 revideret afgrænsningen og udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne i Danmark. Justeringen trådte i kraft 1. november 2018 og indgår i den gældende habitatbekendtgørelse.

De nye eller udvidede råstofgraveområder i Forslag til Råstofplan 2020 er alle vurderet i forhold til de ovennævnte justerede Natura 2000-områder. De råstofgrave- og råstofinteresseområder, der videreføres uændrede fra Råstofplan 2016, er tidligere vurderet i forhold til de dagældende Natura 2000-områder i forbindelse med miljøvurderingen af den råstofplan, som de indgik i, da de blev udlagt. For disse områder kan der imidlertid – som følge af Miljøstyrelsens justering i 2018 – være sket ændringer i Natura 2000-områdernes afgrænsning og/eller udpegningsgrundlag. Dette kan potentielt have betydning for de eksisterende råstofgraveområders og råstofinteresseområders påvirkning af Natura 2000-områder.

De tidligere udførte Natura 2000-vurderinger er derfor opdateret i forhold til de gældende Natura 2000 områder, herunder afgrænsning og udpegningsgrundlag. Region Midtjylland har foretaget en gennemgang af justeringerne i regionens Natura 2000-områder og har konkret vurderet, om ændringerne kan give anledning til væsentlige påvirkninger af Natura 2000-områderne. Gennemgangen har resulteret i en supplerende Natura 2000-vurdering for et enkelt råstofgraveområde (Rom i Lemvig Kommune), idet der er udpeget et nyt fuglebeskyttelsesområde i forbindelse med det nye udpegningsgrundlag. For de øvrige eksisterende råstofgrave- og råstofinteresseområder er det vurderet, at der ikke er ændringer i områdernes mulige påvirkning af Natura 2000-områder.

Resultatet af gennemgangen og den supplerende Natura 2000-vurdering er vedlagt som bilag 3 og kan ses på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk

BILAG IV-ARTER

Ud over beskyttelse af Natura 2000-områder indeholder habitatbekendtgørelsen, jf. § 10, bestemmelser om strengt beskyttede arter opført på habitatdirektivets bilag IV. Disse bilag IV-arter er både beskyttede inden for og uden for Natura 2000-områderne, idet beskyttelsen gælder overalt, hvor arterne forekommer. Bilag IV rummer både sjældne og mere almindelige danske plante- og dyrearter, men for alle er det vurderet, at disse arter på europæisk niveau kræver særlig opmærksomhed på grund af deres forekomst, hyppighed og sårbarhed.

Der må derfor generelt ikke gives tilladelser eller vedtages planer, der kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområde i det naturlige udbredelsesområde for de strengt beskyttede dyrearter.

For de beskyttede plantearters vedkommende må disse ikke ødelægges, og beskyttelsen gælder alle planternes livsstadier.

Den økologiske funktionalitet af områder, der benyttes som yngle-, opholds- og fødesøgningsområder eller forbindelser, der benyttes til og fra disse områder, må ikke beskadiges eller reduceres. Bestanden af bilag IV dyrearter skal kunne opretholdes på samme niveau, som før en påvirkning.

Beskyttelsen af bilag IV-arterne er restriktiv, og der er meget begrænsede muligheder for at fravige beskyttelsen. Fravigelse kan kun ske i helt særlige tilfælde og efter nærmere kriterier og procedure.

• Markfirben – en beskyttet art jf. habitatdirektivets bilag IV. Foto ©Nicholas Bell.

Habitatbekendtgørelsen omfatter krav om, at alle planer og projekter skal vurderes i forhold til deres påvirkning af bilag IV-arter. Dermed kan hensynet til bilag IV-arter inddrages tidligt i beslutningsprocessen, og de nødvendige undersøgelser og vurderinger kan foretages. Den meget konkrete håndtering af bilag IV-arterne kan dog være vanskelig i en overordnet planlægning, hvor udførelsen kan ligge langt ude i fremtiden. Til den tid kan arternes forekomst være en anden end på planlægningsstidspunktet. Den konkrete grave- og efterbehandlingsplan kendes heller ikke på planlægningsniveau.

I denne type sager, herunder råstofplanlægning, foretages en overordnet vurdering af planens mulige påvirkning af bilag IV-arterne, men den endelige vurdering udskydes til den efterfølgende sagsbehandling og evt. tilladelse. Dette indebærer naturligvis risiko for, at den efterfølgende tilladelse ikke kan gives som forudsat i den generelle plan, såfremt der på ansøgningstidspunktet sker beskadigelse af yngle- og rasteområde for dyrearter på bilag IV eller ødelæggelse af plantearter på bilag IV.

Denne mulighed for at udskyde endelig stillingtagen gælder ikke for Natura 2000-områder. For bilag IV-arter, der også er på udpegningsgrundlaget for et Natura 2000-område – såkaldt bilag II-arter, skal vurderingen således ske i forbindelse med planlægningen. For Natura 2000-områder gælder desuden et særligt forsigtighedsprincip, som ikke tilsvarende gælder for bilag IV-arter.

Vurderingen af bilag IV-arterne fremgår af miljørapporten for de enkelte råstofgraveområder.

6.2 NATUR OG BIODIVERSITET

SJÆLDNE, UDRYDDELSESTRUEDE ELLER FREDEDE DYR, PLANTER OG NATURTYPER

Ud over de internationalt beskyttede områder, naturtyper og arter, der er omfattet af habitatbekendtgørelsen, skal der tages hensyn til forekomsten af fredede arter jf. bekendtgørelse nr. 1466 af 6. december 2018 (Artsfredningsbekendtgørelsen), sjældne og truede arter opført på den danske rødliste¹ samt naturtyper beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Forekomsten af beskyttede, sjældne, truede eller fredede arter eller naturtyper i råstofgrave- og råstofinteresseområderne, der indgår i Forslag til Råstofplan 2020, er ikke kortlagt nærmere på nuværende tidspunkt, men der er udført en overordnet vurdering i miljørapporterne for de enkelte råstofgraveområder.

Ved de nye eller udvidede råstofgraveområder er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området, såfremt der ifølge den gældende kortlægning er registreret fredede eller beskyttede arter eller naturtyper i og nær råstofgraveområdet. Vurderingen er foretaget på det foreliggende, tilgængelige datagrundlag. På nuværende planniveau er det ikke muligt at vurdere de helt konkrete påvirkninger, da de konkrete forhold vedrørende forekomsten af plante- og dyrearter, herunder fredede og beskyttede arter, samt beliggenheden af § 3-beskyttede områder, kan ændre sig inden en ansøgning om råstofgravetilladelse foreligger. Vurderingen skal desuden foretages på grundlag af konkrete grave- og efterbehandlingsplaner, som heller ikke foreligger i planlægningsfasen.

Om de foreslåede råstofgraveområder kan udnyttes fuldt ud, vides således ikke på planniveau. Den endelige vurdering af, om udnyttelse af et råstofgraveområde påvirker beskyttede og fredede arter og naturtyper, foretages i forbindelse med en konkret ansøgning om råstofgravetilladelse. Der vil i den forbindelse blive foretaget en nærmere kortlægning af arter og naturtyper og en konkret vurdering af råstofgravningens påvirkning af disse.

Når råstofindvindingen er ophørt, vil der ofte kunne etableres en mere rig natur og dermed større biodiversitet i råstofgrave end i de tilstødende områder. Biodiversiteten vil ofte også være større i de tidligere råstofgrave end i referencescenariet. Dette kræver dog, at området ikke efterbehandles med påkørt muld til f.eks. landbrugsdrift.

Den væsentligt større biodiversitet skyldes, at den nøgne næringsfattige mineraljord på skrænter og i bunden af gravene skaber gode livsbetingelser for en lang række arter, der efterhånden er blevet sjældne og ofte er truede i Danmark. På den næringsrige muldjord kan disse sjældne og truede arter ikke klare sig i konkurrencen med de få næringsstofkrævende arter, der her dominerer vegetationen.

Den store diversitet af planter skaber igen levesteder for en lang række insekter, herunder mulighed for sjældne arter. Henligger råstofgraven med store partier af blottet mineraljord, vil dette desuden danne velegnede levesteder for blandt andet markfirbenet, der netop er beskyttet under habitatdirektivets bilag IV. Ligeledes vil isolerede vandansamlinger i bunden af råstofgravene udgøre velegnede ynglelokaliteter for en række beskyttede paddearter. Med tiden vil efterladte råstofgrave med den rette efterbehandling kunne udgøre fortrinlige opholds- og ynglelokaliteter, også for en lang række fuglearter.

.....

¹ <https://bios.au.dk/raadgivning/natur/redlistframe/roedliste-2019/>

Dukatsommerfugl på gul evighedsblomst, som er en rødlistet art. Begge arter trives på magre jorde og kan indfinde sig i grusgrave. Foto ©Helene D. Clausen.

NATURBESKYTTELSESOMRÅDER

Kommunerne har i deres kommuneplaner udpeget naturbeskyttelsesområder med forskellige betegnelser og kategorier. Kommuneplanernes retningslinjer for disse udpegninger er beskrevet i miljøvurderingerne for de enkelte forslag til nye råstofgraveområder og er vurderet i henhold til retningslinjerne i den enkelte kommuneplan.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for kommuneplanernes naturområder er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området.

Kriterierne for, hvornår en påvirkning vurderes som væsentlig, afhænger af retningslinjen og den målsætning, der kan være tilknyttet naturområderne, sammenholdt med graden af mulig påvirkning. Målsatte – og især højt målsatte – naturområder er i vurderingerne vægtet højere end de potentielle naturområder, der generelt er udpeget i områder, hvor ny natur ønskes etableret, men som ikke i dag f.eks. har status af § 3-beskyttelse i forhold til naturbeskyttelsesloven. Denne nye natur kan Region Midtjylland i samarbejde med kommunerne bidrage til at sikre ved vilkår om efterbehandling til natur i en eventuel råstofgravetilladelse.

I 19 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdets mulige påvirkning af kommuneplanernes naturbeskyttelsesområder.

Beskyttet natur og beskyttede vandløb i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3
Naturbeskyttelseslovens § 3 omfatter et generelt forbud mod at ændre i tilstanden af en række naturtyper. Bestemmelsen skal administreres restriktivt, og der gives kun dispensation i særlige tilfælde.

DE BESKYTTEDE NATURTYPER OMFATTER:

- Søer og vandhuller med et areal på mindst 100 m²,
- moser, enge, strandenge, strandsumpe, heder og overdrev med et areal på mindst 2.500 m²,
- »mosaikker« af ovennævnte naturtyper med et areal på mindst 2.500 m²,
- visse udpegede vandløb og
- alle moser i tilknytning til beskyttede vandhuller, søer eller vandløb.

Den vejledende § 3-registrering fremgår af Danmarks Miljøportals Arealinformation og revideres løbende af kommunerne. For alle andre naturtyper end vandløb er § 3-registreringen vejledende, idet naturen er dynamisk og med tiden kan udvikle sig ind i eller ud af § 3-beskyttelsen. Det er altid områdets aktuelle tilstand, der afgør, om et konkret område er beskyttet. Indgreb i områder beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 kræver en dispensation fra den enkelte kommune.

§ 3-områder, der grænser op til et råstofgraveområde, kan også blive påvirket af råstofindvinding, selvom der ikke graves i selve § 3-området, f.eks. hvis grundvandsstanden ændres som følge af råstofindvindingen. Moser, ferske enge og vandhuller er normalt afhængige af en høj grundvandsstand, og ligeledes kan vandløb blive påvirket. Vandløb kan desuden blive påvirket af tilledt overfladevand eller oppumpet grundvand, hvilket også kræver dispensation samt udledningstilladelse.

Der er ikke udlagt nye råstofgraveområder i eksisterende § 3-beskyttede arealer, hvis kommunerne på det nuværende vidensgrundlag har vurderet, at der ikke kan gives dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for eller nær § 3-beskyttede naturtyper, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for det enkelte råstofgraveområde.

Som det fremgår af miljørapporterne, er dette desuden et forhold, som Region Midtjylland i deres sagsbehandling af en eventuel ansøgning om råstofgravetilladelse skal tage højde for, enten ved forbyggende foranstaltninger (f.eks. vilkår om en vis graveafstand til beskyttet natur/vandløb), så der ikke sker tilstandsændring af § 3-områder, eller ved en dispensation til tilstandsændring af et § 3-område. Dispensationer kan omfatte nærmere vilkår samt krav om udlæg af erstatningsnatur.

I 18 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdets mulige påvirkning af de § 3-beskyttede naturtyper, idet der er registreret § 3-beskyttet natur inden for eller nær råstofgraveområdet.

ØKOLOGISKE FORBINDELSER OG POTENTIELLE ØKOLOGISKE FORBINDELSER

Kommunerne har i kommuneplanerne udpeget økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser, og der er tilknyttet retningslinjer til udpegningerne. De økologiske forbindelser kaldes også spredningskorridorer eller spredningsveje og har som formål at sikre og styrke spredningen af dyr og planter mellem naturområderne. De potentielle økologiske forbindelser er områder, der under eksisterende forhold ikke fungerer som økologiske forbindelser, men som ønskes udviklet dertil, for at styrke sammenhængen i naturområder og spredningen mellem disse.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for områder med økologiske forbindelser eller potentielle økologiske forbindelser, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området.

Det er for de enkelte råstofgraveområder vurderet, om en eventuel råstofgrav kan hindre dyrenes vandring mellem naturområderne. Region Midtjylland kan i sagsbehandlingen af en eventuel ansøgning om råstofgravetilladelse afbøde en eventuel afskæring af dyrenes vandringsveje ved f.eks. vilkår om graveetaper (vilkår om, at der skal efterbehandles i en etape, før der må graves i den næste etape).

• Tidligere kalkgrav efterbehandlet til natur ved Batum, Skive Kommune. Foto © Helene D. Clausen.

Efter endt råstofindvinding vil råstofgrave ofte fungere som trædesten i forbindelse med spredningen af planter og dyr, der her vil kunne finde velegnede levesteder. Herfra vil de kunne spredes til nærliggende områder, og derved vil de efterladte råstofgrave ofte bidrage til en forøgelse af den økologiske funktionalitet med spredningsveje i landskabet.

I 12 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdets mulige påvirkning af de kommuneplanernes økologiske forbindelser, herunder de potentielle økologiske forbindelser, idet disse ligger inden for eller umiddelbart op til råstofgraveområdet.

GRØNT DANMARKSKORT

Grønt Danmarkskort er et sammenhængende naturnetværk, som alle kommunerne bidrager til med udpegninger i deres kommuneplaner. Netværket omfatter eksisterende og potentielle naturområder og økologiske forbindelser. Udpegningen skal omfatte:

- Områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, herunder Natura 2000-områder og værdifulde naturområder uden for Natura 2000-områderne.
- Eksisterende og potentielle økologiske forbindelser og potentielle naturområder, der kan udvide eller danne forbindelse mellem eksisterende naturområder.

Der skal være særligt fokus på at sikre forbindelse mellem Natura 2000-områderne. I Grønt Danmarkskort kan tillige indgå naturområder, som bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning og klimaforebyggelse, et bedre vandmiljø eller friluftslivet. Det kan f.eks. være lavbundsarealer, skovrejsningsområder eller meget værdifulde landskaber. Ved udpegningen af områder til Grønt Danmarkskort skal kommunerne sikre sammenhæng på tværs af kommunegrænserne.

Vurderingen af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af Grønt Danmarkskort indgår i vurderingen af Natura 2000, § 3-beskyttet natur, lavbund og økologiske forbindelser i miljørapporterne for de enkelte råstofgraveområder.

STRANDBESKYTTELSE OG KLITFREDNING

Strandbeskyttelseslinjen omfatter en zone på op til 300 m målt fra strandbredden, jf. naturbeskyttelseslovens § 15. Linjen er tinglyst i matriklen på de omfattede ejendomme og er i nogle områder reduceret. Strandbeskyttelseslinjen omfatter et generelt forbud mod bebyggelse, beplantning, terrænregulering, hegning, campingvogne, udstykning mv. Kystdirektoratet er myndighed på strandbeskyttelseslinjen, der skal administreres restriktivt.

Klitfredning, der hovedsageligt findes langs kyster mod Skagerrak og Vesterhavet, har som formål at beskytte klitlandskabet og hindre sandflugt. Klitfredning er ligeledes tinglyst i matriklen på de omfattede ejendomme, jf. naturbeskyttelseslovens § 8. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må ikke bebygges, beplantes eller ske terrænændringer, hegnes, placeres campingvogne og lign., og arealerne må ikke afgræsses eller udstykkes. Bestemmelserne om klitfredning administreres af Kystdirektoratet, og der gives kun dispensation i ganske særlige tilfælde.

Der er ikke udlagt nye eller udvidede råstofgraveområder inden for arealer omfattet af klitfredning. Ét af de foreslåede råstofgraveområder; Fur – Vimol Nord, Syd og Øst – ligger inden for strandbeskyttelseslinjen, og dette forhold er derfor behandlet i miljørapporten.

Efterfølgende er der foretaget en samlet afvejning, og på den baggrund er arealet inden for strandbeskyttelseslinjen udtaget, så det ikke indgår i Forslag til RP 2020, se afsnit 6.8 og bilag 1 og 2. Herefter er der ikke udlagt råstofgrave- eller råstofinteresseområder inden for strandbeskyttelseslinje i Forslag til RP2020.

SØ- OG ÅBESKYTTESLINJER

Sø- og åbeskyttelseslinjen er en zone på 150 m fra alle søer over 3 ha samt visse vandløb. I denne zone gælder et forbud mod bebyggelse, beplantning, terrænændring mv. jf. naturbeskyttelseslovens § 16.

Bestemmelsen skal sikre søer og åer som værdifulde landskabselementer og som levesteder og spredningskorridor for plante- og dyreliv. Kommunen er myndighed inden for sø- og åbeskyttelseslinjen og kan dispensere fra bestemmelsen.

For råstofgraveområder inden for sø- og åbeskyttelseslinjen vil Region Midtjylland i samarbejde med kommunerne fastsætte vilkår om graveafstand mm. i forbindelse med en eventuel råstofgravetilladelse.

Ét af de nye foreslåede råstofgraveområder (Kragelund i Hedensted Kommune) ligger inden for sø- og åbeskyttelseslinje, og dette forhold er derfor behandlet i miljørapporten.

Efterfølgende er der foretaget en samlet afvejning, og på den baggrund er arealet inden for sø- og åbeskyttelseslinjen udtaget, så det ikke indgår i Forslag til RP 2020, se afsnit 6.8 bilag 1 og 2. Herefter er der ikke udlagt råstofgrave- eller råstofinteresseområder inden for sø- og åbeskyttelseslinjen i Forslag til RP2020.

SKOVBYGGELINJE

Skovbyggelinjen er en zone på 300 m omkring visse skove, og i denne zone gælder et forbud mod byggeri, jf. naturbeskyttelseslovens § 17. Zonen kan være ophævet eller reduceret for konkrete områder, f.eks. i forbindelse med lokalplanlægning.

Skovbyggelinjen gælder for alle offentlige skove og for private skove med et sammenhængende areal på mindst 20 ha. Bestemmelsen, som administreres af kommunerne, har som formål at sikre skovenes værdi som landskabselementer samt opretholde skovbrynene som værdifulde levesteder for plante- og dyreliv samt beskytte skovene mod blæst. Da forbuddet kun gælder byggeri, kræver selve råstofindvindingen ikke dispensation, men eventuel tilknyttet bebyggelse, skurvogne mv. kan kræve dispensation.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for områder med skovbyggelinje, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området.

Region Midtjylland vil i samarbejde med kommunerne i en eventuel råstofgravetilladelse stille vilkår, der sikrer skovbyggelinjernes formål.

I 13 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdets mulige påvirkning af skovbyggelinjen.

SKOVREJSNING

I kommuneplanerne er der udpeget områder, hvor skovrejsning er ønsket, og områder, hvor skovrejsning er uønsket. Denne udpegning er ikke en væsentlig parameter i forhold til en eventuel råstofgravning, men kan have betydning for efterbehandlingen af råstofgraveområdet. Intentionerne i kommunernes udpegning af områder til skovrejsning eller hvor skovrejsning er uønsket kan imødekommes ved vilkår om efterbehandling i henhold til kommunens retningslinjer og ønsker for områderne i øvrigt.

FREDSKOV

Langt størstedelen af de danske skove er i dag fredskovspligtige. Fredskovspligten blev indført for over 200 år siden for at sikre Danmarks forsyning med træ, efter at næsten al skov i Danmark var blevet ryddet. Når et areal er fredskovspligtigt, betyder det, at den, der ejer arealet, til enhver tid har pligt til at anvende det til skovbrugsformål. En eventuel råstofgravetilladelse vil forudsætte, at der kan meddeles dispensation fra skovloven, ofte med krav om reetablering af fredskov på arealet og/eller krav om etablering af erstatningsskov et andet sted.

Dispensation fra fredskovspligten vil som regel indeholde krav om rejsning af erstatningsskov på op til det dobbelte areal ofte et andet sted, og råstofgravning kan således medføre, at der etableres større fredskovspligtige skovområder end tidligere.

Det er Miljøstyrelsen, der er skovlovsmyndighed og som evt. kan dispensere fra fredskovspligten. Typisk kræver det en besigtigelse af arealet. Fredskovspligten fremgår af tingbogen, og helt nye fredskovspligtige arealer vil fremgå af sagsbehandlingen i forbindelse med, at en eventuel ansøger fremsender en tingbogsattest til regionen.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder på arealer med fredskovspligt er påvirkningen af fredskoven vurderet nærmere i miljørapporten for området.

Fem af de nye eller udvidede råstofgraveområder omfatter arealer med fredskov, og en vurdering af råstofgraveområdets mulige påvirkning af fredskoven indgår i miljørapporten.

FREDNINGER

Fredningerne administreres af Fredningsnævnene, der er nedsat for forskellige geografiske områder. Det er Fredningsnævnene, der har kompetencen til at dispensere fra en given fredning, og der vil i sagsbehandlingen blive lagt vægt på, om det ansøgte er i overensstemmelse med fredningens formål. I Region Midtjylland administreres fredningerne af Fredningsnævnet for Midtjylland, Østlig del, og Fredningsnævnet for Midtjylland, Vestlig del.

Region Midtjylland skal om nødvendigt i samråd med det respektive Fredningsnævn stille vilkår i en eventuel råstoftilladelse, der sikrer, at fredningens bestemmelser overholdes.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for fredede områder eller områder omfattet af fredningsforslag, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for råstofgraveområdet.

Fem af de nye eller udvidede råstofgraveområder omfatter arealer med en eksisterende fredning eller et forslag om en fredning. Herunder ligger de 4 på Fur, hvor et forslag om fredning er under udarbejdelse, men ikke er offentliggjort endnu. Desuden er der en tinglyst fredning på Nordfur, som berører Vimol Nord. Det sidste fredede område omfatter »Trekanten Øst« på Samsø.

En vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af den respektive fredning eller fredningsforslag indgår derfor i miljørapporten.

Efterfølgende er der foretaget en samlet afvejning, og på den baggrund er en del af Vimol Nord beliggende inden for den eksisterende fredning på Fur taget ud, så arealet ikke indgår i Forslag til Råstofplan 2020, se afsnit 6.8 og bilag 1 og 2.

6.3 LANDSKAB, GEOLOGI OG KULTURARV

FREDEDE FORTIDSMINDER OG FORTIDSMINDEBESKYTTESLINJE

Fredede fortidsminder er beskyttet efter museumslovens § 29e. En stor del af fortidsminderne er omgivet af en beskyttelseslinje på 100 meter fra fortidsmindets fod. Fortidsmindebeskyttelseslinjen skal beskytte både indsigt til og udsyn fra fortidsmindet samt de arkæologiske lag. Bestemmelsen, der fremgår af naturbeskyttelseslovens § 18, omfatter forbud mod tilstandsændringer såsom bebyggelse, beplantning, terrænregulering mv.

Kommunerne er myndighed og kan dispensere fra fortidsmindebeskyttelseslinjen, mens Slots- og Kulturstyrelsen er myndighed på 2 m-zonen omkring fortidsmindet samt selve fortidsmindet, jf. museumsloven. Fortidsmindebeskyttelseslinjen skal generelt administreres restriktivt, og der gives kun dispensation i særlige tilfælde.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for områder med fredede fortidsminder og tilhørende beskyttelseslinjer, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området. I områder med mange fredede fortidsminder kan påvirkningen være fundet så væsentlig, at området ikke er kommet med i forslagene til råstofgraveområder. Andre steder er det vurderet, at der kan graves i nærheden af fortidsminderne, så længe der holdes en bestemt afstand til disse. På baggrund af kommunernes afgørelser stiller Region Midtjylland i en eventuel råstofgravetilladelse vilkår om graveafstand til fortidsminderne.

For 6 af de nye eller udvidede råstofgraveområder findes der fredede fortidsminder og/eller fortidsmindebeskyttelseslinje inden for råstofgraveområdet. En vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af det fredede fortidsminde og fortidsmindebeskyttelseslinjen indgår derfor i miljørapporterne.

Efterfølgende er der foretaget en samlet afvejning, og på den baggrund er arealerne inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen udtaget, så det ikke indgår i Forslag til RP 2020, se afsnit 6.8 og bilag 1 og 2. Herefter er der ikke udlagt nye råstofgrave- eller råstofinteresseområder inden for fortidsmindebeskyttelseslinjer i Forslag til Råstofplan 2020.

KULTURARVSAREALER

Kulturarvsarealerne er udpeget af Slots- og Kulturstyrelsen og fremgår af styrelsens hjemmeside samt Danmarks Miljøportals Arealinformation. Et kulturarvsareal er et kulturhistorisk interesseområde med skjulte fortidsminder. Kulturarvsarealer kan være af national og regional betydning og er en indikator for, at der er væsentlige fortidsminder i et aktuelt område. Kulturarvsarealer er ikke i sig selv fredede, men tyder på stor risiko for fund og dermed for forstyrrelse af arkæologiske lag.

En indgriben i kulturarvsarealer kan være en væsentlig påvirkning. Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for kulturarvsarealer, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området. Region Midtjylland vil i samråd med områdets ansvarlige museum vurdere påvirkningen i forbindelse med en eventuel råstofgravetilladelse, således at de arkæologiske interesser inden for kulturarvsarealerne bliver varetaget.

To af de nye eller udvidede råstofgraveområder har et mindre overlap med de udpegede kulturarvsarealer. Det drejer sig om Vimol Nord på Fur, Skive Kommune samt Tandskov Vest i Silkeborg Kommune. En vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af kulturarvsarealerne indgår derfor i miljørapporterne.

Efterfølgende er der foretaget en samlet afvejning, og på den baggrund er den del af råstofgraveområdet, der ligger inden for kulturarvsarealer ved Tandskov Vest udtaget, så det ikke indgår i Forslag til RP 2020, se afsnit 6.8 og bilag 1 og 2.

Råstofgraveområdet Vimol Nord på Fur, Skive Kommune, udlægges som råstofinteresseområde i stedet for som råstofgraveområde og indgår dermed i Forslag til Råstofplan 2020.

KULTURMILJØER

Værdifulde kulturmiljøer er udpeget i kommuneplanerne og kan også være benævnt bevaringsværdige kulturmiljøer. Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for værdifulde kulturmiljøer, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området.

Kulturmiljøerne kan være enkeltstående elementer i det åbne land eller i byen, eller helheder i form af geografisk afgrænsede områder, som ved deres fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. Hvor der er udpeget kulturmiljøer inden for et foreslået råstofgraveområde, kan påvirkningen være væsentlig. Region Midtjylland vil i forbindelse med en ansøgning om råstofindvinding afklare eventuelle konflikter i forhold til kulturmiljø med de berørte myndigheder, dvs. kommunen, det ansvarlige museum og Slots- og Kulturstyrelsen.

I 10 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af kulturmiljøerne i miljørapporterne.

BESKYTTEDE STEN- OG JORDDIGER

Sten- og jorddiger kan være beskyttet af museumslovens § 29a, og den vejledende udpegning fremgår af Danmarks Miljøportals Arealinformation. Beskyttelsen kan også omfatte diger, der i praksis fremstår som markskel uden synlige stensætninger. Kommunen er myndighed og kan dispensere til indgreb i diger, mens Slots- og Kulturstyrelsen er myndighed i forhold til håndhævelse af ulovlige indgreb i diger.

Registreringen af digerne er vejledende og den endelige udpegning af beskyttet dige kræver typisk en gennemgang af luftfotos og historiske kort og evt. besigtigelse. Beskyttede sten- og jorddiger, som ligger inden for foreslåede råstofgraveområder, vil kunne blive væsentligt påvirket af en eventuel råstofgravning, såfremt digerne bortgraves helt eller delvist.

Det er kommunerne, der i forbindelse med en eventuel råstofgravetilladelse vurderer digerne og eventuelt giver en dispensation til bortgravning eller gennembrud i diget. Kan der ikke gives dispensation til bortgravning, stiller Region Midtjylland vilkår til graveafstand i en eventuel råstofgravetilladelse.

I 6 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af digerne.

BEVARINGSVÆRDIGE LANDSKABER

Udpegningsgrundlaget for de bevaringsværdige landskaber er ikke helt ens i de forskellige kommuneplaner, men kan f.eks. udgøres af bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber. En del kommuner har som grundlag for udpegningen og for den konkrete administration udarbejdet en landskabsplan eller en landskabsanalyse, hvor landskabet er beskrevet ved hjælp af landskabskaraktermetoden, og hvor landskabets sårbarhed overfor forskellige typer af påvirkninger er vurderet. Kommuneplanerne indeholder retningslinjer for de udpegede landskaber.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder inden for disse landskabsudpegninger, er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området. Råstofgravning er en irreversibel proces – når først råstofferne er fjernet, er landskabet ændret for altid, men ændringen kan også være positiv og bidrage til et varieret landskab med større naturindhold. Desuden er et efterbehandlet råstofgraveområde ikke et markant og dominerende anlæg set fra større afstande i det åbne land, idet det ikke ”rager op” i landskabet.

Væsentligheden af råstofindvinding i et udpeget landskabsområde vil i regionens vurdering bero på udpegningsgrundlaget for landskaberne som f.eks. kan fremgå af kommunernes landskabsplan, sammenholdt med kommuneplanernes retningslinjer. Udpegningen kan også bero på andre natur- og kulturmæssige bindinger, der har medført eller bidraget til, at landskabet i kommuneplanen er bevaringsværdigt eller indgår i et større sammenhængende landskab. Påvirkningen af råstofgravning på landskaberne beror på en konkret vurdering af indgrebet i det pågældende landskab, sammenholdt med områdets størrelse og råstoffernes mængde og kvalitet. Muligheden for at efterbehandle området indgår også i vurderingen af landskabspåvirkningen.

Ca. halvdelen af de nye eller udvidede råstofgraveområder omfatter bevaringsværdige landskaber og/eller større sammenhængende landskaber. En vurdering af råstofgraveområdernes påvirkning af landskabet indgår dog i alle miljørapporterne, uanset om råstofgraveområderne ligger inden for de udpegede landskabsområder eller ej. Dette begrundes med, at råstofgravning som udgangspunkt altid medfører væsentlig landskabspåvirkning.

GEOLOGISKE INTERESSEOMRÅDER

Geologiske interesseområder kan enten omfatte nationale geologiske interesseområder eller geologiske interesseområder, der er udpeget i kommuneplanerne. Ofte vil der dog være et sammenfald mellem nationalt og kommunalt udpegede geologiske interesseområder. Råstofindvinding i geologiske interesseområder vurderes som udgangspunkt at medføre en væsentlig miljøpåvirkning, da der ved indvindingen fjernes oprindelige aflejringer, hvilket for altid vil ændre geologien og landskabet.

Geologien og landskabet kan således ikke gendannes, men det kan forsøges efterlignet ved efterbehandling af et graveområde. Ved gravning i et geologisk interesseområde kan der blottlægges værdifulde geologiske profiler, som dokumenterer væsentlige geologiske processer, der har betydning for forståelsen af geologien og landskabets dannelse. Sådanne profiler vil være væsentlige at bevare efter afslutning af en eventuel indvinding.

Udpegningsgrundlaget for det enkelte geologiske interesseområde indgår i vurderingen af, om indgrebet i de geologiske lag er så væsentligt, at et råstofgraveområde ikke bør udlægges.

Regionen foretager en afvejning af udpegningsgrundlaget for det geologiske interesseområde, størrelsen på det udlagte råstofgraveområde, råstoffernes kvalitet samt områdets omgivelser.

Geologisk profil fra tidligere molersgrav på Fur, Skive Kommune, med stor formidlingsmæssig værdi.
Foto ©Helene D. Clausen

Hvis det vurderes, at de geologiske påvirkninger, som indvindingen medfører, vil kunne afbødes gennem vilkårsstillelse i forbindelse med en eventuel råstofgravetilladelse, er råstofgraveområdet som udgangspunkt medtaget i Råstofplan 2020. Det er Region Midtjylland, der i en eventuel råstofgravetilladelse stiller vilkår til, hvordan et indvindingsområde skal efterbehandles i samarbejde med lodsejer/indvinder og kommune.

I 15 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdenes mulige påvirkning af de geologiske interesser.

KYSTNÆRHEDSZONEN

Kystnærhedszonen er en 3 km planlægningszone, der som udgangspunkt skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængig af kystnærhed, jf. planlovens §§ 5a og 5b. Kommuneplanerne indeholder desuden retningslinjer om byggeri og anlæg i kystnærhedszonen, og disse retningslinjer er i overensstemmelse med planlovens bestemmelser.

Råstofindvinding kan imidlertid kun foregå, hvor råstofforekomsterne findes, og det omfatter i nogle tilfælde kystområderne. Desuden kan der lokalt være behov for anvendelse af råstoffer til kystsikring, hvorfor kystnær placering af nogle råstofgraveområder kan være hensigtsmæssig.

Påvirkningen af kystlandskabet er landskabelig og er derfor indarbejdet i miljøvurderingen af landskabspåvirkningen.

De nye eller udvidede råstofgraveområder på Fur og Samsø ligger inden for kystnærhedszonen. Det samme gælder et enkelt råstofgraveområde i Viborg Kommune (Nederhede Øst).

KIRKER OG DERES OMGIVELSER

Kirkebyggelinjen er en 300 m byggelinje, der måles fra kirkebygningens ydre grænser. Kirkebyggelinjen omfatter et forbud mod opførelse af bebyggelse med højde på over 8,5 m, jf. naturbeskyttelseslovens § 19. Bestemmelsen administreres af kommunen.

En række kirker er omgivet af kirkeomgivelsesfredninger, de såkaldte Provst Exner-fredninger, der består af frivillige tinglysninger med restriktioner for kirkernes nære omgivelser. Kirkeomgivelsesfredningerne rummer forskellige bestemmelser afhængig af den konkrete deklaration, men oftest rummer de et forbud mod udsigtshæmmende foranstaltninger.

Kommuneplanerne kan desuden indeholde udpegninger og retningslinjer for kirkernes omgivelser.

Disse forskellige bestemmelser og udpegninger har alle til formål at sikre kirkernes frie beliggenhed i landskabet, således at kirkerne fortsat fremstår som et markant landskabselement. Råstofgravning sker normalt ikke i kirkernes nærområder og hindrer generelt ikke indsigt til eller udsyn fra kirkerne. Der er derfor som udgangspunkt ikke konflikt med disse interesser.

Et enkelt nyt råstofgraveområde, Nim Sydvest i Horsens Kommune, ligger inden for de i kommuneplanen udpegede kirkeomgivelser (fjernomgivelser). Forholdet indgår derfor i miljørapporten. De øvrige råstofgraveområder ligger ikke inden for de i kommuneplanen udpegede kirkeomgivelser.

SÆRLIGT VÆRDIFULDE LANDBRUGSOMRÅDER

Særligt værdifulde landbrugsområder er udpeget i kommuneplanerne og er omfattet af kommuneplanernes retningslinjer. Disse landbrugsområder er som udgangspunkt forbeholdt jordbrugserhvervene, og der skal vises tilbageholdenhed med at inddrage arealer til ikke-jordbrugsmæssige formål.

Generelt kan råstofgravning foregå uden væsentlig påvirkning af kommunernes særligt værdifulde landbrugsområder. Region Midtjylland stiller i tæt samarbejde med kommunerne, lods-ejere og indvindere vilkår om arealanvendelse på de efterbehandlede arealer.

Der tages udgangspunkt i en varieret efterbehandling i områder med særlige drikkevandsinteresser. Det kan for eksempel være ekstensiv jordbrugsdrift med høslæt, græsningsarealer eller skovrejsning.

I 19 af de 25 miljørapporter indgår en vurdering af råstofgraveområdernes mulige påvirkning af de særligt værdifulde landbrugsområder.

6.4 VAND

Råstofindvinding vil næsten altid forekomme inden for drikkevandsområder (OSD og OD) og i nogle tilfælde også inden for indvindingsoplande til almene vandforsyninger.

Råstofindvinding er ikke i sig selv en forurenende proces og vurderes generelt ikke at udgøre en trussel mod drikkevandet og vandindvindingen. Region Midtjylland og Region Hovedstaden har foretaget konkrete undersøgelser af eventuelle påvirkninger af grundvandet med olieprodukter og pesticider samt fra pyritoxidation (se boks 1) og kystnær optrængning af saltvand ved råstofindvinding under grundvandsspejlet, samt den kvantitative påvirkning af grundvandet ved råstofindvinding (Konsekvenser for grundvandskvaliteten ved råstofindvinding under grundvandsspejlet, Region Hovedstaden og Region Midtjylland, november 2014²).

Det gælder generelt, at fjernelse af overjorden medfører forøget sårbarhed af grundvandet over for både nitrat og pesticider, men i råstofindvindingsfasen tilføres der ikke nitrat og pesticider. Krav til arealanvendelsen efter endt indvinding stilles i råstofgravetilladelsen. Råstofgravning kan ifølge Miljøstyrelsen sammenlignes med risikoen for forurening af grundvandet i forbindelse med den uregulerede risiko for grundvandsforurening i forbindelse med jordbehandling med tunge maskiner i landbruget (Naturklagenævnet Orienterer nr. 189).

Når overjord og vegetation fjernes, vil der ved råstofindvinding over grundvandsspejlet ske en lidt større grundvandsdannelse i forhold til den tidligere arealanvendelse. Råstofgravens areal er dog sædvanligvis meget begrænset i forhold til grundvandets arealmæssige udbredelse, og en mindre, lokal stigning i grundvandsspejlet i råstofgraven har derfor ingen betydning for grundvandsstanden i det enkelte område.

.....
2 <https://www.rm.dk/siteassets/regional-udvikling/ru/publikationer/rastoffer/konsekvenser-raastofindvinding2014.pdf>

Det øverste grundvand er næsten altid iltholdigt, og når overjorden er gravet af, er de tørre aflejringer også oftest iltede. Det betyder, at risikoen for pyritoxidation med deraf følgende forsurening og udvaskning af okker, sulfat, nikkel og arsen i et omfang, der har kvalitativ betydning for grundvandet, er forsvindende lille. I forhold til overfladevand og overfladenært grundvand vil råstofindvinding i okkerpotentielle områder dog kunne give anledning væsentlig pyritoxidation med førnævnte følger, især hvis der foretages grusvask i forbindelse med indvindingen. Den vandkemiske påvirkning ved pyritoxidation i sådanne områder vil kunne mindskes ved fornuftig tilrettelægning af indvindingen, samt eventuelt ved kalkning af vandet.

Forudsat at der i råstofgravetilladelser stilles vilkår om håndtering og opbevaring af olieprodukter, og at der i tilladelser til indvinding under grundvandsspejlet i okkerpotentielle områder stilles særlige vilkår til at minimere risikoen for uønskede følgevirkninger af pyritoxidation, medfører selve råstofindvindingen ikke en væsentlig påvirkning af grundvandet. På lokaliteter, som ikke er okkerpotentielle eller med kendt okkerforekomst, vurderes der ikke at være behov for særlige tiltag i forhold til at minimere pyritoxidation.

Ved råstofindvinding ledes der normalt ikke vand væk fra graveområdet. I forbindelse med eventuel vådsortering sker der en nedsivning af vaskevand til grundvandet (recirkulation). Det er kommunerne, der giver en nedsivningstilladelse i medfør af miljøbeskyttelsesloven, ligesom det er kommunerne, der giver en vandindvindingstilladelse i medfør af vandforsyningsloven.

Ved nye eller udvidede råstofgraveområder i områder med udpegninger til beskyttelse af grundvand og drikkevand er påvirkningen vurderet nærmere i miljørapporten for området.

- BOKS 1:
- Pyrit (svovlkis) er et mineral, der findes i iltfrie jordlag. Pyrit består af jern og
- svovl samt små mængder andre stoffer, herunder nikkel og arsen. Når pyrit
- bliver iltet (oxideret), dannes svovlsyre, og der udfældes jern i form af okker, der
- ses som rustfarvning af vand eller jord. Iltning af pyrit kan f.eks. ske i forbindelse
- med grusvask eller grundvandssænkning. Processen kaldes pyritoxidation.

6.5 TRAFIK OG INFRASTRUKTUR

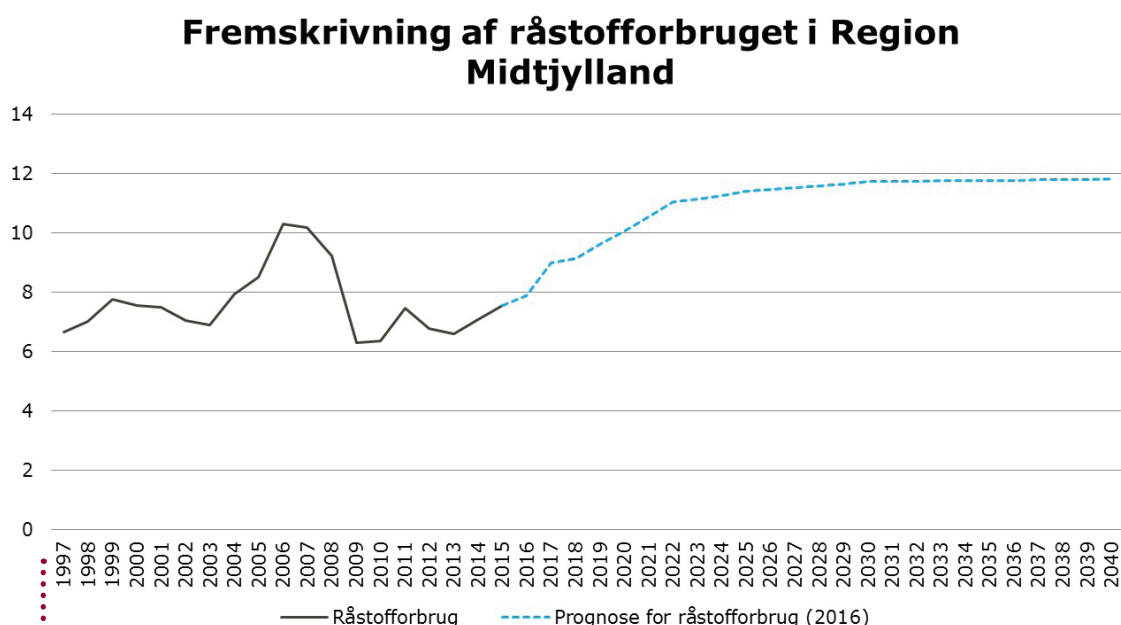
Når der etableres en ny råstofgrav, vil omgivelserne blive påvirket af en øget trafik med tunge køretøjer til og fra anlægget. Påvirkningen omfatter dels beboere langs det berørte vejnet og selve vejene på grund af slitage mv.

Påvirkningen er som udgangspunkt væsentlig og kan kun i ringe grad afbødes ved vilkår i medfør af råstofloven, da der ikke med hjemmel i råstofloven kan stilles vilkår med henblik på at regulere gener hidrørende fra trafikken på offentlig vej til og fra indvindingsområdet. Der er hjemmel i råstofloven til at forbyde venstre- eller højresving ind til og ud af et råstofgraveområde, men ellers kan der ikke stilles vilkår om trafikken uden for råstofgraveområdet. Kommunerne kan, eventuelt i samarbejde med politiet, regulere trafikken på kommunevejene.

I Forslag til Råstofplan 2020 er råstofområderne udlagt således, at hensynet til infrastrukturen er tilgodeset og miljøbelastningen er minimeret. Der vil dog være en lokal belastning for de enkelte råstofgraveområder.

I forhold til den oprindelige vurdering af råstofforbruget i regionen i perioden frem til 2036, er der ved den seneste revision vurderet et mindre behov, hvilket medfører en mindre samlet miljøbelastning, se figur 6.1.

Da der på planniveau ikke foreligger oplysninger om grave- og efterbehandlingsplaner, er miljøvurderingerne af råstofgraveområder i forhold til trafik påvirkning foretaget på overordnet niveau. I forbindelse med en ansøgning om gravetilladelse foretages en mere detaljeret vurdering, og kommunen kan på den baggrund regulere trafikken efter anden lovgivning, såfremt der er behov. I selve gravetilladelsen er der ikke hjemmel til at stille vilkår om trafikken uden for råstofgraveområdet.

Figur 6.1 Fremskrivning af råstofforbruget i Region Midtjylland opgjort i mio. m³

6.6 BEFOLKNING OG SUNDHED

Råstofgraveområdernes påvirkning af befolkning og sundhed er tæt forbundet med ovenstående afsnit om trafik, og i miljørapporterne for de enkelte råstofgraveområder er disse emner også vurderet samlet. Udover den trafikale påvirkning af befolkningen i området omkring råstofgraveområdet kan der også ske påvirkning som følge af støj, vibrationer, støv samt påvirkning af de rekreative forhold.

Beboere tæt på råstofgraveområdet vil kunne blive påvirket af gener fra f.eks. støj, støv og vibrationer fra henholdsvis intern trafik, eventuelle produktionsanlæg samt fra tung trafik til og fra råstofgraven. Derudover kan en lokalt forøget lastbiltrafik medføre en forhøjet risiko for trafikulykker i forhold til den oprindelige trafik, samt trafikale gener f.eks. hvis transportvejen går gennem mindre bysamfund.

Dette er forhold, som Region Midtjylland skal tage højde for i sagsbehandlingen af en ansøgning om konkret råstofgravetilladelse, hvor mere detaljerede oplysninger om transportveje, grave- og efterbehandlingsplaner foreligger. Der vil i råstofgravetilladelsen kunne stilles vilkår, som skal sikre omgivelserne imod en væsentlig påvirkning.

Påvirkning af rekreative forhold kan f.eks. ske, hvis råstofgravningen medfører, eksisterende stier eller rekreative områder ikke kan benyttes eller sløjfes i perioden, hvor der sker råstofgravning. Rekreative forhold for lokalbefolkningen kan også på sigt påvirkes positivt, hvis råstofgraveområdet efterbehandles til rekreativt område / naturområde med offentlig adgang.

Normalt giver råstofgravning ikke anledning til en væsentlig begrænsning af befolkningens adgang til rekreativ udfoldelse i området. F.eks. gælder dette for råstofgravning på arealer, der tidligere indgik i landbrugsdrift, idet dyrkede arealer som udgangspunkt heller ikke er omfattet af offentlig adgang. Såfremt udnyttelse af råstofforekomsten forudsætter rydning af skove, fjernelse eller omlægning af stier og markveje mv., kan lokalbefolkningen opleve forringelse af de rekreative muligheder, mens råstofgraveområdet er aktivt.

Dette er forhold, som regionen kan stille vilkår om i forbindelse med udarbejdelse af grave- og efterbehandlingsplanen, f.eks. ved omlæg af stier, i samarbejde med kommunen.

Råstofgravning og dermed udlæg af nye og udvidede råstofgraveområder vurderes i øvrigt ikke at påvirke menneskers sundhed i negativ retning.

Råstofgraveområdernes påvirkning af befolkning og sundhed indgår i alle miljørapporterne, idet de konkrete miljøtemaer, der er vurderet væsentlige, indgår i vurderingen.

Da der generelt ikke foreligger oplysninger om grave- og efterbehandlingsplaner, er miljøvurderingerne af mulig påvirkning af befolkning og sundhed foretaget på overordnet niveau. I forbindelse med en ansøgning om gravetilladelse foretager regionen en mere detaljeret vurdering.

6.7 KLIMA OG AFFALD

I 2015 vedtog FN's generalforsamling de 17 Verdensmål og 169 delmål, der sætter en fælles global dagsorden for en bæredygtig udvikling. Region Midtjylland har som ambition at bidrage til opfyldelsen af verdensmålene, herunder især det 12. verdensmål, der omhandler bæredygtige forbrugsmønstre. Opfyldelsen vil for råstofområdet omfatte en nytænkning og omlægning mod recirkulerede materialer frem for primære råstoffer, der ikke er en fornybar ressource.

Råstofplanens forhold til FN's Verdensmål beskrives og behandles i selve Råstofplan 2020. I relation til miljøvurderingen af Forslag til Råstofplan 2020 vurderes især klimabelastningen ved råstofindvinding at være relevant, og den væsentlige parameter vurderes at være CO₂-udledning som følge af råstofgravning, herunder transport i og udenfor råstofgraven.

Det brændstof, der forbruges til transporter og stationære anlæg i forbindelse med råstofindvinding, udleder CO₂ (kuldioxid). CO₂ er en drivhusgas, der udgør et væsentligt bidrag til klimaforandringer og derfor skal begrænses videst muligt.

Begrænsningen i udledningen af CO₂ som følge af råstofgravning kan dels ske ved at begrænse transporterne, dels ved at udskifte de anvendte fossile brændstoffer med el. For eksempel er der mulighed for at anvende el-drevne maskiner i råstofgravene, og på sigt kan transport muligvis også i stigende grad ske ved eldrevne køretøjer i og udenfor råstofgraveområdet.

For at mindske CO₂-udledningen omfatter Råstofplan 2020, ligesom Region Midtjyllands tidligere råstofplaner, råstofgraveområder spredt ud over hele regionen. Derved mindskes transportafstandene mellem indvindingsområder og anvendelsesområder så vidt muligt. Aktiviteterne i råstofgravene hænger dog sammen med konjunkturerne i samfundet som helhed, og er vanskelige at forudsige. På planniveau kan behovet for de forskellige råstoffer i regionen inden for planperioden derfor ikke forudses nærmere.

Endvidere kan regionen eller andre myndigheder ikke kræve, at en potentiel modtager af råstoffer anvender nærmeste råstofgrav. Konkurrencevilkårene har en afgørende betydning for, hvilke råstofgrave, der anvendes til et konkret projekt, idet råstofferne hentes fra det sted, hvor entreprisekontraktholderen har sine aftaler. Dette er ikke nødvendigvis den nærmeste grusgrav.

• Vestbirk Grusgrav i Horsens Kommune. Foto ©Nicholas Bell

På planniveau kan Region Midtjylland således ikke styre råstofstrømmene, herunder hvor og hvornår der indvindes inden for de udlagte råstofgraveområder, og heller ikke hvor råstofferne transporteres fra og til. Det tilstræbes dog generelt at gøre transportafstandene mindre ved at udlægge råstofgraveområder over hele regionen, således at der potentielt er et råstofgraveområde tæt på en potentiel modtager.

Det nærmere brændstofforbrug inden for de enkelte råstofgraveområder og i regionen som helhed kan ikke estimeres på dette planniveau.

I forhold til klimascenarierne forventes der i fremtiden mere nedbør på kortere tid, hvilket vil give en større afstrømning i tilfælde af de hyppigere ekstreme regnhændelser. Her vil råstofgrave kunne virke som forsinkelsesbassiner, der forsinker afstrømningen til og påvirkningen af nærliggende vandløb og andre recipienter samt byområder mv., der rammes af oversvømmelser. Dette kan indgå i kommunernes planlægning i samarbejde med regionen.

Der forekommer generelt ikke væsentlig affaldsproduktion i forbindelse med råstofindvinding, og dette emne indgår derfor ikke i miljøvurderingerne. De konkrete gravetilladelser kan omfatte vilkår om håndtering af spildolie mv.

6.8 YDERLIGERE JUSTERING AF RÅSTOFGRAVE- OG RÅSTOFINTERESSEOMRÅDER

På baggrund af miljørapporterne for de nye eller udvidede råstofgraveområder samt møderne med regionens kommuner har Region Midtjylland foretaget endnu en afvejning jf. råstoflovens § 3. Som følge heraf er der foretaget yderligere justering af afgrænsningen af nogle af de råstofgraveområder, der er beskrevet og vurderet i miljørapporterne.

F.eks. er arealer inden for visse lovbundne beskyttelser udtaget af råstofgraveområdet, f.eks. arealer inden for fredning, strandbeskyttelseslinje, sø- og åbeskyttelseslinje og fortidsmindebeskyttelseslinje. Enkelte områder er desuden medtaget som råstofinteresseområder i stedet for råstofgraveområder.

Resultatet af denne yderligere geografiske afgrænsning er de råstofgraveområder og råstofinteresseområder, der fremgår af Forslag til Råstofplan 2020.

Af skemaerne, der er vedlagt som bilag 2 og 3, er samtlige de foreslåede råstofgraveområder oplistet. Det fremgår af skemaerne, om det foreslåede område er medtaget i Forslag til Råstofplan i sin fulde udstrækning, eller om områdets afgrænsning er ændret. Ligeledes fremgår de områder, der ikke er medtaget i Forslag til Råstofplan 2020 og begrundelserne herfor.

Disse oplysninger fremgår også af hvidbogen til de høringssvar og bemærkninger, der er indgået til idé- og debatoplægget til Råstofplan 2020. Hvidbogen kan ses på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk.

Forslag til Råstofplan 2020 sendes i minimum 8 ugers offentlig høring, hvorefter den endelige Råstofplan 2020 udarbejdes sammen med en sammenfattende redegørelse til miljørapporten. I den endelige Råstofplan 2020 kan der være foretaget yderligere justeringer af råstofgrave- og interesseområder.

7. FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER

Forebyggende foranstaltninger i forbindelse med råstofgravning foretages ved, at Region Midtjylland stiller vilkår for gravedybde, sikkerhedsvolde, brændstofoplag, støj, vibrationer, støv mv. i forbindelse med en eventuel råstofgravetilladelse.

Forurening af grundvands- og drikkevandsressourcen kan forebygges ved restriktioner på pesticid- og gødningsforbrug i de efterbehandlede graveområder.

Påvirkning af ukendte fortidsminder i områder, der vurderes at kunne indeholde væsentlige arkæologiske fund kan forebygges ved, at der som udgangspunkt foretages en arkæologisk forundersøgelse, forud for råstofindvinding.

I forhold til begrænsning af CO₂-udledning og klimapåvirkning forebygges lange transportafstande mellem råstofgraveområder og potentielle modtagere ved at udlægge råstofgraveområder fordelt ud over hele regionen. Derudover kan CO₂-udledning begrænses ved anvendelse af el-drevent maskinel.

I udlægget af de nye eller udvidede råstofgraveområder i forbindelse med udarbejdelsen af Forslag til Råstofplan 2020 er en del potentielle råstofgraveområder helt eller delvist fravalgt, bl.a. for at forebygge væsentlige miljøpåvirkninger. Disse er nærmere beskrevet i skemaerne, der ses i bilag 2 og 3 og på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk

Såfremt der i forbindelse med miljøvurderingen af de enkelte nye eller udvidede råstofgraveområder er konstateret væsentlige miljøpåvirkninger, er det vurderet, om konkrete foranstaltninger kan forebygge, afværge eller afbøde påvirkningen. Vurderingen er dog foretaget på overordnet niveau og ud fra erfaring med lignende påvirkninger og afværgeforanstaltninger fra eksisterende råstofgraveområder, idet grave- og efterbehandlingsplaner endnu ikke foreligger.

I sagsbehandlingen af en ansøgning om konkret gravetilladelse inden for et råstofgraveområde kan regionen fastsætte de nærmere forebyggende foranstaltninger som vilkår. Dette kan f.eks. omfatte afværge af støjpåvirkning ved hjælp af støjvolde omkring råstofgraven, støjvolde omkring knusningsanlæg internt i råstofgraven, afværge af støvpåvirkning ved vanding, hastighedsbegrænsning på interne køreveje, asfaltering, fejning, overdækning af lad eller lignende. Hindring af dyrelivets spredningsmuligheder i økologiske forbindelser kan ligeledes forebygges ved f.eks. at faseopdele indvindingen i graveområdet, hvilket også kan indgå som vilkår.

8. KUMULATIVE EFFEKTER

Kumulative effekter opstår, når flere forskellige planer og projekter tilsammen giver en større miljøpåvirkning end enkeltvis. Råstofgravning medfører generelt væsentlig miljøpåvirkning som følge af især trafik, støj og inddragelse af større arealer. Andre planer og projekter, der sammen med råstofgravning giver kumulative effekter, er derfor typisk anlæg eller virksomheder, der medfører trafik (især tung trafik), støj, og som er arealkrævende.

I vurderingen af kumulative effekter indgår både eksisterende og planlagte arealanvendelser som f.eks. virksomheder, byudviklingsområder, tekniske anlæg mv.

Overordnet set medfører udlæg af et nyt råstofgraveområde en forøget støj-, støv- og trafikpåvirkning. I områder, hvor der i forvejen er sådanne gener, f.eks. i form af tung lastbiltransport gennem mindre bysamfund, kan dette samlet set medføre større gener for befolkningen.

I planlægningen af de nye råstofgraveområder har regionen afvejet trafik-, støj-, og støvgenerne over for anvendelsen af råstofressourcen. Regionen har for hvert enkelt råstofgraveområde vurderet, om gener ved trafik, støj og støv i rimelig grad vil kunne afbødes ved vilkårs-stillelse i medfør af råstofloven, eller ved kommunernes trafikregulering i øvrigt.

Hvor eksisterende råstofgraveområder er foreslået udvidet, er udvidelsen ikke nødvendigvis ensbetydende med en forøget råstofindvinding, men ofte en fortsættelse af områdets graveaktivitet, idet færdiggravede områder efterbehandles, og nye områder åbnes i takt hermed. Lokalbefolkningen vil ved en udvidelse af et eksisterende graveområde derfor ikke nødvendigvis opleve forøget trafikmængde. Udvidelsen kan dog betyde, at der indvindes råstoffer over en længere periode.

Enkelte råstofgraveområder, der er foreslået i idé- og debatfasen, er udtaget af Råstofplan 2020 pga. af kumulation mellem flere mindre miljøpåvirkninger. Disse påvirkninger er ikke væsentlige enkeltvis, men samlet set - kumulativt - er de så væsentlige, at regionen har valgt at området ikke medtages i Forslag til Råstofplan 2020.

I miljøvurderingen af de enkelte råstofgraveområder, der indgår i Forslag til Råstofplan 2020, er kumulative effekter vurderet under de forskellige miljøtemaer. Der er konstateret kumulative effekter som følge af især følgende forhold:

- Andre aktive eller planlagte råstofgraveområder i nærområdet,
- Andre transporttunge virksomheder i nærområdet (biogasanlæg, vognmandsvirksomheder, affaldscenter mv.),
- Grundvandssænkning, f.eks. som følge af flere råstofgraveområder tæt på hinanden, kan både hver især og kumuleret påvirke våde naturtyper (moser, vandløb, enge) og visse habitatnaturtyper i Natura 2000-områder.

De kumulative effekter er på planniveau kun mulige at vurdere overordnet, idet hverken tidspunktet for råstofgravningen eller de konkrete grave- og efterbehandlingsplaner kendes endnu. Når der foreligger en konkret ansøgning om gravetilladelse, vurderer regionen de kumulative effekter på ansøgningstidspunktet og i forhold til de planer og projekter, herunder anlæg og virksomheder, som til den tid findes i området.

9. ALTERNATIVER, HERUNDER REFERENCESCENARIET

REFERENCESCENARIET

Referencescenariet (tidligere kaldet 0-alternativet) er den situation, hvor revisionen af Råstofplan 2016 ikke gennemføres, og Råstofplan 2020 ikke vedtages. Det vil betyde, at Råstofplan 2016 videreføres uændret. Dette er i praksis ikke et reelt alternativ, da råstofplanlægning er et krav ifølge råstoflovens § 5a. Revision af råstofplanlægningen hvert 4. år er et krav ifølge råstoflovens § 6a.

Fastholdelse af referencescenariet ville i givet fald betyde, at regionen ikke kunne tage råstofgraveområder henholdsvis ind og ud af råstofplanlægningen. Der vil dermed ikke kunne ske en justering i forhold til nye oplysninger om råstofressourcen, miljømæssige forhold mm.

I Forslag til Råstofplan 2020 tages en række råstofgraveområder ud af råstofplanen set i forhold til Råstofplan 2016. Dette sker som følge af den samlede afvejning efter råstoflovens § 3. Begrundelsen kan f.eks. være forventet lav råstofkvalitet, miljøkonflikter eller at behovet for ressourcer til kommende planperiode vurderes at være opfyldt i det pågældende område. Fastholdelse af referencescenariet vil i givet fald medføre, at disse råstofgraveområder fastholdes og potentielt kan udnyttes via en gravetilladelse.

Referencescenariet spiller en større rolle i vurderingen af udlægningen af det enkelte råstofgraveområde, da generne ét sted kan være så store, at de overskygger f.eks. miljøpåvirkningerne ved en længere transport fra andre områder. Denne afvejning indgår i regionens udpegning af de råstofgraveområder, der er omfattet af Forslag til Råstofplan 2020.

ALTERNATIVER

Der er i miljøvurderingen af Forslag til Råstofplan 2020 ikke vurderet på andre alternativer end hovedforslaget, som består af den lovpligtige revision af råstofplanen. Referencescenariet indgår ligeledes, som foreskrevet i miljøvurderingsloven. Råstoffer er ikke en fornybar ressource, og der arbejdes løbende på at nedbringe forbruget, bl.a. ved genanvendelse og anvendelse af alternative materialer.

Alternativer til råstofanvendelse kan f.eks. omfatte:

- Anvendelse af alternative materialer,
- Øget genbrug af bygge- og anlægsmaterialer,
- Reduktion af behovet ved reduktion i bygge- og anlægsprojekter,

Anvendelsen af alternative materialer kan f.eks. være anvendelse af overskudsjord til indbygning i vejdæmnings mv, såfremt jorden opfylder de tekniske forudsætninger, samt anvendelse af fornybare materialer så som træ som byggemateriale.

Genanvendelsen af bygge- og anlægsmaterialer er i forvejen meget høj i Danmark, ca. 90 %. Der forventes derfor ikke at være potentiale for, at en forøgelse af genanvendelsen væsentligt kan påvirke råstofforbruget.

Behovet for råstoffer i bygge- og anlægsprojekter er i høj grad styret af markedskræfterne og konjunktoren i samfundet i øvrigt, samt tilgængeligheden, kvaliteten og prisen på alternative materialer.

Ingen af disse er alternativer, der kan reguleres gennem råstofplanlægningen, og de indgår derfor ikke som alternativer i miljøvurderingen af Forslag til Råstofplan 2020.

Som et alternativ til råstofindvinding på land er der desuden mulighed for at anvende råstoffer indvundet på søterritoriet. Der er også, som alternativ til forbrug af råstoffer indvundet i Danmark, mulighed for import af råstoffer fra udlandet. Sidstnævnte mulighed regnes dog ikke for bæredygtig på grund af lange transportafstande mv. og medfører også miljømæssig belastning i udlandet.

Region Midtjylland arbejder gennem deltagelse i partnerskaber for, at de rette råstofkvaliteter anvendes i de rigtige projekter, så der f.eks. ikke fyldes høj kvalitetsmaterialer i vej-kasser til cykelstier mv. Ved øget fokus på mere målrettet råstofanvendelse arbejdes hen imod en højere grad af økonomisering med råstofferne.

10. OVERVÅGNING

Ifølge miljøvurderingsloven skal der i miljørapporterne for de foreslåede graveområder beskrives, hvordan Region Midtjylland vil overvåge de væsentlige miljøpåvirkninger af planen. Ved fastlæggelse af overvågning er der taget udgangspunkt i, at den så vidt muligt skal baseres på den eksisterende overvågning af miljøforholdene i kommunen, og at planens miljøpåvirkninger i stort omfang afhænger af, hvordan retningslinjer og arealudlæg implementeres i den efterfølgende lokalplanlægning.

Udlæg af de foreslåede råstofgraveområder vil ikke i sig selv bevirke positive eller negative ændringer i miljøtilstanden for områderne. Det sker først, efter der er meddelt en råstofgravetilladelse, og ansøger har påbegyndt aktiviteterne. Regionen vurderer, at der ikke er behov for særlig overvågning af planens miljøpåvirkninger, idet kommunens eksisterende overvågning af miljøforhold sammen med regionens tilsyn i forbindelse med en eventuel senere råstofgravetilladelse vurderes at være tilstrækkelig.

Det er Region Midtjylland, der har tilsynet med selve råstofindvindingen. I henhold til råstoflovens § 31 påser regionsrådet, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes, at påbud eller forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes. Kommunerne har tilsynet med beskyttet natur, samt planter og dyreliv. Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.

I henhold til § 32 i råstofloven har regionsrådet eller personer, der af disse myndigheder er bemyndiget hertil, uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme og lokaliteter for at udøve de beføjelser, der er tillagt dem i medfør af denne lov, herunder for at foretage undersøgelser af betydning for lovens formål.

I henhold til § 33 i råstofloven påhviler det den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom eller indvindingsmateriel at berigtige et ulovligt forhold. Tilsynsmyndigheden kan for ejerens regning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. I de nævnte situationer skal tilsynsmyndigheden meddele den ansvarlige, at det ulovlige forhold skal bringes til ophør. Dette kan ske ved meddelelse af et påbud eller et forbud. I den forbindelse kan tilsynsmyndigheden blandt andet:

- 1) påbyde den ansvarlige at genoprette den hidtidige tilstand,
- 2) lade påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning, når den fastsatte frist er udløbet,
- 3) forbyde fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden fjernet.

I råstofgravetilladelser stiller ansøger bankgaranti el. lign. som sikkerhed for, at vilkår overholdes, og der sker efterbehandling af arealet efter ophør af råstofindvinding. Vilkår for efterbehandling tinglyses på ejendommen(e), således at forpligtigelserne også påhviler eventuelle fremtidige ejere af de pågældende ejendomme.

11. EVENTUELLE MANGLER

Råstofplan 2020 indeholder overordnede retningslinjer for administrationen af de råstofgraveområder, der er omfattet af planen. Miljørapporterne for de nye eller udvidede råstofgraveområder samt de eksisterende råstofgrave- og interesseområder, der videreføres fra Råstofplan 2016, er udarbejdet på baggrund af den eksisterende, tilgængelige viden om råstofgrave- og råstofinteresseområders plan-, natur- og miljømæssige status.

Den eksisterende viden vurderes tilstrækkelig i forhold til vurderingen af råstofplanens væsentlige påvirkning af miljøet. Når Region Midtjylland skal behandle en eventuel ansøgning om gravetilladelse inden for et af råstofplanens råstofgraveområder, foretages en supplerende og mere detaljeret vurdering i forhold til den viden, der foreligger på ansøgningstidspunktet, samt i forhold til de konkrete grave- og efterbehandlingsplaner.

Der er ikke konstateret væsentlige mangler i forbindelse med miljøvurderingen af Forslag til Råstofplan 2020.

• Tidligere molersgrav på Fur – rå skræntprofiler gavner naturen. Foto ©Helene D. Clausen

12. KONKLUSION

Råstoflovens formål er bl.a. at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn. Regionen har med udgangspunkt i afvejningen vurderet, hvorvidt det konkrete forslag helt eller delvist skal udlægges til råstofgraveområde eller råstofinteresseområde i Forslag til Råstofplan 2020.

Forslag til Råstofplan 2020 omfatter i alt 31 nye eller udvidede råstofgraveområder og råstofinteresseområder. Disse består af 25 råstofgraveområder, fordelt på 7 nye og 18 udvidede råstofgraveområder. Der er desuden udlagt 6 nye råstofinteresseområder, alle beliggende på Fur.

For alle disse områder er der udarbejdet miljørapport. Enkelte miljørapporter dækker flere råstofgraveområder eller råstofinteresseområder, og der er således udarbejdet i alt 25 miljørapporter.

Det er i miljørapporterne for alle de nye eller udvidede råstofgraveområder og råstofinteresseområder vurderet, at der ikke er væsentlige interessekonflikter inden for områderne, der ikke kan forebygges eller afbødes ved Region Midtjyllands sagsbehandling og vilkårsstilling.

En række af de foreslåede nye eller udvidede råstofgraveområder og råstofinteresseområder er ikke medtaget i Forslag til Råstofplan 2020, eller er kun delvis medtaget. Årsagen hertil fremgår af skemaerne vedlagt som bilag 1 og 2.

Region Midtjylland arbejder generelt med FN's 17 Verdensmål, herunder begrænsning af klimabelastningen som følge af råstofindvinding samt styrkelse af biodiversiteten. CO₂-udledning vurderes her at være væsentligste klimapåvirkning og søges begrænset ved at sikre udlæg af råstofgraveområder spredt ud over hele regionen, så transportbehovet reduceres. Derudover kan udledningen reduceres ved anvendelse af el-drevent maskinel. Desuden har Region Midtjylland stor fokus på mulighederne for at øge biodiversiteten ved at sikre hensynet til naturen i efterbehandlingsplanerne.

Som følge af Miljøstyrelsens revision af Natura 2000-områdernes afgrænsning og udpegningsgrundlag i 2018 er der foretaget en opdatering af Natura 2000-vurderingen for de eksisterende råstofgraveområder, hvor der er taget højde for ændringerne. For et enkelt af de eksisterende råstofgraveområder – Rom i Lemvig Kommune – var det nødvendigt at vurdere råstofgraveområdet i forhold til det nye udpegningsgrundlag. For de øvrige eksisterende råstofgrave- og interesseområder vurderes ændringerne i Natura 2000-områderne ikke at have betydning for udnyttelsen af råstofgraveområdet.

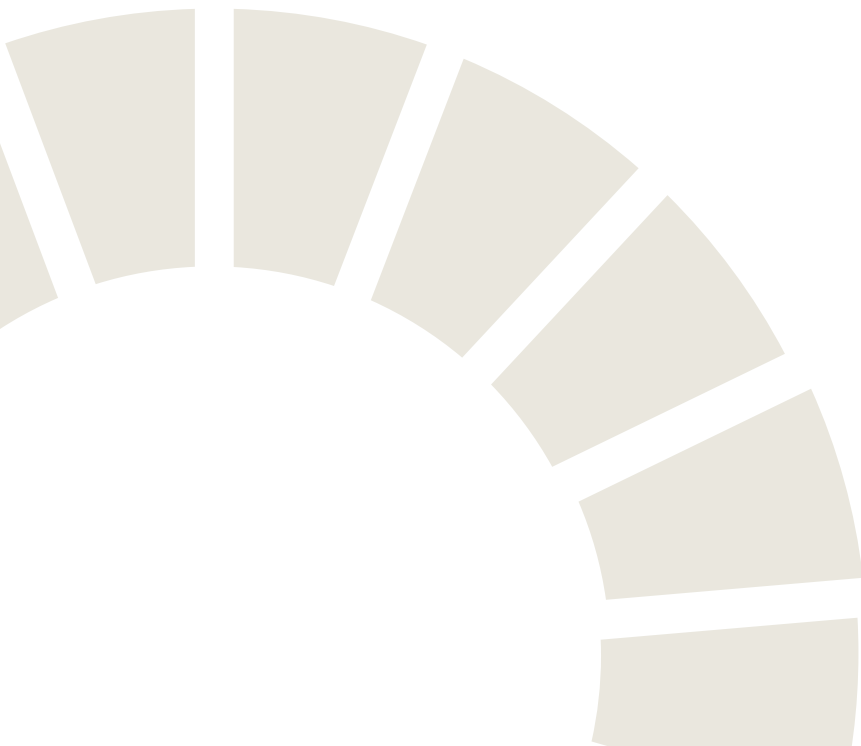
De nye eller udvidede råstofgraveområder er vurderet i forhold til mulig påvirkning af Natura 2000-områder, og der er overordnet set ikke konstateret konflikt med disse områder. Påvirkningen skal dog vurderes igen i forbindelse med en konkret ansøgning om gravetilladelse, hvor vurdering af de strengt beskyttede arter (bilag IV-arter) jf. habitatdirektivet også skal foretages.

Der er ikke vurderet konflikt med de relevante EU-direktiver, herunder habitatdirektivet, fuglebeskyttelsesdirektivet og vandrammedirektivet i forhold til Forslag til Råstofplan 2020. Forholdet til disse direktiver skal dog vurderes igen i forbindelse med en konkret ansøgning om gravetilladelse inden for de udlagte råstofgraveområder, hvor der sker en vurdering af den konkrete grave- og efterbehandlingsplan. Vurderingen vil ske på grundlag af områdets indhold af arter og naturtyper på ansøgningstidspunktet, samt på grundlag af vandområdernes tilstand og målsætninger.

BILAG 1.

TABEL MED FORESLÅEDE RÅSTOFGRAVEOMRÅDER OG RÅSTOFINTERESSEOMRÅDER, DER HELT ELLER DELVIST ER MEDTAGET I RÅSTOFPLAN 2020.

Områder med tilhørende nummer er indgået som høringsbidrag i idé- og debatfasen. Nummeret i tabellen refererer til høringsbidragets nummer i hvidbogen, hvortil der henvises for uddybning. Områder uden nummer er foreslået af Region Midtjylland og indgår derfor ikke i hvidbogen. Hvidbog og miljørapporter kan ses på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk

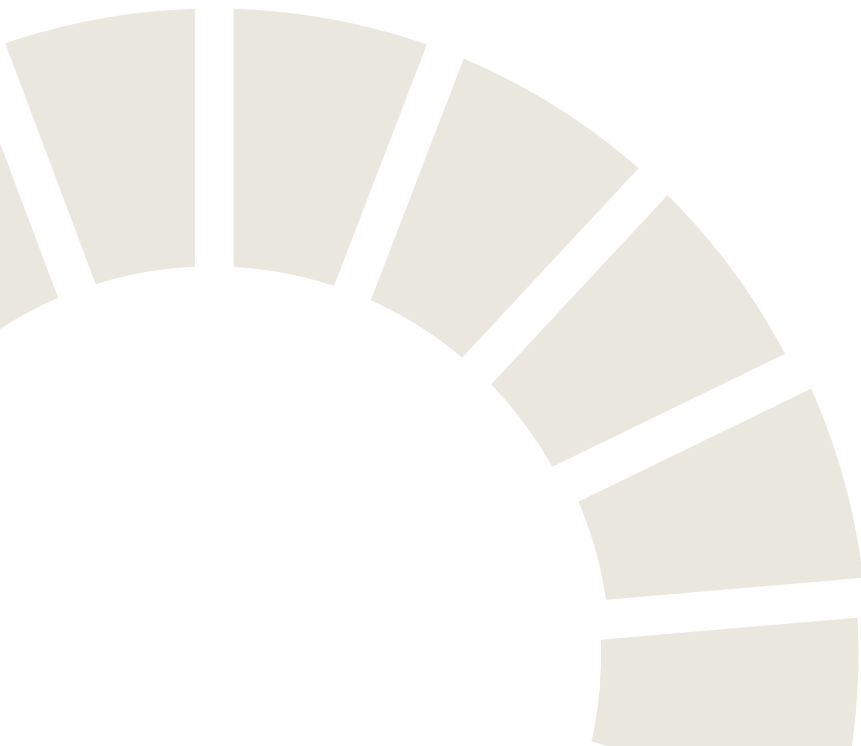
Kommune	Områdenavn og nr.	Områdetype	Råstoftype	Antal ha foreslået	Antal ha medtaget	Bemærkninger
Hedensted	Kragelund 2251	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	88	59	Medtages delvist, da der dermed vurderes at være ressourcer nok i området
Herning	Arnborg Øst Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	90	72	Medtages delvist
	Addit Syd 2317	Råstofgraveområde	Kvartssand	53	48	Medtages delvist. Justeret pga. fortidsminde
Horsens	Grædstrup Syd 2254	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	17	15	Medtages delvist
	Nim SV Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	67	48	Medtages delvist. Afgrænsningen er justeret i forhold til en mose samt bebyggelse.
Ikast-Brande	Hjøllund SV Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	39	12	Medtages delvist
	Tulstrup Øst 2230	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	28	28	Medtages som foreslået. Mindre justering i den sydlige del mod jernbanen
Lemvig	Rom Syd 2296	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	64	61	Medtages delvist. Mindre justering af afgrænsningen.
Randers	Læsten 2148	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	28	28	Mindre justering af afgrænsningen
Samsø	Nordby NV 2237	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	27	7	Nordby NV medtages delvist. Råstofkvaliteten er ukendt i den østlige del.
	Trekanten Øst 2267	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	11	11	Medtages som foreslået
Silkeborg	Ans Syd og Ans NV 2293	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	21	13	Medtages delvist, idet Ans Syd medtages, mens Ans NV ikke medtages, bl.a. på grund af nærhed til Ans By
	Asklev SØ 2223	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	2	2	Medtages som foreslået.
	Asklev Vest Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	11	11	Medtages som foreslået
	Asklev Øst 2168	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	29	21	Medtages delvist
	Tandskov Vest 2244	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	7	6	Medtages delvist. Arealet med gårdanlægget Tandskovvgård medtages ikke

Kommune	Områdenavn og nr.	Områdetype	Råstoftype	Antal ha foreslået	Antal ha medtaget	Bemærkninger
Skanderborg	Stjær Øst Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	25	24	Medtages delvist
	26d Nord 2155	Råstofinteresseområde	Moler	10	5	Medtages delvist, men som råstofinteresseområde
	Anshede Syd 2154	Råstofgraveområde	Moler	8	8	Medtages som foreslået
Skive	Elvergaard Nord 2115	Råstofgraveområde	Moler	19	3	Medtages delvist pga. gravhøje og natur, samt at der er ressourcer nok. Kun en mindre del medtages
	Elvergaard Øst 2116	Råstofinteresseområde	Moler	1	1	Medtages delvist, men som råstofinteresseområde
	Hestegaarden Nord 2117	Råstofinteresseområde	Moler	7	7	Medtages som foreslået, men som råstofinteresseområde
	Koldinghus 2100	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	10	6	Medtages delvist. Den nordlige del medtages ikke.
	Saugstrup 2266	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	20	15	Medtages delvist. Området er reduceret, idet der dermed er ressourcer nok til planperioden
	Vimol Nord 2157	Råstofinteresseområde	Moler	13	8	Medtages delvist, men som råstofinteresseområde. En del medtages ikke pga. fredning og strandbeskyttelse
	Vimol Øst 2158	Råstofinteresseområde	Moler	6	6	Medtages som foreslået, men som råstofinteresseområde
	Vimol Syd 2166	Råstofinteresseområde	Moler	4	4	Medtages som foreslået, men som råstofinteresseområde
	Tirstrup Øst 2142	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	8	8	Medtages som foreslået
Syddjurs	Rosmus SV 2134	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	28	17	Medtages delvist. Der vurderes med det reducerede område at være ressourcer nok til planperioden
Viborg	Nederhede Øst 2118	Råstofgraveområde	Ler	19	19	Medtages som foreslået
Aarhus	Spørring SV Regionens forslag	Råstofgraveområde	Sand, grus, sten	84	77	Medtages delvist. Reduceret i forhold til E45

BILAG 2.

TABEL MED FORESLÅEDE RÅSTOFGRAVEOMRÅDER OG RÅSTOFINTERESSEOMRÅDER, DER IKKE ER MEDTAGET I RÅSTOFPLAN 2020.

Områder med tilhørende nummer er indgået som høringsbidrag i idé- og debatfasen. Nummeret i tabellen refererer til høringsbidragets nummer i hvidbogen, hvortil der henvises for uddybning. Områder uden nummer er foreslået af Region Midtjylland og indgår derfor ikke i hvidbogen. For enkelte af de fravalgte områder indgår miljøvurderingen i afvejningen, og der foreligger en miljørapport, som nævnt i tabellen. Hvidbog og miljørapporter kan ses på regionens hjemmeside www.raastofplan2020.rm.dk

Kommune	Områdenavn og nr.	Råstoftype	Begrundelse for, at området ikke er medtaget i Råstofplan 2020
Hedensted	Hedelundvej 2249	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Råstofkvaliteten er ukendt.
	Hostrupvej 2187	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af naturinteresser. Adgangsforholdene er dårlige.
	Røde Mølle 2300	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af natur- og landskabsinteresser.
	Uldum 2252	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur- og kulturhistoriske interesser. Undersøgelser tyder på dårlig råstofkvalitet.
Herning	Kølkær 2242	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af naturinteresser. Råstofkvaliteten er desuden ukendt.
Holstebro	Krogager 2256	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af kulturhistoriske interesser. Råstofkvaliteten er desuden ukendt.
Horsens	Grædstrup Vest 2253	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur- og kulturhistoriske interesser.
	Løvet Skov 2228	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af natur- og kulturhistoriske interesser og grænser op til Natura 2000. Råstofforekomsten er ikke dokumenteret.
	Underup 2250	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af natur- og kulturhistoriske interesser. Området er i Råstofplan 2016 udlagt som råstofinteresseområde og fastholdes uændret.
Ikast-Brande	Boest 2170	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Råstofkvaliteten er desuden ukendt.
	Skygge Plantage Syd 2233	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur- og kulturhistoriske interesser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Skygge Plantage SV 2222	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur- og landskabsinteresser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
Norddjurs	Glesborg Nord 2298	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Området er omfattet af natur-, landskabs- og kulturhistoriske interesser.
	Glesborg Vest 2294	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Råstofforekomsten er ikke dokumenteret.
	Kirial Øst Regionens forslag	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Skiffard Øst Regionens forslag	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.

Kommune	Områdenavn og nr.	Råstoftype	Begrundelse for, at området ikke er medtaget i Råstofplan 2020
Randers	Assentoft-Romalt 2288	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Haslund 2297	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden. Råstofkvaliteten er desuden ukendt.
Ringkøbing-Skjern	Kassentoft Regionens forslag	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
Samsø	Møllevej 2237	Sand, grus, sten	Ansøgningen ved Møllevej er frafaldet. Se miljørapport.
Silkeborg	Ans NV 2293	Sand, grus, sten	Området ligger tæt på Ans By. Med de øvrige udlæg ved Ans vurderes der at være ressourcer nok i området.
	Ans Vest Regionens forslag	Sand, grus, sten	Med de øvrige udlæg ved Ans vurderes der at være ressourcer nok i området. Eksisterende jordtip i området vurderes at forhindre udnyttelse af råstofressourcen.
	Fogstrup 2290	Sand, grus, sten	Området er omfattet af landskabs- og naturinteresser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Hjælland NØ 2301	Sand, grus, sten	Området ligger tæt på beskyttede vådområder. Der er ressourcer nok i området til planperioden. Der foretages en mindre, teknisk tilpasning til matrikelskel af det eksisterende råstofgraveområdes afgrænsning mod nordvest.
	Løve 2095	Sand, grus, sten	Forslaget er trukket tilbage på baggrund af nærmere råstofundersøgelser.
	Asklev Nord 2168	Sand, grus, sten	Der er med de øvrige udlæg ved Asklev ressourcer nok i området til planperioden. Se miljørapport.
Skanderborg	Asklev Syd 2223	Sand, grus, sten	Området er omfattet af kulturhistoriske og naturmæssige interesser (gravhøj og hede). Der er med de øvrige udlæg ved Asklev ressourcer nok i området til planperioden. Se miljørapport.
	Kalbygård Nord 2072	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur- og landskabsmæssige interesser. I forhold til indgrebet i landskabet og naturen vurderes ressourcen at være begrænset. Se miljørapport.
	Veng 2025	Sand, grus, sten	Området er omfattet af natur-, landskabs- og kulturhistoriske interesser, herunder bilag IV-arter. Adgangsforholdene er dårlige.

Kommune	Områdenavn og nr.	Råstoftype	Begrundelse for, at området ikke er medtaget i Råstofplan 2020
Skive	Junget 2255	Moler	Området er omfattet af natur- og landskabsinteresser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	26d Syd 2156	Moler	Området er omfattet af kulturhistoriske interesse (gravhøje). Der er ressourcer nok i området til planperioden. Se miljørapport.
	Stensbjergvej 2091	Sand, grus, sten	Området er omfattet af naturinteresser. Forekomsten er ikke dokumenteret. Der er desuden ressourcer nok i området til planperioden.
	Direktørgrav Nord 2114	Moler	Råstofkvaliteten er ikke tilstrækkeligt dokumenteret. Der er ressourcer nok i området til planperioden. Se miljørapport.
	Ounild 2112	Moler	Råstofkvaliteten er ikke tilstrækkeligt dokumenteret. Der er ressourcer nok i området til planperioden. Se miljørapport
Syddjurs	Skiffard SØ 2189	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Fiskergårdevej 2299	Sand, grus, sten	Området er omfattet af kulturhistoriske interesser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Fuglslev 2273	Sand, grus, sten	Området er omfattet af kulturhistoriske interesser og ligger tæt på et sommerhusområde. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Rosmus NV 2302	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.

Kommune	Områdenavn og nr.	Råstoftype	Begrundelse for, at området ikke er medtaget i Råstofplan 2020
Viborg	Dollerup 2104	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Fallesgårde 2087	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Fallesgårde Nord 2148	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Fallesgårde Vest 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Romlund Nord 2261	Sand, grus, sten	Området er omfattet af kulturhistoriske interesser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Sdr. Rind 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Sjørup 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Sjørup NØ 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Sjørup Plantage 2261	Sand, grus, sten	Området er omfattet af kulturhistoriske interesser. Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Sjørup Syd 2148	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Skelhøje Midt 2087	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Stanghede Nord 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Stanghede Syd 2184	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.
	Tårupgårdvej 2107	Sand, grus, sten	Der er ressourcer nok i området til planperioden.

NOTAT VEDR. JUSTERING AF NATURA 2000-OMRÅDER.

GENNEMGANG AF RÅSTOFGRAVE- OG INTERESSEOMRÅDER I FORHOLD TIL OPDATEREDE NATURA 2000-OMRÅDER

Miljøstyrelsen har på baggrund af den politiske aftale om Naturpakken fra 2016 revideret afgrænsningen og udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne i Danmark. Justeringen trådte i kraft 1. november 2018 og indgår i den gældende habitatbekendtgørelse. Der foreligger ikke på nuværende tidspunkt en basisanalyse, der begrundet udpegningen, og heller ikke data om arts- eller naturtypeforekomster for de nyudpegede Natura 2000-områder. Vurderingen af områderne er foretaget på de foreliggende tilgængelige data, der kan indhentes fra Danmarks Miljøportal, fugleognatur.dk og DOFbasen, samt flere årgange af ortofoto og skråfoto.

I forbindelse med miljøvurdering af Råstofplan 2020 er de nyudlagte råstofgrave- og interesseområder screenet i forhold til de justerede Natura 2000-områder, dvs. udelukkende de nye arealer, der er kommet til. Der er ikke foretaget vurdering af påvirkning af de allerede eksisterende Natura 2000-områder, da denne forudsættes foretaget i forbindelse med vedtagelse af Råstofplan 2016.

Områderne er indledningsvist screenet ud ved en afstand på 1000 m mellem råstofinteresse- eller råstofgraveområder og justeringer i Natura 2000-områder, og råstofinteresse- og graveområder inden for de 1000 m er vurderet nærmere for potentiel påvirkning. Efterfølgende er råstofinteresse- og graveområderne også screenet for potentielle påvirkninger udover de 1000 m, f.eks. ved hydrologiske påvirkninger.

Resultaterne af screeningen kan ses i »Tabel 2« sidst i notatet. De viste områder ligger inden for 1000 m fra et af de justerede Natura 2000-områder. Områder, der ligger længere væk end de 1000 m, er også medtaget i tabellen, hvis der er konstateret potentiel påvirkning.

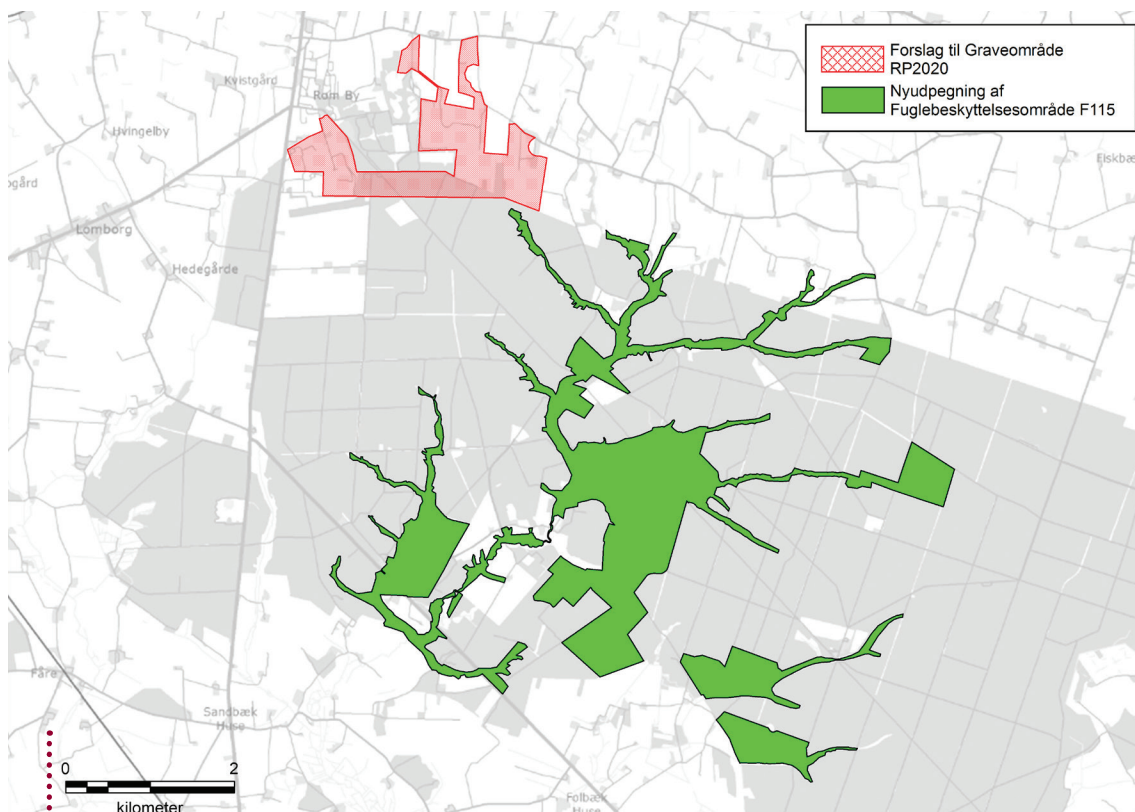
For de råstofinteresse- og råstofgraveområder, hvor der er identificeret en ændring i Natura 2000-området, er udpegningsgrundlaget og de faktiske forhold vurderet for, om der kan opstå påvirkninger som følge af råstofindvinding i det aktuelle råstofinteresse- eller graveområde.

Screeningen har resulteret i, at der er identificeret ét justeret Natura 2000-område, hvor justeringen potentielt har en indvirkning på Natura 2000-vurderingen for et nærliggende råstofgraveområde.

RÅSTOFGRAVEOMRÅDE 103 ROM I LEMVIG KOMMUNE

Der er registreret nyt fuglebeskyttelsesområde i Klosterhede Plantage. Det nye fuglebeskyttelsesområde, der benævnes F115 "Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage", ligger for en stor del med samme afgrænsning som habitatområde H224 "Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage". Der er ca. 100 m mellem det nye fuglebeskyttelsesområde og råstofgraveområde 103 Rom. Natura 2000-områdets udbredelse i forhold til råstofgraveområdet kan ses på Figur 1. Udpegningsgrundlaget for det nye fuglebeskyttelsesområde fremgår af Tabel 1. De enkelte arter på udpegningsgrundlaget gennemgås nedenfor.

Potentiel påvirkning af fugle i fuglebeskyttelsesområdet kan ske ved forstyrrelse gennem væsentlig forøget arbejdskørsel, støj og støv i det sydøstligste af graveområdet. Påvirkningen kan forekomme, såfremt der er yngleforekomster af forstyrrelsesfølsomme fuglearter i den del af fuglebeskyttelsesområdet, der ligger nærmest graveområdet. Påvirkningen skal således ske over en afstand på minimum 100 m.

Figur 1. Udbredelse af det ny-udpegede fuglebeskyttelsesområde F115 og råstofgraveområdet 103 Rom.
Afstanden mellem F115 og råstofgraveområdet 103 Rom er ca. 100 m.

Udpegningsgrundlag F115	
Fiskeørn	Stor hornugle
Natravn	Trane
Rødrygget tornskade	

Tabel 1. Udpegningsgrundlag for det ny-udpegede Fuglebeskyttelsesområde F115.

FISKEØRN

Fiskeørn forekommer meget sjældent som ynglefugl i Danmark. I 2019 var der således kun kendskab til 6 ynglepar i Danmark. Den yngler i store træer, hvor der er gode indflyvningsforhold og udsigt. Yngleområderne er gerne i større fredfyldte skove uden færdsel og menneskelig forstyrrelse, da fiskeørnen er meget følsom overfor forstyrrelser. Fiskeørnen yngler i Klosterheden Plantage.

Fuglebeskyttelsesområdet nærmest det udpegede råstofgraveområde vurderes, på foreliggende grundlag, ikke umiddelbart at være egnet som ynglelokalitet for fiskeørn, da området nærmest råstofgraveområdet vurderes at bestå af ens-aldrende træer præget af plantagedrift og med nogen færdsel, eftersom der er afmærkede vandrestier. Da de lokale forhold og fiskeørnens forekomst kan ændre sig med tiden, bør en potentiel påvirkning af fiskeørn vurderes nærmere i forbindelse med ansøgning om gravetilladelse for den del af råstofgraveområdet, der ligger nærmest fuglebeskyttelsesområdet.

NATRAVN

Natravn yngler ofte i relativt åbne fyrreskove på sandbund. Arten har tidligere været vidt udbredt i Danmark, men er gennem 1900-tallet forsvundet fra Fyn og store dele af Øst- og Sønderjylland. Den forekommer i dag især i Nord- og Vestjylland, med Thy som kerneområde. I det øvrige land findes kun få og spredte ynglepar.

Natravn forekommer ynglende i fuglebeskyttelsesområdet. Fuglebeskyttelsesområdet nærmest det udpegede råstofgraveområde vurderes umiddelbart at være egnet som raste- og ynglelokalitet for natravn. Arten vurderes ikke at være særligt forstyrrelsesfølsom for påvirkninger fra det udpegede råstofgraveområde. Natravn vurderes ikke at blive påvirket ved udlæg til råstofgraveområde.

RØDRYGGET TORNSKADE

Rødrygget tornskade lever i åbne områder med enkeltstående buske og træer, som f.eks. overdrev, heder og større skovlysninger. Rødrygget tornskade er relativt almindelig i Danmark, og der var estimeret 1.500 ynglepar i 2011. Rødrygget tornskade er kendt fra fuglebeskyttelsesområdet. Fuglebeskyttelsesområdet nærmest det udpegede råstofgraveområde kan potentielt være egnet som raste- ynglelokalitet for rødrygget tornskade. Den vurderes ikke at være særligt forstyrrelsesfølsom og der er ikke identificeret potentielle påvirkninger af arten fra råstofgraveområdet. Rødrygget tornskade vurderes ikke at blive påvirket ved udlæg til råstofgraveområde.

STOR HORNUGLE

Stor hornugle yngler blandt andet i større skove og på skrænter i grusgrave, hvor den yngler direkte på jorden. Den er relativ sjælden og der blev estimeret at være 70 ynglepar i 2013. Stor hornugle er kendt fra fuglebeskyttelsesområdet. En eventuel forekomst af stor hornugle i fuglebeskyttelsesområdet nær råstofgraveområdet vurderes ikke at være udpræget følsom overfor forstyrrelser fra aktiviteter i råstofgraveområdet. Stor hornugle vurderes ikke at blive påvirket ved udlæg til råstofgraveområde.

TRANE

Trane er en fugl, der i disse år er i fremgang i Danmark og i dag er oppe på ca. 80 ynglepar spredt ud i hele landet. Den yngler gerne i skovmoser og hedemoser med begrænset menneskelig aktivitet. Tranen er relativt forstyrrelsesfølsom og kan påvirkes negativt af f.eks. øget færdsel ved yngleområderne.

Tranen er kendt ynglede fra fuglebeskyttelsesområdet. Fuglebeskyttelsesområdet nærmest det udpegede råstofgraveområde kan potentielt være egnet som ynglelokalitet for trane, vurderet på det foreliggende vidensniveau. I forbindelse med en råstofgravetilladelse for den del af råstofgraveområdet, der ligger nærmest fuglebeskyttelsesområdet, bør forekomsten af trane afklares og områdets kvalitet som yngleområde for trane vurderes nærmere. Der vurderes umiddelbart ikke at være risiko for, at der sker en påvirkning af arten ved aktivitet i råstofgraveområdet, men dette bør afklares nærmere i forbindelse med en eventuel gravetilladelse.

OPSAMLING

Af arterne på udpegningsgrundlaget er fiskeørn og trane begge forstyrrelsesfølsomme i yngletiden, hvorfor der potentielt kan ske påvirkning af de to arter, hvis der forekommer yngleområder tæt på råstofgraveområdet. En påvirkning vurderes forholdsvis usandsynlig men bør afklares nærmere under de konkrete forhold, der gør sig gældende ved tidspunktet for en eventuel ansøgning om gravetilladelse.

De tilbageværende tre fuglearter på udpegningsgrundlaget vurderes ikke at være udpræget forstyrrelsesfølsomme og vurderes derfor ikke at blive påvirket af udlægget af råstofgraveområde 103 Rom. Ved en gravetilladelse skal der dog være opmærksomhed på stor hornugles tilknytning til graveområder og tages hensyn til denne.

ID	Stednavn	Type	Kommentar
2	Addit	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
14	Batum	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
20	Brunshåb	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
23	Dalgas Plantage	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
31	Folmentoft	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
47	Hammershøj Midt-Vest	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
48	Hammershøj NØ	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
49	Hammershøj Syd	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
52	Herrup V	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
54	Hersom S	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
55	Hesselbjerg	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
58	Højby Sandgrav	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
62	Isenvad	Råstofgraveområde	Udvidelse af habitat- og fuglebeskyttelsesområde. På baggrund af afstanden (>1,5 km) vurderes der ikke at være risiko for påvirkning.
65	Jordbro	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
65	Jordbro	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
78	Kongensbro	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
80	Ll. Hjøllund	Råstofgraveområde	Udvidelse af habitat- og fuglebeskyttelsesområde. På baggrund af afstanden (>1,5 km) vurderes der ikke at være risiko for påvirkning.
85	Lyngs	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.

89	Nederhede	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
92	Nørre Hvidbjerg	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
103	Rom	Råstofgraveområde	Potentiel påvirkning af et nyt fuglebeskyttelsesområde med forstyrrelsesfølsomme arter på udpegningsgrundlaget i nærhed af graveområdet.
119	Stauning	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
122	Stoholm	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
127	Tindbæk	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
132	Trustrup	Råstofgraveområde	Udvidelse af habitatområde. På grund af afstand og områdets karakteristika vurderes risiko for påvirkning at være uvæsentlig.
137	Voervadsbro	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
159	St. Bredlund Øst	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
161	Asklev Syd	Råstofgraveområde	Udvidelse af habitatområde med areal med tør hede. Der vurderes ikke at være øget risiko for påvirkning, dels på grund af afstand og naturtypen
268	Hammershøj NV	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
269	Hammershøj NM	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
270	Stoholm	Råstofgraveområde	Kosmetisk justering af grænser.
273	Tambohuse	Råstofgraveområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra graveområdet.
16	Lille Bredlund	Interesseområde	Kosmetisk justering af grænser.
20	Trehuse	Interesseområde	Mindre justering uden betydning for påvirkning fra interesseområdet.
1	Ahler Gårde Plantage	Interesseområde	Kosmetisk justering af grænser.

Tabel 2 Oversigt over de råstofgrave- og interesseområder, som jf. indledende screening blev fundet relevante at vurdere nærmere på grund af nærhed til justerede Natura 2000-områder eller potentiale for f.eks. hydrologisk påvirkning. Råstofgrave- og interesseområder, der ikke fremgår af tabellen, er ikke vurderet nærmere, idet der ikke er sket ændringer i nærmeste Natura 2000-område siden Råstofplan 2016; stor afstand til de justerede områder og/eller ingen risiko for hydrologisk påvirkning mv.

Region Midtjylland
Regional Udvikling
Klima, Ressourcer og Grøn Omstilling

RÅSTOFPLANLÆGNING

Miljørapport

Forslag til nyt råstofgraveområde i Råstofplan 2020

Råstofgraveområde Læsten
Randers Kommune

Udgiver: Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg

Konsulenter: Orbicon | WSP
Jens Juuls Vej 16
8260 Viby J

Udgivelsesår: 2020

Kort: © SDFE

Yderligere information:

Mail: raastoffer@ru.rm.dk

Telefon: 78 41 19 99

Hjemmeside: <https://www.rm.dk/regional-udvikling/klima-ressourcer-og-baredygtig-udvikling/rastoffer/>

Indhold

1	Indledning og metode	4
2	Beskrivelse af området	4
3	Datagrundlag	6
4	Miljøvurdering	7
5	Vurdering af miljøparametre	9
5.1	<i>Natura 2000</i>	<i>9</i>
5.2	<i>Befolkning og sundhed</i>	<i>12</i>
5.3	<i>Vand</i>	<i>13</i>
5.4	<i>Natur</i>	<i>18</i>
5.5	<i>Landskab</i>	<i>23</i>
5.6	<i>Tekniske anlæg</i>	<i>27</i>
6	Samlet vurdering.....	28
7	Referencer	29
8	Ordforklaring	31

Bilag

Bilag 1 - Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

Bilag 2 - Lovgivning og proces for råstofkortlægning og miljøvurdering

1 Indledning og metode

I forbindelse med miljøvurdering af Råstofplan 2020, skal der udarbejdes en miljøvurdering af forslag til nye råstofgraveområder, for at vurdere om udpegning af råstofgraveområdet har en væsentlig påvirkning på miljøet. Miljøvurderingen gennemføres efter miljøvurderingsloven /12/.

Forud for udarbejdelse af selve miljøvurderingen er der udført en afgrænsning af, hvilke miljøparametre der skal vurderes nærmere i miljørapporten. Afgrænsningsnotatet er vist i bilag 1, og de relevante miljøparametre er vist i Tabel 4.1.

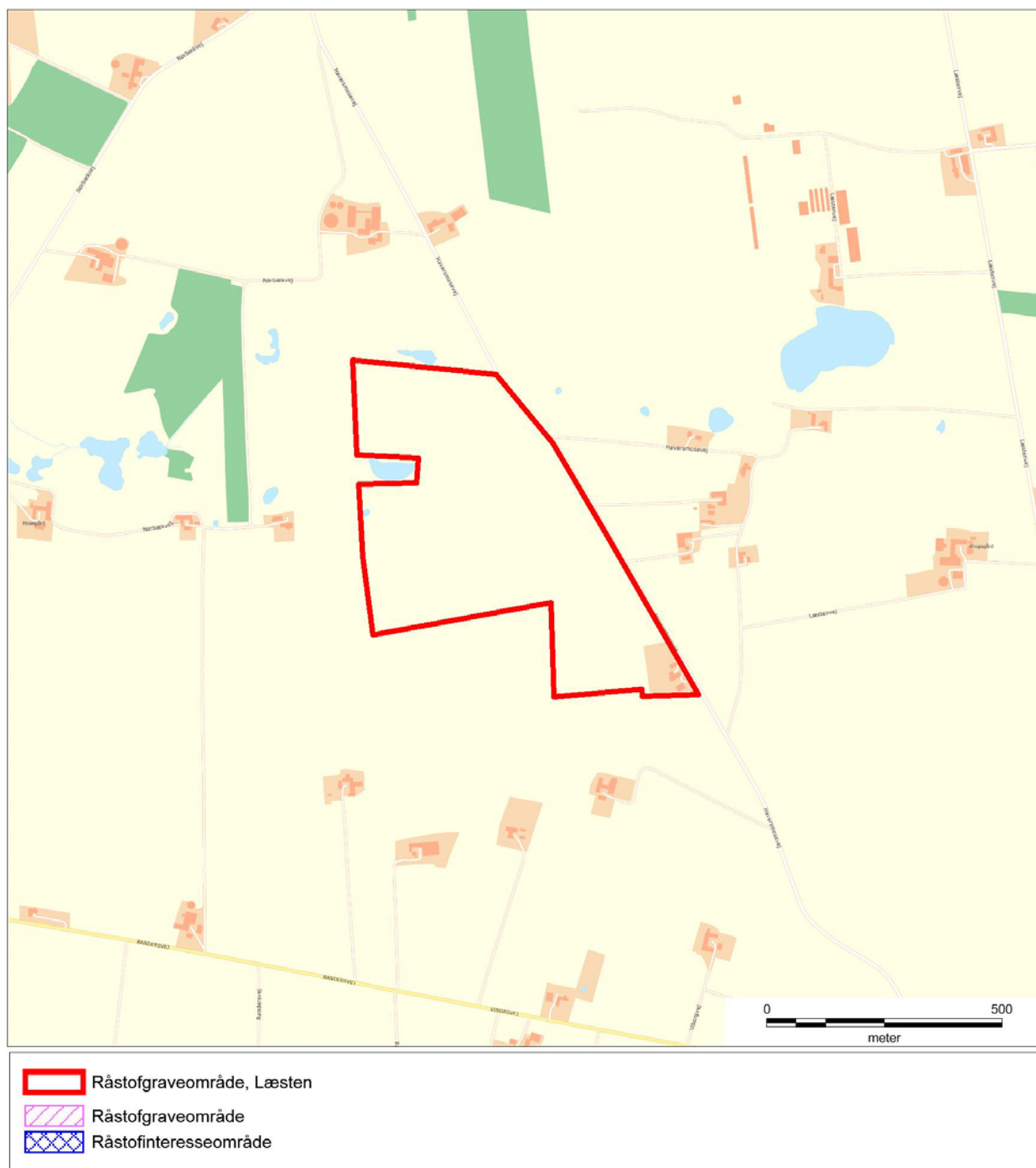
Kumulative påvirkninger, klimatiske påvirkninger og overvågning mv. vil udelukkende blive vurderet i den samlede miljørapport for Råstofplan 2020 og indgår således ikke i denne miljørapport.

Lovgivning og proces for råstofkortlægning og miljøvurdering er beskrevet nærmere i bilag 2.

2 Beskrivelse af området

I Råstofplan 2020 foreslås et nyt råstofgraveområde for sand, grus og sten, Læsten, som ligger i Randers Kommune, se Figur 2.1. Råstofgraveområdet ligger ca. 1,2 km nord-nordvest for Læsten og ca. 1,8 km øst-nordøst for Hammershøj. Arealet er på 28,5 ha og omfatter matr. nr. 22c, 14b, 19b, 21b, 22f og 2e, Læsten by, Læsten, samt en del af matr.nr. 18c Læsten By, Læsten.

Der har tidligere været indvundet grus i den nordlige del af råstofgraveområdet. De bedste forekomster forventes at være i den nordlige og sydlige del af området. Der er i området et overjordsdække bestående af ler med en mægtighed varierende mellem 1 og 5 m. Dette lerlag har den største mægtighed inden for matr. nr. 18c Læsten by, Læsten i den vestlige og centrale del af råstofgraveområdet.

Figur 2.1. Oversigtskort med råstofgraveområde Læsten i Randers Kommune.

3 Datagrundlag

Data, som er benyttet i denne miljørapport, er indhentet fra Danmarks Miljøportal - Arealinfo og Naturdata /2/ og /3/, Plandata /4/, kommuneplanen **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.**, Slots- og Kulturstyrelsens portal "Fund og fortidsminder" /21/, Miljøministeriets MiljøGis /14/, /15/, /16/, /17/, /18/ og /19/, Ledningsejerregistret (LER) /6/ og GEUS boringsdatabase JUPITER /5/.

Dertil er der indhentet relevante rapporter samt data fra Region Midtjyllands og kommunens hjemmeside. Dette vil være vist med en litteraturhenvisning i teksten.

Tabel 3.1 viser, hvornår data er udtrukket.

Data	Dato for udtræk
Danmarks Miljøportal	16.12.2019
Plandata	02.01.2020
Kommuneplan	02.01.2020
Slots- og Kulturstyrelsen	16.12.2019
MiljøGIS	02.01.2020
LER.dk	08.01.2020
JUPITER	16.12.2019

Tabel 3.1. Type og dato for udtræk af datagrundlag.

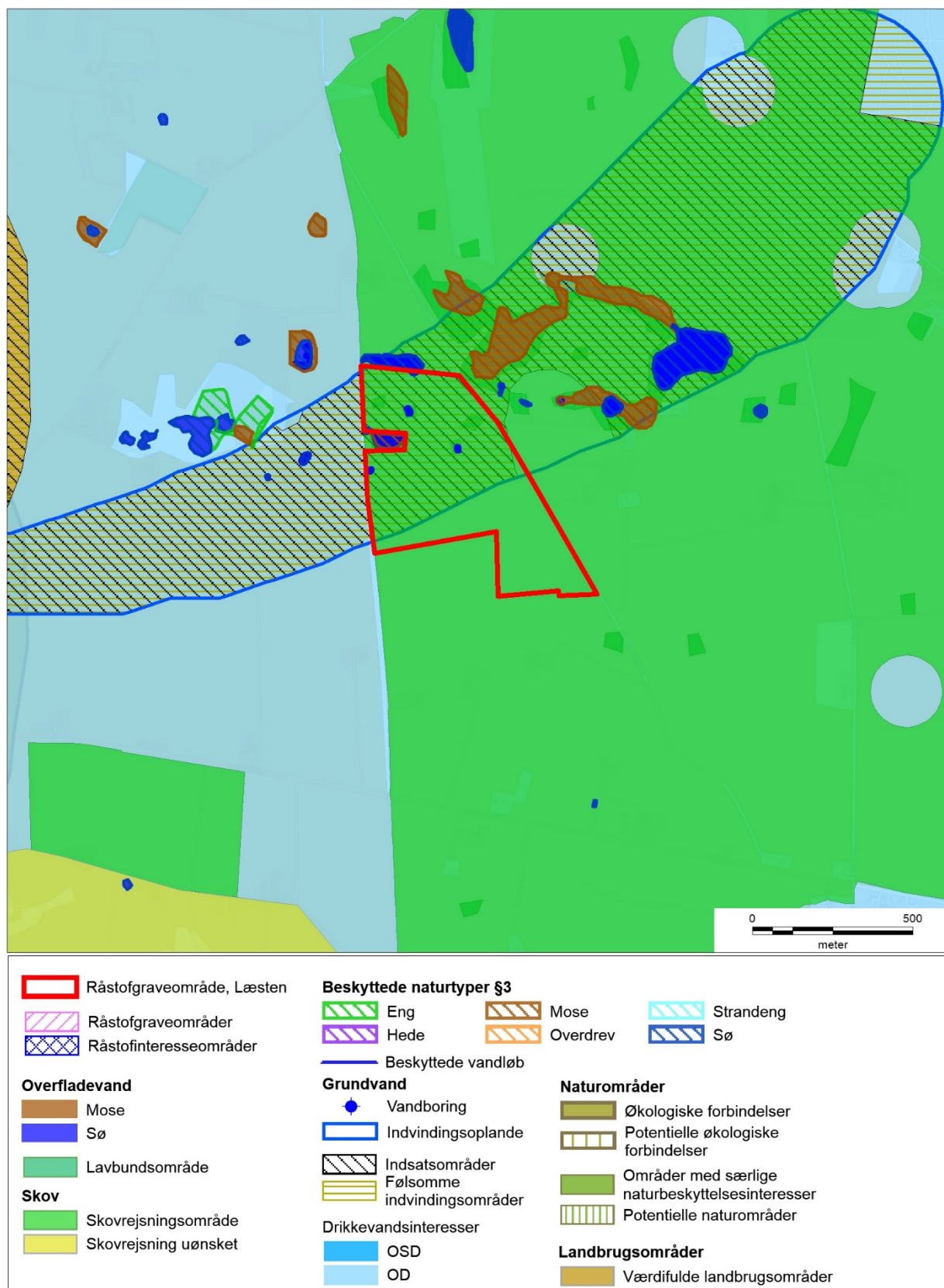
4 Miljøvurdering

Der er foretaget en afgrænsning af, hvilke miljøparametre der skal vurderes nærmere i forbindelse med en eventuel udpegning af et nyt råstofgraveområde Læsten. Afgrænsningen ses i screenings- og afgrænsningsnotatet i bilag 1.

En oversigt over miljøparametre, der skal vurderes nærmere, er vist i Tabel 4.1. og ses desuden på Figur 4.1. Vurderingen følger på de efterfølgende sider.

Emne	Miljøparameter
Natura 2000	Vurdering jf. habitatbekendtgørelsens § 6 /23/
Befolkning og sundhed	Støj og vibrationer Støv
Vand	Grundvand og vandforsyning Overfladevand
Natur	Naturbeskyttelse jf. naturbeskyttelseslovens § 3 Flora og fauna Naturområder og økologiske forbindelser Skov
Landskab	Landskabelig værdi Særligt værdifuldt landbrugsområde
Tekniske anlæg	Forsyningsledninger

Tabel 4.1. Oversigt over miljøparametre, der skal vurderes nærmere.

Figur 4.1. Arealudbredelse af de miljøparametre, der skal vurderes nærmere.

5 Vurdering af miljøparametre

5.1 Natura 2000

Nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde er Natura 2000-område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord, Simested og Nørre Ådale samt Skravad Bæk, som omfatter habitat-område nr. H30 og fuglebeskyttelsesområde F14 og F24. Natura 2000-område N30 omgiver mere eller mindre råstofgraveområdet og har en minimumafstand dertil på mellem 1,4 km og op til knap 6 km, se figur 5.1.

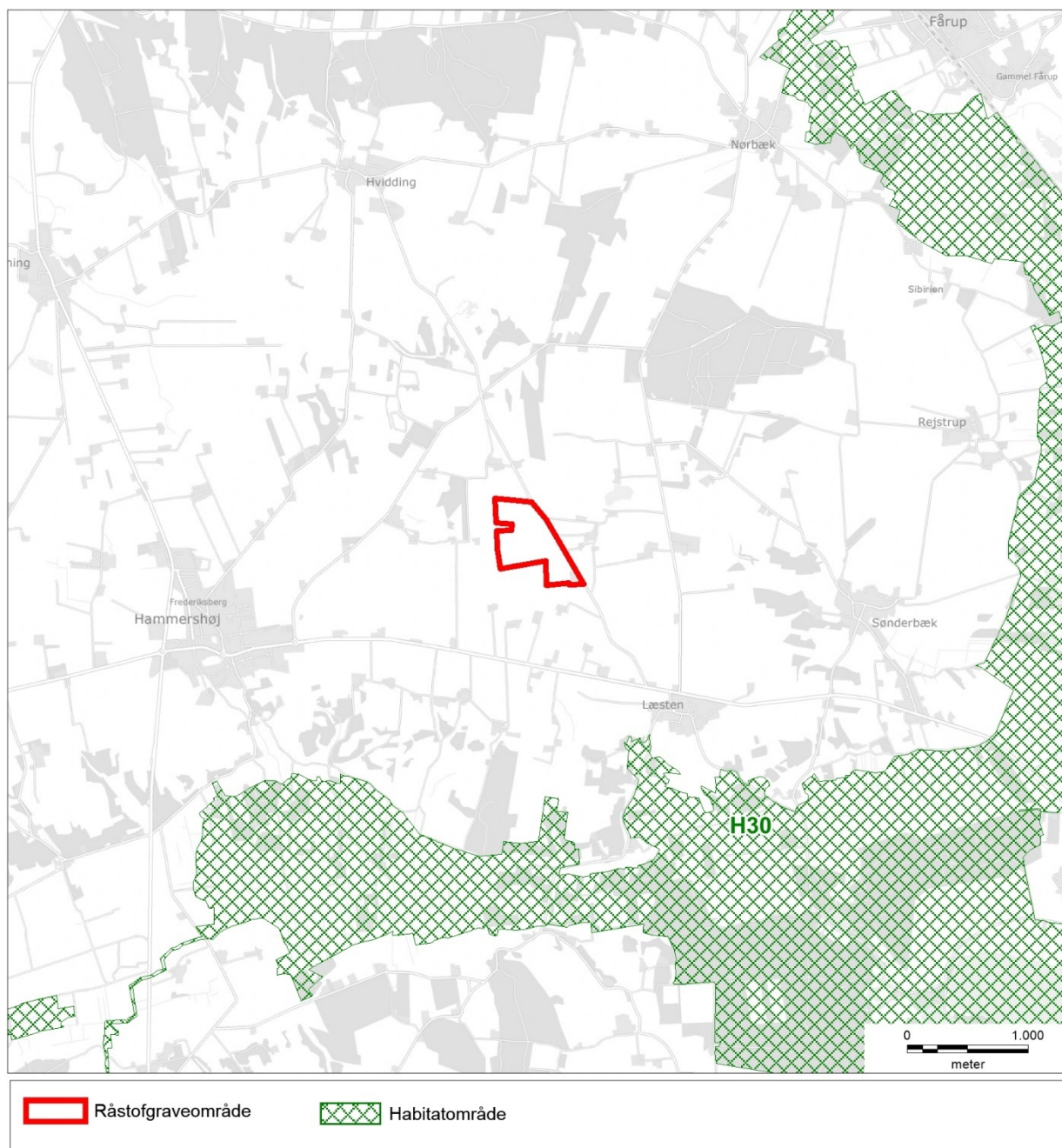
Fuglebeskyttelsesområderne i Natura 2000-område N30 ligger mere end 23 km fra råstofgraveområde Læsten. Nærmeste fuglebeskyttelsesområde er F16 Tjele Langsø, som ligger ca. 7 km nordvest for råstofgraveområde Læsten. Udlæggelse af råstofgraveområde Læsten vurderes ikke at påvirke fuglebeskyttelsesområde pga. afstanden, som er mere end 7 km.

Natura 2000-område nr. 30 er jf. Natura 2000-planen /25/ og basisanalysen /24/ specielt udpeget for at beskytte naturtyperne strandeng, kalkoverdrev, surt overdrev, kildevæld, rigkær og skovbevokset tørvemose samt arterne stor vandsalamander, odder, gul stenbræk og en række vandfugle bl.a. hvinand.

Gældende udpegningsgrundlag for habitatområde H30 ses i nedenstående tabel 5.1. Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag er pt. under revision /31/. De foreslåede justeringer fremgår af tabelteksten.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 30		
Naturtyper:	Vadeflade (1140)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Rev (1170)
	Strandvold med enårige planter (1210)	Strandvold med flerårige planter (1220)
	Kystklint/klippe (1230)	Enårig strandengsvegetation (1310)
	Strandeng (1330)	Klithede* (2140)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-so (3140)
	Næringsrig so (3150)	Brunvandet so (3160)
	Vandløb (3260)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Enekrat (5130)
	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Nedbrudt højmoser (7120)
	Hængesæk (7140)	Torvelavning (7150)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemoser* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Grøn kolleguldsmed (1037)
	Stor kærguldsmed (1042)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Stavsild (1103)
	Stor vandsalamander (1166)	Damflagermus (1318)
	Odder (1355)	Spættet sæl (1365)
	Blank seglmos (1393)	Gul Stenbræk (1528)

Tabel 5.1. Udpegningsgrundlag for habitatområde nr. 30 /25/. Tal i parentes ved naturtyper henviser til talkoder i habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Følgende ændringer er foreslået /31/: Tilføjes: Sandbanker (1110). Fjernes: Stor kærguldsmed, enårig strandengsvegetation (1310), kystklitter med dværgbuskvegetation, tørt kalksandsoverdrev.

Figur 5.1. Habitatområde H30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simsted og Nørre Ådal, Skravad Bæk.

Natura 2000-området vil ikke blive påvirket væsentligt af øget støj, vibrationer, støv eller emissioner af kvælstofoxider som følge af råstofindvinding inden for råstofgraveområde Læsten. Afstanden fra Læsten til habitatområdet er ca. 1,4 km. Miljøpåvirkninger som følge af råstofindvinding af sand, grus og sten er forholdsvis lokale. Øget støj, vibrationer, støv eller emissioner af kvælstofoxider vil kunne påvirke de helt nære omgivelser til råstofgraveområdet, men vil ikke medføre væsentlige påvirkninger på Natura 2000-området og udpegningsgrundlagene arter og naturtyper mere end 1 km væk.

Indvinding under grundvandsspejlet inden for råstofgraveområde Læsten vil ikke påvirke Natura 2000-området. Generelt er der ikke væsentlige påvirkninger af grundvandskvalitet eller

–kvantitet som følge af råstofindvinding. Ved indvinding under grundvandsspejlet er påvirkning af grundvandspotentialet kun sporbare inden for få hundrede meter fra indvindingsområdet, /26/ og /27/. Eventuelle ændringer af grundvandsstanden vil derfor ikke kunne påvirke udpegningsgrundlagets naturtyper.

Råstofgraveområde Læsten ligger nær topografisk vandskel, og der er derfor langt til nærmeste vandløb. Nærmeste vandløb er Kilder til Mosebro Bæk i habitatområde H30 ca. 1,7 km syd for råstofgraveområde Læsten. Det vurderes pga. afstanden, at evt. udledning af vand fra råstofindvinding i råstofgraveområdet ikke vil kunne påvirke vandområder, som står i forbindelse med Natura 2000-områder.

Det vurderes samlet, at råstofindvindingen kan ske uden at påvirke naturtyper eller arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, eller Natura 2000-områdets integritet. Region Midtjylland finder derfor ikke, at udlægning af råstofgraveområde Læsten vil medføre, at der skal foretages en nærmere konsekvensvurdering af virkninger på Natura 2000-området jf. Habitatbekendtgørelsens § 6 stk. 2 /23/.

5.2 Befolkning og sundhed

Støj og vibrationer

Råstofgraveområdet er placeret i landzone med spredt bebyggelse. Der er en enkelt landbrugsejendom beliggende inden for råstofgraveområdets sydligste del. Herudover findes en ejendom ca. 160 meter vest for råstofgraveområdet og en ejendom ca. 220 meter syd for området. Mod øst findes fem landbrugsejendomme i en afstand mellem ca. 130 og 300 meter fra råstofgraveområdet og mod nord yderligere en landbrugsejendom ca. 300 m fra råstofgraveområdet. Beboere tæt på området vil kunne blive påvirket af gener fra f.eks. støj og vibrationer fra intern trafik, eventuelle produktionsanlæg samt fra tung trafik til og fra råstofgraven.

Efter opstart af indvinding vil denne med tiden foregå under det omgivende terræn, som til en vis grad vil kunne skærme for støjudbredelse mod ejendommene. Det vil derudover efter behov være muligt at etablere støjvolde omkring udgravningen samt omkring eventuelle produktionsanlæg.

Region Midtjylland vil i en eventuel råstoftilladelse stille vilkår for støj og vibrationer med henblik på, at Miljøstyrelsens vejledende krav og retningslinjer skal overholdes inden for råstofgraven og således, at der tages højde for gener for omgivelserne, herunder for den konkrete placering af råstofgraveområdet i forhold til støjfølsomme områder som beboelse.

Adgang til råstofgraveområdet vil være fra Haversmosevej, som løber langs den østlige grænse af området.

Det vurderes, at der vil være øgede gener fra støj og vibrationer i forhold til i dag, men at påvirkningen er begrænset, idet der er forholdsvis langt til de fleste ejendomme, på nær Haversmosevej 26, som er beliggende inden for området. Ligeledes vil der være en forholdsvis begrænset påvirkning af trafik langs Haversmosevej og ned til Viborgvej, som er den nærmeste større vej. Randers Kommune oplyser i et administrativt høringssvar til Region

Midtjylland, at Haversmosevej er meget smal, så der skal laves tiltag for at sikre færdsel med tung last i begge retninger af Haversmosevej.

Randers Kommune har planlagt et stisystem igennem den sydlige del af råstofgraveområdet, og Randers Kommune ønsker fortsat at have mulighed for at etablere stiforbindelse i forbindelse med evt. efterbehandling. Region Midtjylland vil i en eventuel råstoftilladelse kunne stille vilkår til efterbehandlingen af råstofgraven, som tager højde for dette planlagte stisystem.

Randers Kommune vil i forbindelse med en eventuel tilladelse som vejmyndighed skulle give en tilladelse efter lov om offentlige veje og vil i den forbindelse kunne stille vilkår for afvikling af trafikken.

Støv

Støvgener kan påvirke beboere tæt ved råstofgraven i forbindelse med gravearbejdet, knusning, sortering, interne transport på ubefæstede veje og langs transportvejene til og fra råstofgraven.

Region Midtjylland vil i en eventuel råstoftilladelse stille vilkår om støvbekæmpelse, således at der tages højde for gener for omgivelserne, herunder nærliggende beboelser.

5.3 Vand

Grundvand og vandforsyning

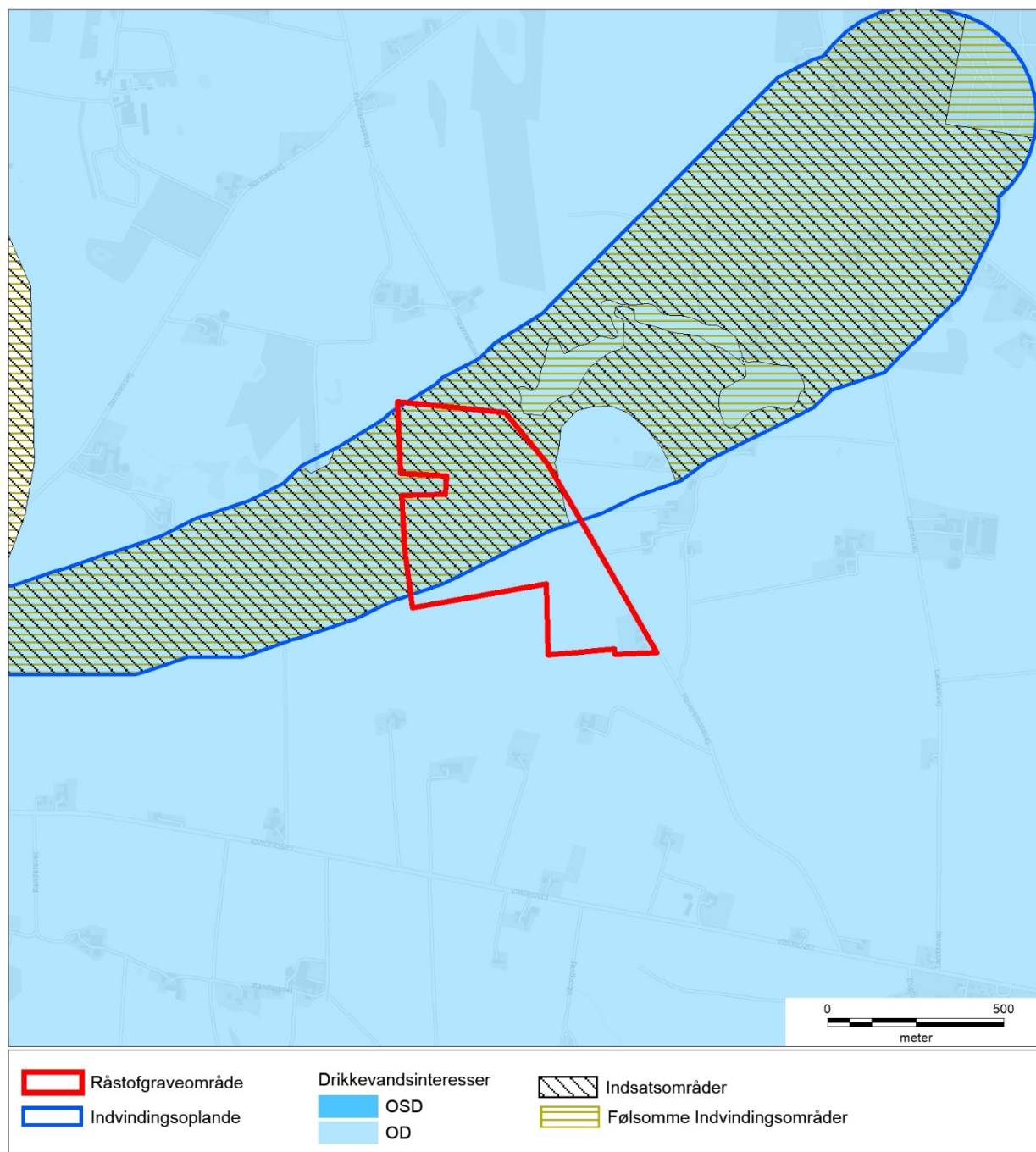
Hele råstofgraveområde Læsten ligger inden for område med drikkevandsinteresser (OD) /2/. Den nordlige halvdel af råstofgraveområdet ligger inden for indvindingsoplandet til Sønderbæk Vandværk samt inden for nitrutfølsomt indvindingsområde og nitrutfølsomt indsatsområde /22/ og /2/, se figur 5.2.

Sønderbæk Vandværk indvinder fra to borer, DGU nr. 58.442 og 58.698, beliggende ca. 1,4 km nordøst for råstofgraveområdet. Boringerne er filtersat i smeltevandssand ca. 75-90 meter under terræn, og vandspejlet er angivet til ca. 33 meter under terræn svarende til kote ca. 21 meter DVR90.

Der er i Jupiterdatabasen ikke registreret vandforsynings- eller vandindvindingsboringer i råstofgraveområdet. De nærmeste vandboringer ligger ca. 650-750 meter mod nord og øst, hvor der findes tre borer (DGU nr. 58.536, 58.628 og 58.338), hvoraf de to første er markvandingsboringer og den tredje en privat husholdningsboring, som ikke er tilknyttet et anlæg i Jupiter /5/.

I de ovenfor nævnte vandværks- og vandboringer er der registreret et vandspejl omkring kote 21-24 meter DVR90 svarende til mellem ca. 28 og 35 meter under terræn. Vandværks- og markvandingsboringerne vurderes at være filtersat i samme grundvandsmagasin mellem 60 og 90 meter under terræn. Husholdningsboringen (DGU nr. 58.338) og en sløjfet boring syd for råstofgraveområdet, DGU nr. 58.270, er begge filtersat omkring 40 meter under terræn, men har samme vandspejlsniveau som de nævnte dybere borer. Der findes ikke

Øvrige målinger af grundvandsspejlet i området i Jupiter. Grundvandets strømningsretning er mod nordøst.

Figur 5.2. Grundvandsinteresser. Der er ingen vandboringer inden for en afstand af 300 meter fra råstofgraveområdet.

Råstofindvindingen vil medføre, at det øverste lag af muld fjernes fra arealet. Tykkelsen af overjord kendes ikke, men formodes at være lille. Overjorden yder kun en meget ringe beskyttelse af grundvandet mod nedsivende nitrat og miljøfremmede stoffer som f.eks. pesticider.

Inden for indvindingsoplande til almene vandforsyninger vægtes hensynet til beskyttelsen af grundvandsressourcen højt, og som udgangspunkt vil der i forbindelse med konkrete indvindingstilladelser blive stillet vilkår om, at de efterbehandlede arealer ikke sprøjtes, gødskes eller på anden måde udsættes for risiko for forurening af grundvandet. Vilkår vedrørende beskyttelse af grundvandsressourcen fastsættes dog på baggrund af en konkret vurdering af en ansøgt råstoftilladelse. Eventuelle vilkår vedrørende gødning og sprøjtning i en råstoftilladelse vil blive tinglyst, så det fremtidigt sikres, at grundvandet er beskyttet mod forurening fra disse kilder.

Råstofindvinding vurderes generelt ikke at udgøre en trussel mod drikkevandet og vandindvindingen. Råstofmyndigheden har mulighed for dels at stille vilkår, som sikrer, at grundvandsressourcen ikke påvirkes væsentligt i forbindelse med råstofindvindingen, dels at stille vilkår for arealanvendelsen på de efterbehandlede arealer, således risikoen for forurening af grundvandsressourcen og dermed drikkevandet efter endt indvinding ikke øges, men derimod kan mindskes i forhold til den nuværende overvejende landbrugsmæssige arealanvendelse.

Ønskes en fremtidig råstofindvinding at omfatte indvinding af grundvand og indvinding under grundvandsspejlet, skal Randers Kommune søges om vandindvindingstilladelse i medfør af vandforsyningsloven /9/. Kommunen skal i den forbindelse vurdere ansøgningen i forhold til påvirkning af grundvandsressourcen og drikkevandsinteresserne. Kommunen har i forbindelse med en eventuel tilladelse mulighed for at stille vilkår om overvågning, afstandskrav eller anden sikring af grundvand og drikkevand.

Ved råstofindvinding under grundvandsspejlet vil det fjernede råstofvolumen erstattes af samme mængde tilstrømmende grundvand i gravesøen, og der kan opstå en midlertidig, mindre, lokal sænkning af grundvandet omkring søen. Det konkluderes bl.a. i miljørapport fra Miljøstyrelsen om følgevirkning af råstofindvinding under grundvandsspejlet /34/, at råstofindvinding såvel over som under grundvandsspejlet generelt ikke vurderes at udgøre en risiko for grundvandet. Det fremgår bl.a. af, at råstofindvinding kun medfører en lille og midlertidig lokalsænkning af grundvandsspejlet omkring grusgraven, og at selve råstofindvindingen under grundvandsspejlet kun har en særdeles begrænset påvirkning af grundvandsstanden, grundvandskvaliteten og dermed nærliggende vandindvinding. Sænkningens størrelse vil afhænge af den årlige indvindingsmængde af råstoffer samt intensiteten. Erfaringer fra mange råstofgrave i Danmark viser, at sænkningen ofte er på få cm og med relativ lille udbredelse, fx /27/. Indvinding vil således ikke påvirke grundvandsstanden og grundvandsstrømningen væsentligt.

Risikoen for forurening af grundvandet i forbindelse med råstofindvinding kan sammenlignes med risikoen for grundvandsforurening i forbindelse med jordbehandling med tunge maskiner eller almindeligt bygge- og anlægsarbejde. I en eventuel råstoftilladelse vil der blive sat vilkår om drift, opbevaring og tilsyn med maskiner og opbevaring af brændstof mv. for at undgå risiko for forurening af grundvand. Råstofindvindingen medfører altså ikke i sig selv en risiko for grundvandskvaliteten.

Da det er muligt for de relevante myndigheder at stille vilkår i forbindelse med en eventuel senere gravetilladelse, vurderes udlægning af råstofgraveområde Læsten til råstofgraveområde ikke at påvirke grundvands- og drikkevandsinteresser væsentligt.

Overfladevand

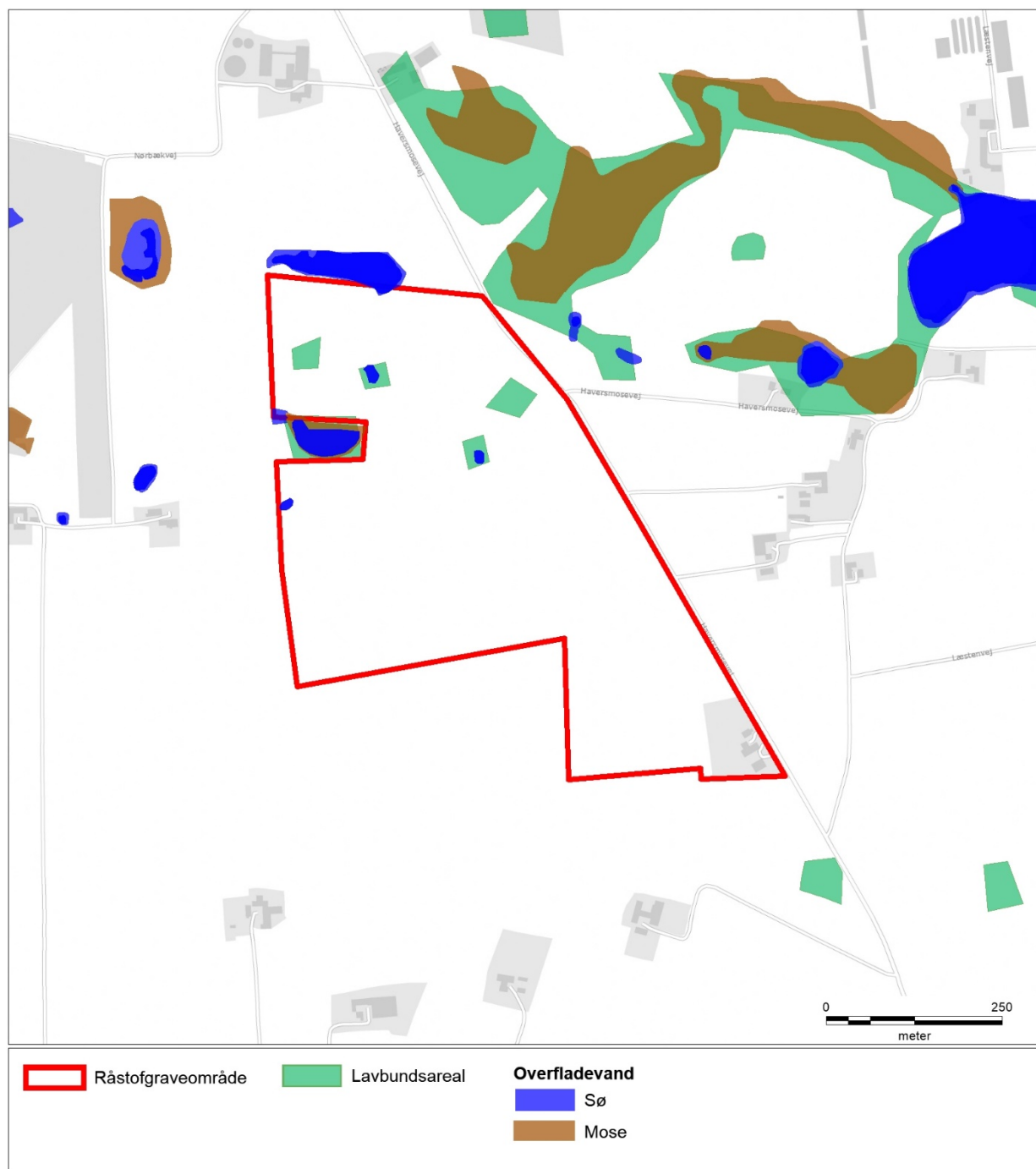
Der findes en sø tæt på råstofgraveområdet vestlige afgrænsning, men udover denne findes der ikke permanente søer inden for selve råstofgraveområdet. Lavninger i området er udpeget som lavbundsareal, og ifølge figur 5.3. kan der lejlighedsvis være mindre søer i lavningerne. Grænsende til råstofgraveområdet mod nordvest findes en mose og en lille sø og mod nord en lidt større sø. Derudover findes en række moser og større søer nordøst og øst for området.

Grundvandsspejlet i området findes omkring kote 21-24 meter DVR90. Vandspejlet i de omkringliggende moser og søer falder fra kote 52 meter DVR90 i mosen, der grænser op til råstofgraveområdets nordvestlige del til kote ca. 51,7 meter DVR90 i den store mose nordøst for råstofgraveområdet og til kote ca. 51 meter DVR90 i den aflange mose øst herfor og endelig til kote ca. 50,8 meter DVR90 i søen sydøst for denne. Vandspejlet i moser og søer er således faldende i østlig retning. I søen umiddelbart nord for råstofgraveområdet er grundvandsspejlet noget lavere, omkring kote 48,3 meter DVR90. Dette indikerer, at moser og søer ved og nordøst og øst for området har hængende vandspejl, og at søen lige nord for råstofgraveområdet har vandspejl i et øvre, sekundært grundvandsmagasin. Mosen, der grænser op til, samt moserne og søerne nordøst og øst for råstofgraveområdet er således formentlig ikke i hydraulisk kontakt med grundvandet.

Det vurderes, at råstofindvinding i råstofgraveområdet vil kunne påvirke vandtilførslen til den mose og lille sø, som grænser op til området mod nordvest, idet overfladeafstrømning fra en del af råstofgraveområdet sker til mosen. Om der er risiko for dræning af mosen ved råstofindvinding i området, skal vurderes nærmere i forbindelse med en konkret ansøgning om indvindingstilladelse. Haversmosevej, der afgrænser råstofgraveområdet mod øst, udgør en barriere for overfladeafstrømning fra råstofgraveområdet til moser og søer nordøst og øst herfor, hvorfor råstofindvinding ikke umiddelbart vurderes at ville påvirke vandtilførslen til disse, ligesom der ikke vurderes at være risiko for dræning af disse.

Eventuel råstofindvinding under grundvandsspejlet vurderes ikke at medføre påvirkning af moser og søer med hængende vandspejl nær området. Søen umiddelbart nord for området vurderes at kunne blive påvirket ved indvinding under grundvandsspejl, afhængig af hvordan indvindingen foretages.

Såfremt en eventuel råstofindvinding kommer til at omfatte vådsortering af de gravede materialer, sker der oppumpning af grundvand og recirkulation/nedsivning af vaskevandet. Recirkulering sker normalt via et bassin og ikke direkte til en recipient. Oppumpning af grundvand og udledning af vand vil kræve tilladelse efter vandforsyningsloven /9/ og miljøbeskyttelsesloven /35/ fra Randers Kommune, som har mulighed for at stille vilkår om overvågning, afstandskrav eller anden sikring af overfladevand.

Figur 5.3. Søer, moser og lavbundsarealer i og omkring råstofgraveområdet.

5.4 Natur

Naturbeskyttelse jf. naturbeskyttelseslovens § 3

Råstofgraveområdet Læsten udgøres af landbrugsareal og en enkelt beboelsesejendom. Ved råstofgraveområdets nordvestlige grænse ligger et moseareal og en lille sø, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttet natur (§ 3-beskyttelse). Langs råstofgraveområdets nordlige grænse ligger en beskyttet sø og nordøst og øst for råstofgraveområdet ligger flere moser og søer, som ligeledes er beskyttede, se figur 5.4.

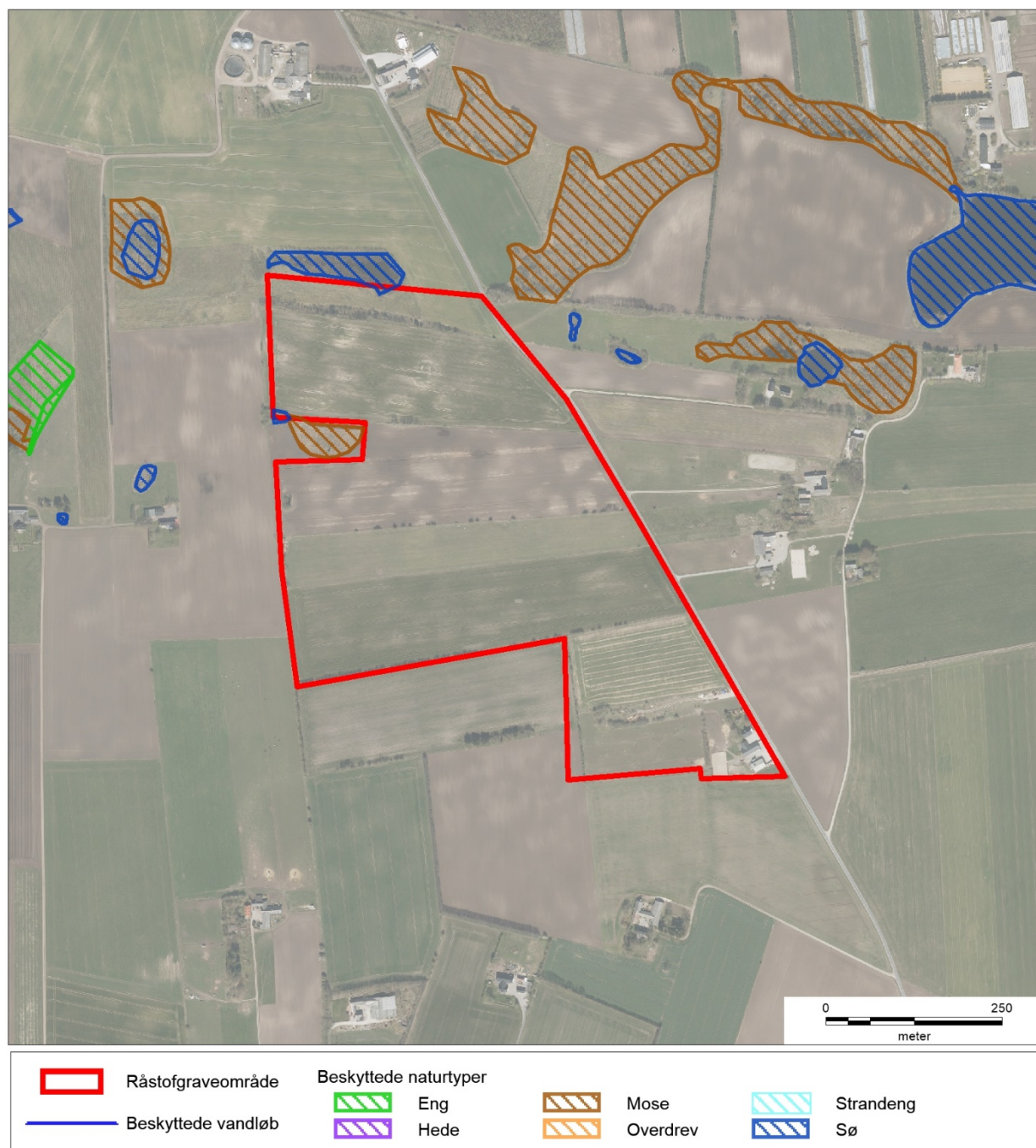
Moser og søer øst for råstofgraveområdet vurderes ikke at blive påvirket, dels er de topografisk adskilt fra råstofgraveområdet, dels er det vurderet, at disse områder har hængende vandspejl og ikke er i hydraulisk kontakt med grundvandet jf. ovenstående afsnit om overfladevand.

Tilstandsændringer af søer og arealer, der er § 3-beskyttede, kræver dispensation efter naturbeskyttelsesloven. Bortgravning af de beskyttede naturtyper, som findes indenfor råstofgraveområdets afgrænsning vurderes at udgøre en negativ påvirkning. Det vurderes ligeledes at kunne medføre tilstandsændringer i mosen, hvis overfladeafstrømning til mosen ændres ved råstofindvinding i området, eller hvis der graves igennem til søen, som ligger på råstofgraveområdets nordlige afgrænsning.

Mosen ved råstofgraveområdets vestlige afgrænsning er besigtiget af Randers Kommune i 2018 /3/. Artslisten rummer en række almindelige arter, som kan findes i næringspåvirkede moser, og arealets naturværdi er estimeret til moderat (III). Der foreligger ikke tilgængelige besigtigelsesdata for søen ved råstofgraveområdets nordlige grænse, men der er i 2011 eftersøgt og registreret yngel af spidssnudet frø /3/ (se afsnit om flora og fauna).

Det vurderes på det foreliggende grundlag, at der ved efterbehandling af råstofgraveområdet til natur vil kunne opnås et naturindhold, som modsvarer den nuværende tilstand af moseområdet, og at der vil kunne skabes nye levesteder for områdets padder, herunder spidssnudet frø.

Randers Kommune har under et indledende dialogmøde udtrykt ønske om, at den beskyttede sø og mose ikke påvirkes af gravearbejdet. I forbindelse med en evt. råstoftilladelse skal det vurderes nærmere, hvordan råstofindvindingen vil påvirke de beskyttede naturtyper, og om der skal stilles vilkår om f.eks. afstandskrav til beskyttede naturtyper eller krav til overvågning af en eventuel påvirkning.

Figur 5.1. Råstofgraveområde Læsten og § 3-beskyttede naturtyper i nærheden.

Flora og fauna

I søen på råstofgraveområdets nordlige grænse er der registreret spidssnudet frø jf. Miljøstyrelsens Naturdata /3/. Væsentlige tilstandsændringer af den beskyttede sø vurderes at medføre påvirkning af de arter, som er tilknyttet søen. De dyrkede arealer vurderes ikke at indeholde egnede levesteder for bilag IV-arter, fredede arter eller rødlistede arter. Bygninger kan rumme flagermus og bør undersøges for forekomst af ynglekolonier/overvintrende flagermus inden evt. nedrivning.

På det foreliggende grundlag kan det derfor ikke udelukkes, at der kan være risiko for påvirkning af bilag IV-arter ved udlægning af råstofgraveområdet. Det afhænger bl.a. af, hvordan råstofindvindingen planlægges, og hvordan området efterbehandles. Det vurderes, at der ved efterbehandling til natur kan skabes nye egnede levesteder for områdets paddler.

Det er ikke muligt at vurdere de helt konkrete påvirkningsfaktorer, da der ikke foreligger en konkret grave- og efterbehandlingsplan, og da de konkrete forhold vedrørende forekomsten af plante- og dyrearter, herunder bilag IV-arter, kan ændre sig, inden en ansøgning om gravetilladelse foreligger. Habitatbekendtgørelsen /24/ indeholder i § 10 et krav om, at alle planer og projekter skal vurderes i forhold til deres påvirkning på bilag IV-arter, så en evt. konflikt mellem artsbeskyttelsen og en plan kan afværges. Hensynet og en endelig vurdering af påvirkningen på bilag IV-arter, samt en evt. forekomst af andre arter omfattet af f.eks. Artsfredningsbekendtgørelsen /30/, vil dermed indgå som en del af en videre sagsbehandling.

Naturområder og økologiske forbindelser

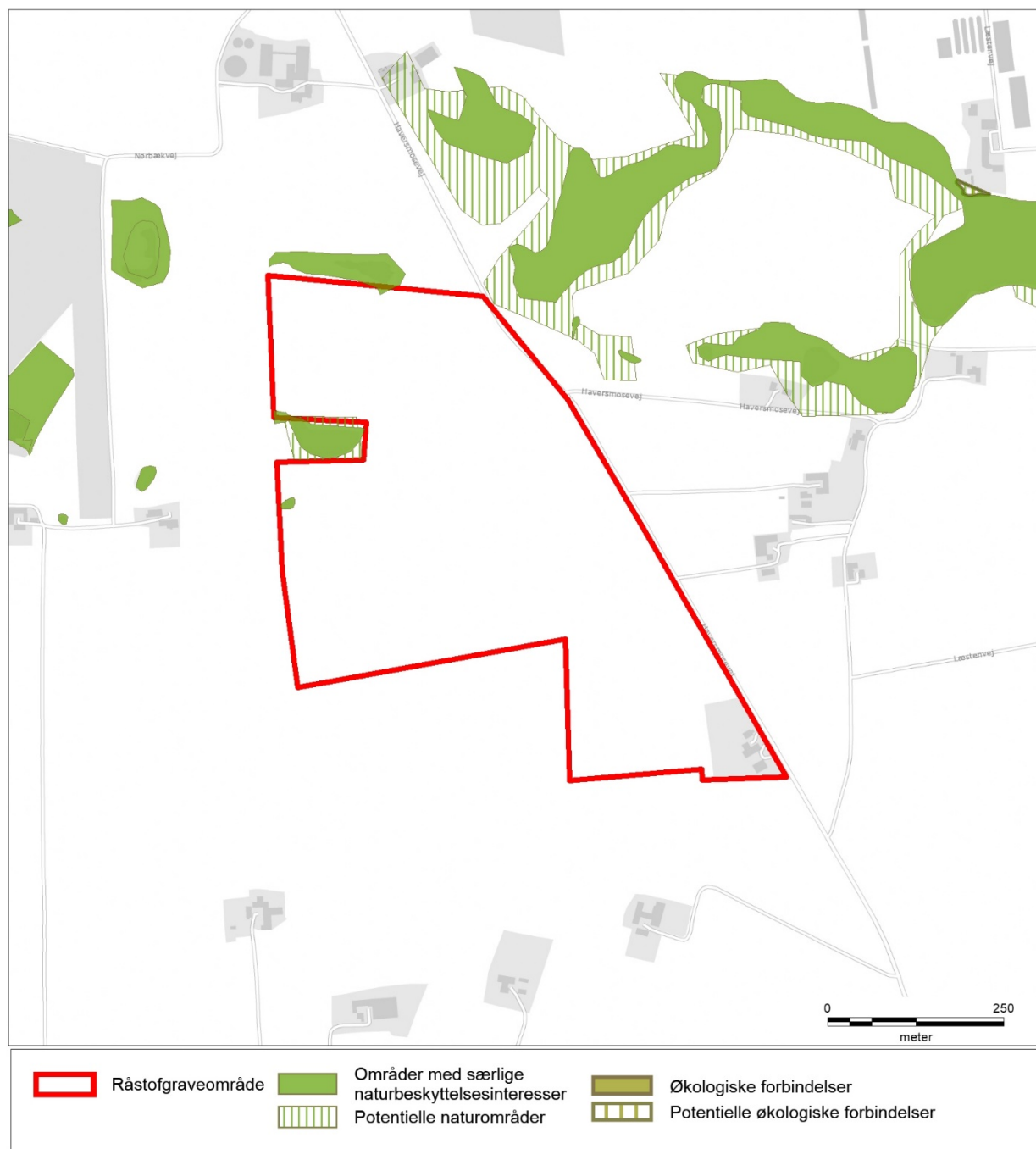
Arealerne med beskyttet natur, som ligger langs råstofgraveområdets afgrænsning mod vest og mod nord, er udpeget som naturbeskyttelsesområder i Kommuneplan 2017, og mosens omgivelser er udpeget som potentielt naturbeskyttelsesområde, se figur 5.5. Områderne indgår i Grønt Danmarkskort /22/.

Af kommuneplanens retningslinjer fremgår bl.a., at det samlede areal af § 3 beskyttede naturområder skal opretholdes, og arealerne skal søges forbedrede som levesteder for vilde dyr og planter, og at naturområdernes tilstand som udgangspunkt ikke må ændres. I særlige tilfælde, efter en konkret vurdering, kan der tillades ændringer af et naturområdes nuværende tilstand. I forbindelse med projekter af stor samfundsmæssig betydning, hvor der helt undtagelsesvis inddrages § 3 beskyttede naturområder, skal der som udgangspunkt udlægges erstatningsarealer i forholdet 1:2.

De potentielle naturområder skal ifølge retningslinjerne bevares og om muligt forbedres som levesteder for vilde dyr og planter. Dyrkede arealer, der er udpeget som potentielle naturområder, skal så vidt muligt udgå af landbrugsmæssig omdrift, f.eks. ved at arealerne overgår til ekstensiv drift, og det skal undgås at inddrage de potentielle naturområder til formål, der kan forringe naturindholdet eller vanskeliggøre, at området på et senere tidspunkt kan omdannes til natur.

Vest for råstofgraveområdet – i nabokommunen Viborg Kommune - er udpeget en økologisk forbindelse /22/. Udlægning af råstofgraveområde Læsten vurderes ikke at påvirke disse arealer.

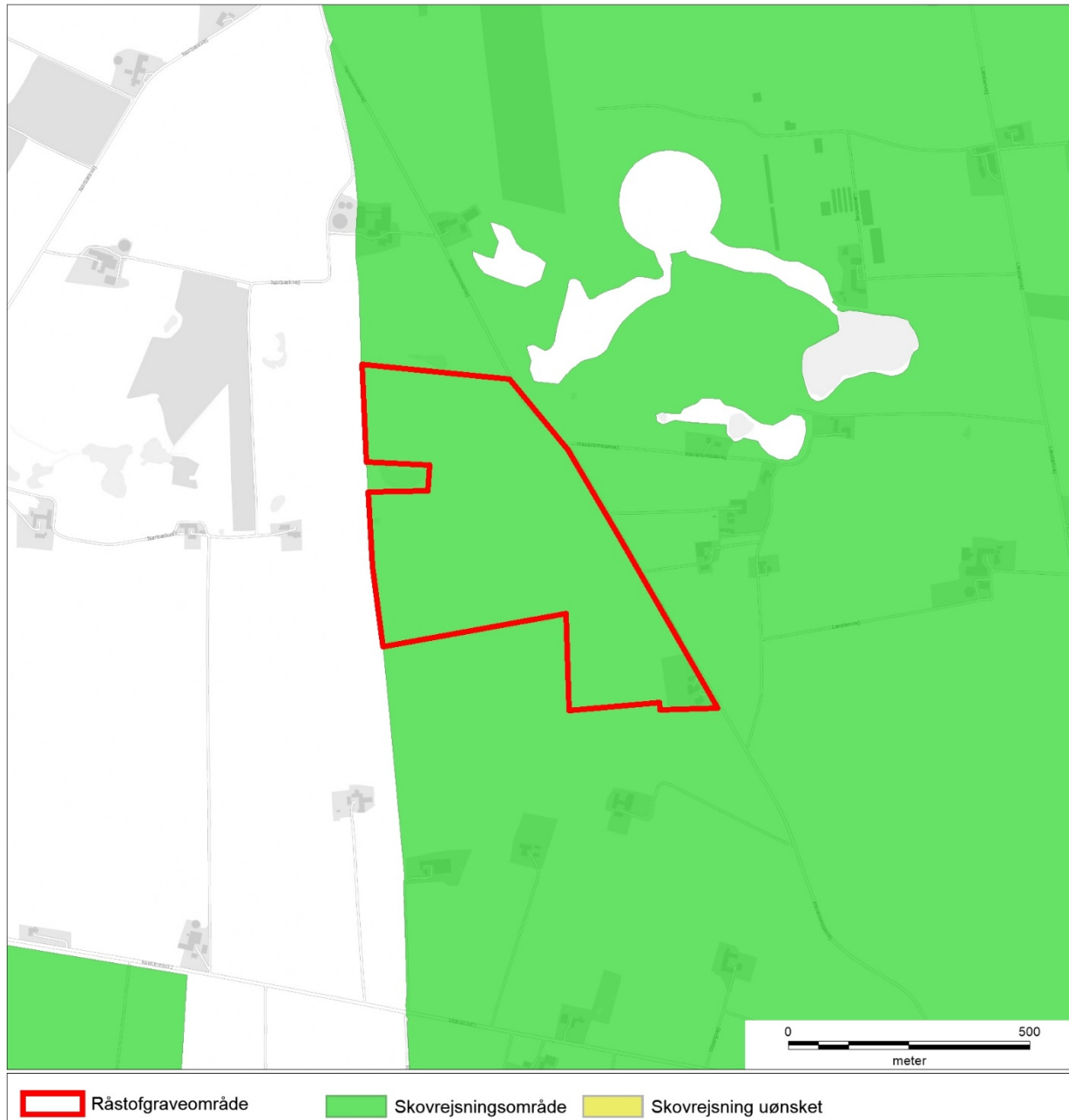
Indvinding af råstofområde Læsten kan påvirke de udpegede naturbeskyttelsesinteresser. Omfanget af påvirkningen vil afhænge af en evt. tilladelse, der vil blive givet, og hvordan indvinding og efterbehandlingen tilrettelægges.

Figur 5.5 Områder omkring råstofgraveområde Læsten, der jf. kommuneplanen har særlig naturbeskyttelsesinteresser og indgår i Grønt Danmarkskort.

Skov

Hele råstofgraveområdet ligger i område, hvor skovrejsning er ønsket /22/, se figur 5.6. Det betyder i udgangspunktet, at området kan tilplantes med skov i forbindelse med efterbehandling.

Figur 5.6. Områder, hvor skovrejsning er ønsket.

5.5 Landskab

Udlægning af råstofgraveområde Læsten forudsætter midlertidig eller varig ændring af den nuværende arealanvendelse. Da der ikke foreligger en konkret efterbehandlingsplan for indvinding i området, er det ikke muligt på nuværende tidspunkt at vurdere, om efterbehandling vil ske til nuværende arealanvendelse som landbrugsjord eller til naturformål.

Landskabelig værdi

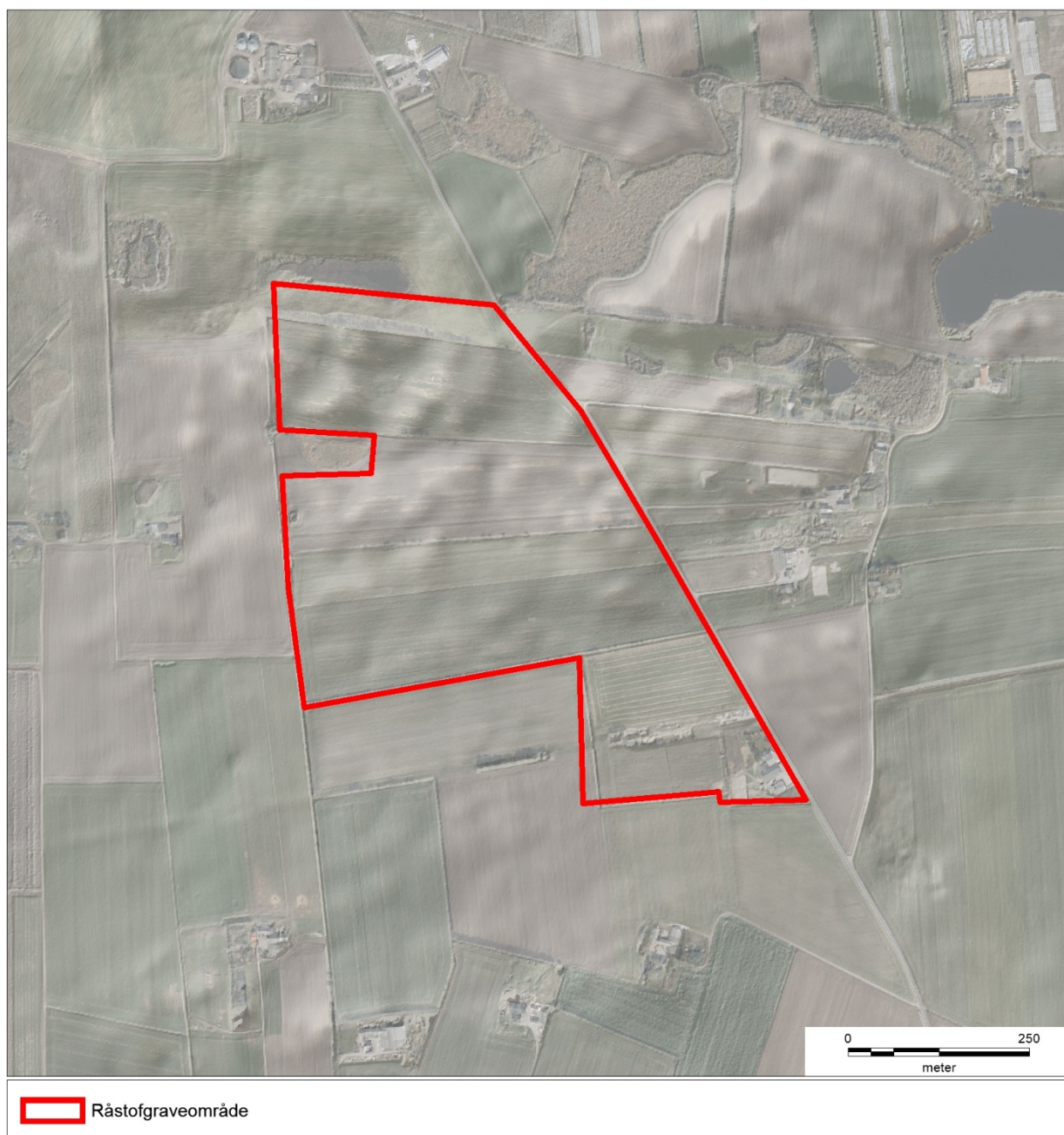
Råstofgraveområde Læsten ligger uden for udpegede landskabelige interesseområder i Randers Kommune. Råstofgraveområdet ligger dog jf. Randers Kommunes landskabsanalyse i et landskabsområde med stor værdi /28/. Landskabsområdet hedder A9 og domineres af spredte gårde og ager i et bølget morænelandskab. I den nordlige del af området findes en del læhegn samt nogle vådområder og søer. Jf. landskabsanalysen er der et særligt samspil mellem natur og anvendelse, og der er markante udsigter.

Retningslinjer for landskabet i Randers Kommunes kommuneplan /22/:

Lg. 1: Inddragelse af arealer til byggeri, anlæg eller beplantning, som skæmmer landskabet inden for områder med særlige landskabelige interesser, skal undgås. Kun hvis der er særlig planlægningsmæssig begrundelse, kan de landskabelige interesser tilsidesættes, og i disse tilfælde skal projekter indpasses i landskabet.

I forhold til landskaber af stor interesse fremgår det særligt, at der er elementer af særlige oplevelsesmuligheder i området, og at der kræves nogen hensyntagen til landskabelige interesser ved placering og udformning af byggeri, anlæg og beplantning i det åbne land.

Selve råstofgraveområdet består af marker i omdrift og græsningsarealer afgrænset af levende hegn, der er mere eller mindre lukkede. I det sydøstligste hjørne af området ligger en gård. I den nordlige del af området er der en markant skråning med kratbevoksning. Luftfoto fra 1999 – 2006 viser, at der i perioden 1999 - 2006 har været råstofindvinding nord og nordvest for råstofgraveområdet, og skråningen er dannet som følge af råstofindvinding her. Råstofgraveområdet ligger i et bælte af bølgende, småbakket terræn, hvor bakker og lavninger danner grundlag for forskellige biotoper, samt små marker og spredt bebyggelse. Mod vest afgrænses området af et beskyttet dige og mod øst af Haversmosevej. Ellers er råstofgraveområdet omgivet af åbent land med spredte gårde, små marker, småskove, moser og søer. De forskellige elementer giver landskabet en sammensat karakter, men da elementerne følger det bølgende terræn, danner de et mønster. Figur 5.7 viser råstofgraveområdets placering i landskabet.

Figur 5.7. Luftfoto fra 2019 og terrænskyggekort med råstofgraveområdets placering i landskabet. Her ses små til middelstore marker, spredte gårde og i den nordlige del søer, småbevoksninger og moser. Figuren viser også det småbakkede terræn i råstofgraveområdet og det mere jævne terræn syd og sydvest for råstofgraveområdet.

Bevarelse af de levende hegn, som omkranser området, vil medvirke til at gøre den visuelle påvirkning af råstofindvinding begrænset. Det vurderes samlet, at råstofindvinding i området ikke vil påvirke landskabet væsentligt, da området ligger i et forholdsvis sammensat landskab, der vurderes robust over for de ændringer, som råstofindvinding kan medføre i selve råstofgraveområdet. Den endelige visuelle påvirkning af landskabet vil afhænge af, hvordan en konkret efterbehandlingsplan ser ud.

Værdifuldt landbrugsområde

Råstofgraveområde Læsten ligger inden for område, der i kommuneplanen for Randers Kommune er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde, se figur 5.8.

Retningslinjerne for særligt værdifuldt landbrugsområde er:

"I de særligt værdifulde landbrugsområder skal den bedste landbrugsjord bevares. For at sikre landbrugsejendommenes jordtilliggender, skal der lægges vægt på at bevare større samlede jordbrugsområder. Her vil byrådet være restriktive med at tillade anden anvendelse. Arealer i særligt værdifulde landbrugsområder kan kun inddrages til ikke-jordbrugsmæssige formål, hvis arealerne har begrænset betydning for jordbruget eller, hvis en samlet vurdering viser, at den givne anvendelse mest hensigtsmæssigt kan placeres her. Det vil dog eksempelvis stadig være muligt at etablere skov i de områder, der også er udpeget som skovrejsning ønsket."

Som det således fremgår af retningslinjerne, kan det være nødvendigt at inddrage landbrugsarealer til ikke-jordbrugsmæssige formål, hvis en samlet vurdering viser, at en given anvendelse mest hensigtsmæssigt kan placeres i et landbrugsområde.

Muligheden for genetablering til jordbrug efter endt indvinding vil afhænge af det konkrete graveprojekt. Der er sandsynlighed for tab af landbrugsjord, hvis der graves under grundvandsspejl, eller arealet henlægges til natur efter endt indvinding.

Figur 5.8. Råstofgraveområdets placering i forhold til særligt værdifulde landbrugsområder.

5.6 Tekniske anlæg

Forsyningsledninger

Jf. forespørgsel i Ledningsejerregistret /6/ i januar 2020 er der forsyningsledninger i form af el-og telefon-/fiberledninger til ejendommen Haversmosevej 26, som ligger i den sydligste del af råstofgraveområdet. Fiberledningerne løber langs Haversmosevej. Der løber vandforsyningsledninger langs Haversmosevej, både ind til Haversmosevej 26 og lige inden for området i den nordligste del af råstofgraveområdet.

I forbindelse med en senere konkret planlægning af råstofindvinding skal der tages hensyn til de eksisterende ledninger indenfor og langs med råstofgraveområdet, fx ved omlægning af ledningerne eller ved afstandskrav ved råstofindvindingen.

6 Samlet vurdering

Der er foretaget en miljøvurdering af en række miljøparametre, som er fundet relevante i forbindelse med udpegningen af det foreslåede råstofgraveområde Læsten.

På baggrund af miljøvurderingen vurderer Region Midtjylland, at området Læsten kan udlægges som råstofgraveområde.

Den nordlige halvdel af råstofgraveområdet ligger inden for indvindingsoplandet til Sønderbæk Vandværk samt inden for nitrutfølsomt indvindingsområde og nitrutfølsomt indsatsområde. Inden for disse områder vægtes hensynet til beskyttelsen af grundvandsressourcen højt, og efterbehandlede arealer må derfor som udgangspunkt ikke sprøjtes, gødskes eller på anden måde udsættes for risiko for forurening af grundvandet.

I forbindelse med konkrete fremtidige tilladelser til råstofindvinding vil Region Midtjylland og andre relevante myndigheder stille vilkår vedrørende bl.a. gravegrænser, gravemetoder og efterbehandling. Herved sikres det, at en negativ påvirkning af miljøet så vidt muligt begrænses. Der er her klarlagt en række miljøforhold, som skal indgå i regionens vurderinger, når der søges om konkrete indvindingstilladelser inden for det nye råstofgraveområde. Tabel 6.1 opsummerer kort disse fokuspunkter.

Emne	Miljøforhold	Fokuspunkter
Befolkning og sundhed	Støj og vibrationer	Grænseværdier for støj og vibrationer
	Støv	Mindske støvgener
Vand	Drikkevand og vandindvinding	Anvendelse af efterbehandlede arealer
	Evt. indvinding af grundvand, indvinding under grundvandsspejlet og udledning af vand	Kræver tilladelse. Eventuelt vilkår om afstandskrav, overvågning eller anden sikring af grundvand, drikkevand og overfladevand
	Overfladevand	Graveplan. Risiko for påvirkning af mose og søer
Natur	§ 3-mose og –sø	De § 3-beskyttede søer og mosen nordvest og nord for råstofgraveområdet skal sikres mod påvirkning i en eventuelt råstofstilladelse
	Bilag IV og fredede arter	Forekomst vurderes nærmere, grave- og efterbehandlingsplan
Landskab	Landskabelig værdi	Grave- og efterbehandlingsplan
	Værdifuldt landbrugsområde	Efterbehandlingsplan
Tekniske anlæg	Forsyningsledninger	Omlægning eller afstandskrav

Tabel 6.1. Fokuspunkter i forbindelse med en eventuel fremtidig indvindingstilladelse.

7 Referencer

- /1/ Bekendtgørelse nr. 372 af 25/04/2016 Bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer, www.retsinformation.dk
- /2/ Danmarks Arealinformation, Danmarks Miljøportal, Data om miljøet i Danmark, <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>
- /3/ Danmarks Miljøportal, Naturdata, <http://naturdata.miljoportal.dk/speciesSearch>
- /4/ Erhvervsstyrelsen, Plandata, <http://kort.plandata.dk/spatialmap?>
- /5/ GEUS, National Boringsdatabase (Jupiter), <https://www.geus.dk/produkter-ydelser-og-faciliteter/data-og-kort/national-boringsdatabase-jupiter/>
- /6/ Ledningsejerregistret (LER), <http://www.ler.dk/>
- /7/ Lovbekendtgørelse nr. 315 af 28/03/2019 Bekendtgørelse af lov om skove (skovloven), www.retsinformation.dk
- /8/ Lovbekendtgørelse nr. 124 af 26/01/2017 Bekendtgørelse af lov om råstoffer (råstofloven), www.retsinformation.dk
- /9/ Lovbekendtgørelse nr. 118 af 22/02/2018 Bekendtgørelse af lov om vandforsyning m.v. (vandforsyningsloven), www.retsinformation.dk
- /10/ Lovbekendtgørelse nr. 282 af 27/03/2017 Bekendtgørelse af lov om forurennet jord (jordforureningsloven), www.retsinformation.dk
- /11/ Lovbekendtgørelse nr. 358 af 08/04/2014 Bekendtgørelse af museumsloven, www.retsinformation.dk
- /12/ Lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25/10/2018 Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), www.retsinformation.dk
- /13/ Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13/03/2019 Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse (naturbeskyttelsesloven), www.retsinformation.dk
- /14/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Digitale Naturkort-Biodiversitetskortet, <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-plangroendk>
- /15/ Miljøstyrelsen, MiljøGIS for EU oversvømmelsesdirektiv, <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&profile=oversvoem2>
- /16/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Natura 2000-planer 2016-21, <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&profile=natura2000planer2-2016>
- /17/ Miljøstyrelsen, Natura 2000-planer 2016-21, <https://mst.dk/natur-vand/natur/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planer-2016-21/>
- /18/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Statslig grundvandskortlægning, <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?&profile=grundvand>
- /19/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Vandområdeplanerne 2015-2021. <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv2-bek-2019>

- /20/ Region Midtjylland, Råstofplan 2016, <https://www.rm.dk/regional-udvikling/klima-og-miljo/rastoffer/rastofplan-2016>
- /21/ Slots- og Kulturstyrelsen, <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/>
- /22/ Randers Kommune, Kommuneplan 2017, https://webkort.randers.dk/spatialmap?profile=kommuneplan_vedtaget_ekstern
- /23/ Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018 Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (Habitat-bekendtgørelsen), www.retsinformation.dk
- /24/ Naturstyrelsen, 2014: Natura 2000 basisanalyse 2016-2021. Revideret udgave. Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådale samt Skravad Bæk Natura 2000-område nr. 30 Habitatområde H30 Fuglebeskyttelsesområde F14 og F24.
- /25/ Naturstyrelsen, 2016: Natura 2000-plan 2016-2021. Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådale samt Skravad Bæk Natura 2000-område nr. 30 Habitatområde H30 Fuglebeskyttelsesområde F14 og F24.
- /26/ Grontmij A/S, 2011: Teknisk notat. Råstofindvindingens kvantitative påvirkning af grundvand. Projekt 30.5403.14. 30. august 2011.
- /27/ Region Hovedstaden, 2015: Monitoring af vandstand ved Store Rosenbusk Grusgrav. Evalueringsrapport. COWI A/S, A030542, version 2.0, dateret 05-03-2015.
- /28/ Randers Kommunes landskabsanalyse, <https://webkort.randers.dk/spatialmap?profile=landskabsanalyse>
- /29/ Miljøstyrelsen, december 2019: Fredskovspligten og tilsyn, <https://mst.dk/erhverv/skovbrug/lovgivning/fredskovspligten-og-tilsyn/>
- /30/ Bekendtgørelse nr. 1466 af 06/12/2018 Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt (Artsfredningsbekendtgørelsen), www.retsinformation.dk
- /31/ Miljøstyrelsen, hjemmeside: <https://mst.dk/natur-vand/natur/natura-2000/natura-2000-omraaderne/udpegningsgrundlag/opdatering-af-udpegningsgrundlaget/> (set februar 2020).
- /32/ Naturstyrelsen, 2014: Natura 2000 basisanalyse 2016-2021. Revideret udgave. Tjele Langsø og Vinge Møllebæk Natura 2000-område nr. 33 Habitatområde H33 Fuglebeskyttelsesområde F16.
- /33/ Naturstyrelsen, 2016: Natura 2000-plan 2016-2021. Tjele Langsø og Vinge Møllebæk Natura 2000-område nr. 33 Habitatområde H33 Fuglebeskyttelsesområde F16.
- /34/ Miljøstyrelsen, 2000: Følgevirkning af råstofgravning under grundvandsspejlet. Miljøprojekt nr. 526.
- /35/ Lovbekendtgørelse nr. 1218 af 25/11/2019 Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse (miljøbeskyttelsesloven), www.retsinformation.dk

8 Ordforklaring

Anmodet råstofgraveområde	Et område som enten lodsejere, indvindere eller regionen ønsker screenet og evt. råstofkortlagt, med henblik på at få området udlagt som råstofgraveområde i råstofplanen.
Bilag IV-arter	Begrebet "bilag IV-arter" stammer fra <i>habitatdirektivet</i> , hvor de særligt beskyttede arter fremgår af direktivets bilag IV. Der er forbud mod ødelæggelse af Bilag IV-arternes yngle- og rasteområder, forstyrrelse bilag IV-arter og fjernelse af reder. Myndighederne skal sikre sig, at de ikke tillader eller planlægger aktiviteter, der kan skade dyrenes yngle- eller rasteområder.
DGU nr.	Identifikationsnummer for en boring.
Fremtidigt råstofgraveområde	Region Midtjyllands udkast til fremtidigt råstofgraveområde som ønskes medtaget i næste råstofplan. Planprocessen vil afgøre, om området skal udlægges til råstofgraveområde.
Fuglebeskyttelsesområde	Et EF-fuglebeskyttelsesområde er ét af tre typer internationale naturbeskyttelsesområder, der samlet betegnes Natura 2000-områder. Fuglebeskyttelsesområder er udpeget for at beskytte og forbedre levevilkårene for vilde fuglearter i EU.
Gravetilladelse	En geografisk afgrænset tilladelse, givet i medfør af råstofloven, der nærmere angiver vilkår om gravedybder, afstand til skel, tidshorisont, støj, støv, vibrationer, efterbehandling mv.
Habitatdirektivet	EU direktiv, der har til formål at sikre sårbare og truede habitater og arter. (Direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992).
Habitatområde	Et EF-habitatområde er ét af tre typer internationale naturbeskyttelsesområder, der samlet betegnes Natura 2000-områder. Habitatområder udpeges for at beskytte og bevare bestemte naturtyper og arter af dyr og planter, som er af betydning for EU.
Indvindingsopland	Et indvindingsopland til boringer er defineret som det område hvor grundvandet strømmer til vandindvindingsboringerne. Indvindingsoplandets størrelse afhænger bl.a. af hvor meget vand der indvindes fra boringerne.
LER	Ledningsejerregistret. For at undgå at der sker skade på ledninger ved gravearbejde, er der lavet et ledningsejerregister kaldet LER. LER er funderet i lov om registrering af ledningsejere.
Miljøvurdering	Vurdering af hvilke miljøforhold, som en eventuel råstofindvinding kan påvirke væsentligt.

Miljø- og råstofvurdering	Inden for råstofinteresseområder og anmodede råstofgraveområder er miljøforhold og råstofressourcens kvalitet og udbredelse normalt ikke undersøgt og afvejet. Før Regionen kan vurdere, om råstofinteresseområder og anmodede råstofgraveområder skal foreslås udlagt som kommende råstofgraveområder i råstofplanen, foretages en indledende miljø- og råstofvurdering. I den indledende miljø- og råstofvurdering afklares væsentlige natur-, miljø- og planmæssige forhold. Væsentligheden af eventuelle miljøpåvirkninger vurderes med henblik på at afklare, om det er nødvendigt med en yderligere dokumentation af råstofressourcens omfang og kvalitet.
Natura 2000-område	Natura 2000-områder omfatter EF-fuglebeskyttelsesområder, EF-habitatområder samt Ramsarområder. Habitatområder og fuglebeskyttelsesområder er udpeget på baggrund af EU-fuglebeskyttelsesdirektivet og EU-habitatdirektivet. Ramsarområder er udpeget på grundlag af Ramsarkonventionen, som er en international aftale mellem mange lande.
Naturbeskyttede områder (§ 3-områder)	Områder som er beskyttet ifølge naturbeskyttelsesloven. Områderne er defineret i naturbeskyttelseslovens § 3 og omfatter vandløb, søer og vandhuller, moser, enge, heder, overdrev, strandenge og strand-sumpe.
Nitratfølsomme indsatsområder	Nitratfølsomme indsatsområder udpeges inden for de nitratfølsomme indvindingsområder, hvor kommunerne skal tage stilling til behovet for beskyttelse af grundvandsressourcen overfor nitrat.
Nitratfølsomme indvindingsområder	Nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) er områder, hvor grundvandet er følsomt over for forurening med nitrat. Nitratfølsomme indvindingsområder udpeges inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandværker, der ligger uden for OSD.
Områder med drikkevandsinteresser (OD)	Områder med drikkevandsinteresser (OD) er områder der har eller kan have betydning for vandindvinding til mindre vandværker og erhverv.
Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD)	Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) er områder, hvor regnvandet nedsiver og danner grundvand, som bruges til vandforsyninger af regional betydning, eller som kan få regional betydning i fremtiden i Danmark. Inden for OSD sker der en målrettet indsats for at beskytte den del af grundvandsressourcen, der er egnet som drikkevand.
Ramsarområde	Et Ramsarområde er ét af tre typer internationale naturbeskyttelsesområder, der samlet betegnes Natura 2000-områder. Ramsarområder er beskyttede vådområder med særlig betydning for fugle. Ramsarområder er udpeget på grundlag af Ramsarkonventionen, som er en international

aftale. Ramsarområderne ligger alle inden for grænserne af EU-fuglebeskyttelsesområderne og er således omfattet af EU-beskyttelsen.

Råstofinteresseområde	Et område hvor regionen finder en vis sandsynlighed for at finde egnede råstoffer. Områderne må ikke tages i brug til formål, som kan være til gene for fremtidig udnyttelse af eventuelle forekomster.
Råstofgraveområde	Et område som af Regionen er reserveret til råstofindvinding i en gældende råstofplan.
Råstofplan	Råstofplanen har til formål at sikre planlægning af den fremtidige indvinding af råstoffer, primært ler, sand, grus og sten.
Screening	Ved en screening afklares, hvilke natur-, miljø- og planmæssige forhold, som kan blive påvirket ved udlægning af et nyt råstofområde i råstofplanen. Regionen udarbejder et screenings- og afgrænsningsnotat, som er vedlagt som bilag 1 til miljøvurderingsrapporterne.
Sprøjtemiddelfølsomme indsatsområder	<i>Sprøjtemiddelfølsomme indsatsområder</i> udpeges inden for de sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder, hvor kommunerne skal tage stilling til behovet for beskyttelse af grundvandsressourcen overfor sprøjtemidler.
Sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder	<i>Sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder</i> (SFI) er områder, hvor grundvandet er følsomt over for forurening med sprøjtemidler. Sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder udpeges inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandværker, der ligger uden for OSD.
Økologisk forbindelse	<i>Økologiske forbindelser</i> er spredningskorridorer, som forbinder biologiske kerneområder med hinanden. Spredningskorridorerne giver mulighed for at planter og dyr kan sprede sig over større afstande og imellem de forskellige kerneområder, hvor der er store og stabile bestande af mange arter eller en høj bestandsmæssig vækstrate.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

Screening af plan- og miljømæssige interesser ved Læsten, Randers Kommune, der planlægges udlagt som råstofgraveområde.

Screeningen kortlægger de plan- og miljømæssige emner, som kan blive berørt iht. LBK nr. 1225 af 25/10/2018 lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter § 12, samt bilag 4 /12/. Screeningen danner grundlag for afgrænsning af miljørapportens indhold jf. § 11 i lov om miljøvurdering.

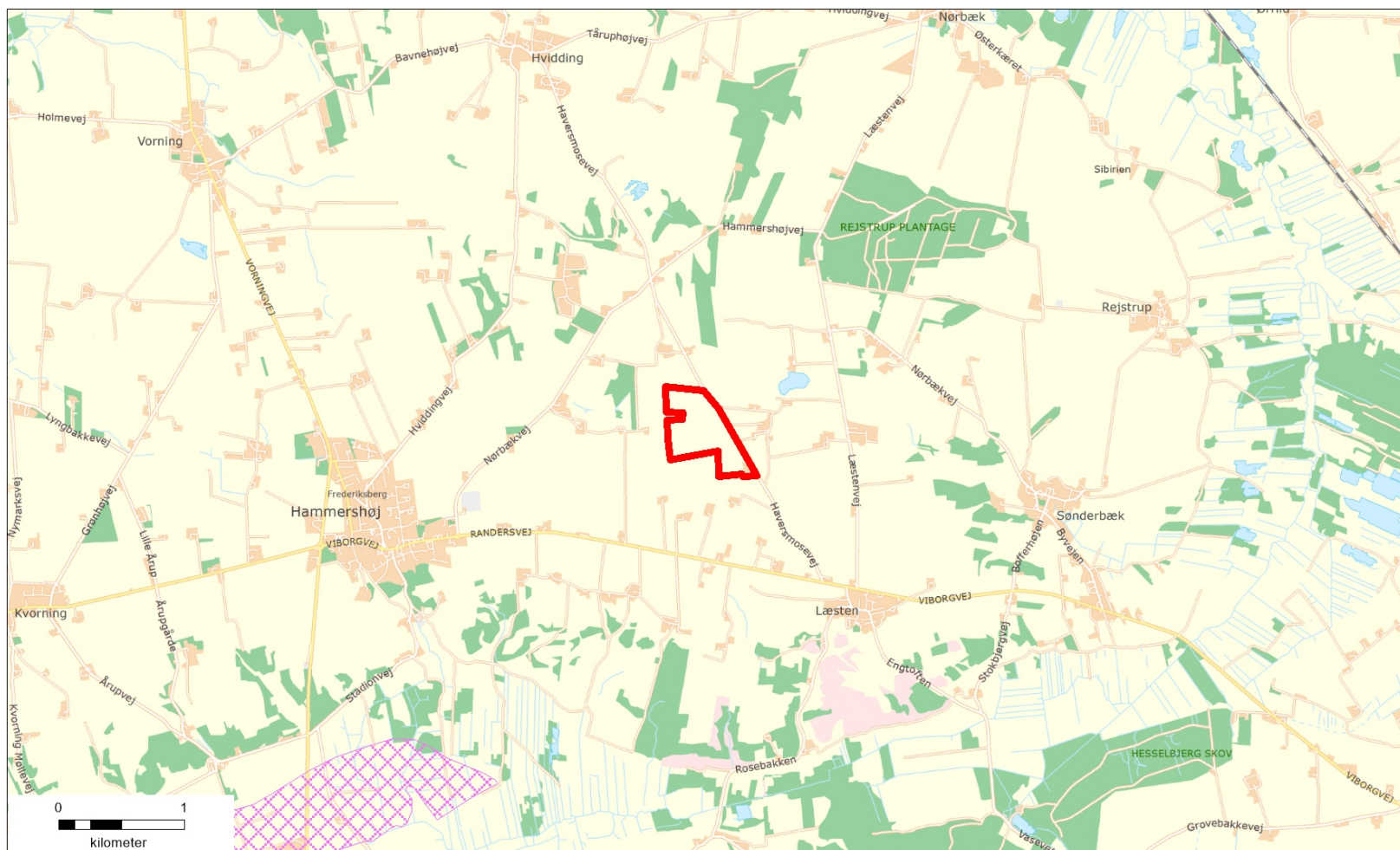
Oplysningerne i skemaet Oplysningerne i nedenstående afgrænsningsskema fra relevante registre og geografiske informationssystemer så som Danmarks Miljøportal /2 og 3/, Plandata /4/ og MiljøGIS /14-19/, se endvidere referencelisten. Oplysninger indkommet ved høring af berørte myndigheder i perioden er endvidere inddraget.

Råstofgraveområde Læsten - karakteristika og påvirkning

Beskrivelse af hvilken type indvinding, der planlægges	Planen omfatter råstofindvinding af sand, sten og grus mellem Hammershøj og Læsten i Randers Kommune. Der har tidligere været indvundet grus i den nordlige del af råstofgraveområdet. De bedste forekomster forventes at være i den nordlige og sydlige del af området. Der er i området et overjordsdække bestående af ler med en mægtighed varierende mellem 1 og 5 m. Dette lerlag har den største mægtighed inden for matr. nr. 18c Læsten by, Læsten i den vestlige del af råstofgraveområdet.
Råstofgraveområde Læsten placering og arealbehov i ha	Råstofgraveområdet ligger ca. 1,8 km vest-nordvest for Hammershøj og har et areal på ca. 28,5 ha, og omfatter matr. nr. 22c, 14b, 19b, 21b, 22f og 2e, Læsten by, Læsten, samt en del af matr.nr. 18c Læsten By, Læsten.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

Oversigtskort

- Råstofgraveområde Læsten
- Råstofgraveområde jf. Råstofplan 2016

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

1	Indledende screening	Ja	Nej	Bemærkninger
1.1	Planen fastlægger rammerne for fremtidige projekter, der er omfattet af lovens bilag 1 eller 2	X		Råstofplanen fastlægger rammerne for råstofindvinding, som er opført på enten miljøvurderingslovens bilag 1, nr. 19 og nr. 20, eller bilag 2, nr. 2a. Råstofplanen er dermed omfattet af krav om miljøvurdering /12/. Udlægning af området "Læsten" som råstofgraveområde er en del af råstofplan 2020 og er derfor omfattet af krav om miljøvurdering.
1.2	Udlægning af råstofgraveområde Læsten kan påvirke internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt (Natura 2000-områder)		X	Nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde er Natura 2000-område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord, Simested og Nørre Ådale samt Skravad Bæk, som omfatter Habitatområde nr. H30 og Fuglebeskyttelsesområde F14 og F24 /2/ og /26/. Natura 2000-område nr. 30 omgiver mere eller mindre råstofgraveområdet og har en minimum afstand dertil på mellem 1,4 km og op til knap 6 km. Miljøpåvirkningen skal vurderes nærmere i forhold til områdets udpegningsgrundlag. Der vurderes dog ikke umiddelbart at være risiko for påvirkning.

2	Forhold til anden planlægning	Ja	Nej	Bemærkninger
2.1	Forudsætter planen ændring af den eksisterende arealanvendelse?	X		Den eksisterende arealanvendelse er landbrug, og råstofgraveområderne er i omdrift under eksisterende forhold. I råstofgraveområdets sydøstlige hjørne ligger en beboelsesejendom.
2.2	Forudsætter planen ændring af en eksisterende lokalplan for området?		X	Der er ingen lokalplan for området /4/.
2.3	Forudsætter planen ændring af kommuneplanen?		X	Hele råstofgraveområde Læsten er i Kommuneplan 2017 udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde og som område, hvor skovrejsning er ønsket. Den sydlige del af råstofgraveområdet er udpeget som område til store husdyrbrug. Der forløber en planlagt banesti igennem den sydlige del af råstofgraveområdet,

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

2	Forhold til anden planlægning	Ja	Nej	Bemærkninger
				og Randers Kommune ønsker fortsat at have mulighed for at etablere stiforbindelse i forbindelse med evt. efterbehandling. Råstofplanens arealreservationer til skal indarbejdes i kommuneplanen og afspejles i kommunens planlægning.
2.4	Indebærer planen behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer ud over hvad der fremgår af gældende kommune- og lokalplaner?		X	
2.5	Forudsætter planen ændring af andre planer eller strategier?		X	

Miljøproblemer af relevans for planen

3	Befolkning og sundhed	Ja	Nej	Bemærkninger
3.1	Vil planen give anledning til støjgener og overskridelse af de vejledende grænseværdier for støj?	X		Der vil forekomme støj fra intern trafik, eventuelle produktionsanlæg samt fra tung trafik til og fra en råstofgrav. Der vil i en eventuel gravetilladelse stilles krav om overholdelse af vejledende støjgrænser, evt. ved hjælp af støjafskærmning i forhold til støjfølsomme områder, herunder beboelse. Råstofgraveområdet ligger i et område med spredt bebyggelse i det åbne land, og der er god afstand til bymæssig bebyggelse. Udkørsel skal ske ad Haversmosevej, hvilket vil kræve tiltag, da der er tale om en smal kommunevej (jf. kommunens administrative høringssvar).

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

3	Befolkning og sundhed	Ja	Nej	Bemærkninger
3.2	Vil planen give anledning til vibrationer?		X	I forbindelse med råstofindvinding vil der normalt ikke forekomme vibrationer uden for råstofgraven. Der vil i en eventuel gravetilladelse kunne stilles krav om overholdelse af vejledende grænser for vibrationer.
3.3	Vil planen give anledning til støvgener?	X		Der kan forekomme støvgener fra indvinding og kørsel på ubefæstet vej i forbindelse med en råstofgrav. Der vil i en eventuel gravetilladelse stilles krav om dæmpning af støvgener.
3.4	Vil planen give anledning til lugtgener?		X	Råstofindvinding af sand, grus og sten medfører ikke lugtgener.
3.5	Vil planen give anledning til lyspåvirkning?		X	Råstofindvinding vil normalt ikke medføre lysgener.
3.6	Vil planen give anledning til øgede emissioner fra maskiner eller trafik?		X	Råstofindvinding medfører lokalt øgede emissioner, men på regionalt plan forventes der ikke en øgning af emissioner fra råstofgravning.
3.7	Vil planen give anledning til overskridelse af vejledende grænseværdier for luftforurening?		X	Råstofindvinding af sand, grus og sten giver ikke anledning til væsentlig luftforurening.
3.8	Vil planen medføre en særlig risiko for ulykker?		X	Råstofindvinding er ikke omfattet af risikobekendtgørelsen /1/, og der er ikke en særlig risiko for uheld i forbindelse med anlæg eller drift af råstofgraven. Selvom der vil komme øget tung trafik, vurderes det på nuværende tidspunkt, at der ikke er større risiko forbundet med transport af råstoffer end anden almindelig godstransport.
3.9	Vil planen give anledning til påvirkning af friluftsliv eller rekreative interesser?		X	Råstofgraveområderne anvendes i dag til landbrugsdrift og der vurderes ikke at være rekreative interesser udover stiforbindelsen, der er nævnt i pkt. 2.3. Jf. /4/ og /22/.
3.10	Vil planen påvirke materielle goder?		X	Området henligger i dag som landbrugsjord.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

3	Befolkning og sundhed	Ja	Nej	Bemærkninger
				Der er ingen materielle goder inden for området ud over den værdi, der kan opnås ved jordbrugsdrift og værdien af de råstoffer, der kan indvindes.
4	Vand og jord	Ja	Nej	Bemærkninger
4.1	Er der særlige grundvands- og drikkevandsinteresser i området?	X		Hele råstofgraveområde Læsten ligger inden for område med drikkevandsinteresser (OD) /2/. Den nordlige halvdel af råstofgraveområdet ligger inden for indvindingsopland uden for OSD samt inden for nitratfølsom indsatsområde (NFI) og nitratfølsom indsatsområde /22/ og /2/. Der er i Jupiterdatabasen ikke registreret vandforsynings- eller vandindvindingsboringer i råstofgraveområdet. De nærmeste vandboringer er ca. 6-700 m mod nord og vest, hvor der findes 3 boringer (DGU nr. 58.536, 58.628 og 58.338, de to første er markvandingsanlæg). Syd for råstofgraveområdet findes to sløjfede boringer og en boring med ukendt anvendelse /5/. Den mulige påvirkning af drikkevandsinteresser skal vurderes nærmere.
4.2	Vil planen udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets grundvand?		X	
4.3	Indebærer planen en mulig påvirkning af sårbare vådområder?	X		Der er udpeget lavbundsområder i og i umiddelbar nærhed til råstofgraveområdet, og tæt ved råstofgraveområdet findes § 3-beskyttet mose og sø /2/.
4.4	Vil planen medføre en risiko for vandforurening (grundvand og overfladevand)?	X		Indvinding af sand, grus og sten udgør ikke en væsentlig risiko for forurening af grundvand eller overfladevand. Der kan i en gravetilladelse stilles skærpede vilkår vedrørende opbevaring og håndtering af miljøfremmede stoffer (brændstoffer

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

4	Vand og jord	Ja	Nej	Bemærkninger
				mv.), samt om vedligehold af maskiner, således risiko for spild mindskes. Bortgravning af jordlag over grundvandet nedsætter muligheden for, at jorden binder de stoffer, som siver gennem den umættede zone til grundvandet. Grundvandsmagasinet under en råstofgrav kan således efterlades mere sårbart for ned-sivende stoffer. Der kan i en gravetilladelse stilles krav om forbud mod anvendelse af gødningsstoffer og pesticider på gravearealet også efter endt indvinding.
4.5	Vil planen medføre udledning af overfladevand eller spildevand til jord eller recipienter?	X		Såfremt en eventuel råstofindvinding kommer til at omfatte vådsortering af de gravede materialer, sker der oppumpning af grundvand og recirkulation/nedsivning af vaskevandet. Recirkulering sker normalt via et bassin og ikke direkte til en recipient. Oppumpning af grundvand og udledning af vand vil kræve tilladelse efter vandforsyningsloven /9/ fra Randers Kommune. Det vides ikke pt., om der vil ske udledning.
4.6	Vil bortskaffelse af spildevand kræve ændringer af bestående ordninger?		X	Indvinding af råstoffer genererer normalt ikke spildevand.
4.7	Vil planen medføre vandstandsændringer?	X		Indvinding af sand, grus og sten giver normalt ikke anledning til permanente vandstandsændringer, men der kan ske midlertidige vandstandsændringer som følge af eventuel indvinding under grundvandsspejlet og eventuel vådsortering.
4.8	Vil planen medføre risiko for okkerudledning?		X	Der er ikke registreret arealer med risiko for okkerudledning inden for råstofgraveområdet. Lavbundsområderne er registreret i Klasse IV – "Ingen risiko for okkerudledning" /2/.
4.9	Ligger råstofgraveområdet i et område med potentiel eller registreret jordforurening jf. jordforureningsloven /10/?		X	Nærmeste areal, der er kortlagt på V1 eller V2 niveau, ligger ca. 160 m nord for råstofgraveområdet (V1-kortlagt).
4.10	Vil planen medføre risiko for jordforurening (olie, kemikalier mv.)?		X	Indvinding af grus og sten udgør ikke en væsentlig risiko for jordforurening. Der kan i en gravetilladelse stilles skærpede vilkår vedrørende opbevaring og håndtering af miljøfremmede stoffer (brændstoffer mv.) samt om vedligehold af maski-

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

4	Vand og jord	Ja	Nej	Bemærkninger
				ner, således risiko for spild mindskes.

5	Natur	Ja	Nej	Bemærkninger
5.1	Er der registreret fredskovspligtige arealer jf. skovlovens § 3 /7/ inden for råstofgraveområdet?		X	Jf. /2/.
5.2	Forudsætter planen rydning af skov?		X	Jf. /2/.
5.3	Ligger råstofgraveområdet inden for skovbygge- linje?		X	Jf. /2/.
5.4	Ligger råstofgraveområdet i et område med skovrejsning ønsket eller uønsket?	X		Råstofgraveområdet ligger i område, hvor skovrejsning er ønsket, Jf. /4/ og /22/.
5.5	Vil planen være i strid med, eller til hinder for etableringen af, nationalparker, reservater eller naturparker?		X	Jf. /2/.
5.6	Er råstofgraveområdet placeret i Vadehavsom- rådet?		X	Jf. /2/.
5.7	Ligger råstofgraveområdet inden for strandbe- skyttelseslinjen?		X	Jf. /2/.
5.8	Ligger råstofgraveområdet inden for sø- eller åbeskyttelseslinjer?		X	Jf. /2/.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

5	Natur	Ja	Nej	Bemærkninger
5.9	Kan planen påvirke beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelseslovens § 3?	X		Tæt ved råstofgraveområdet findes § 3-beskyttet sø og mose /2/. Områderne kan påvirkes af ændringer i grundvandsstand og -strømninger.
5.10	Kan planen påvirke registrerede eller foreslåede naturbeskyttelsesområder?	X		Se 5.9. § 3-områderne er udpeget som naturbeskyttelsesområder i Kommuneplan 2017, og mosens omgivelser er udpeget som potentielt naturbeskyttelsesområde, jf. /4/ og /22/.
5.11	Kan planen påvirke registrerede eller foreslåede økologiske forbindelser?	X		Umiddelbart vest for råstofgraveområdet – i nabokommunen Viborg Kommune - er udpeget en økologisk forbindelse, Jf. /4/ og /22/. Desuden er der udpeget arealer til Grønt Danmarkskort tæt ved råstofgraveområdet (sammenfaldende med § 3-områder). Randers Kommune ønsker ikke, at disse arealer påvirkes af gravearbejdet.
5.12	Kan planen påvirke registrerede eller foreslåede fredede områder?		X	Jf. /2/.
5.13	Forventes råstofgraveområdet at rumme beskyttede arter efter habitatdirektivets bilag IV?		X	Der er ikke registreret beskyttede arter efter habitatdirektivets bilag IV inden for eller tæt ved råstofgraveområdet /3/. De dyrkede arealer inden for råstofgraveområdet vurderes ikke at rumme væsentlige levesteder for bilag IV-arter, jf. /2/. Bygninger kan rumme flagermus og bør undersøges for forekomst af ynglekolonier inden evt. nedrivning.
5.14	Forventes råstofgraveområdet at rumme danske rødlistearter eller fredede arter?		(X)	Der er ikke registreret danske rødlistearter eller fredede arter inden for eller tæt ved råstofgraveområdet /3/, /14/, /25/. Naturdatabasen /3/ fungerer pt. ikke i forhold til rødlistede arter, men iflg. hjemmesiden "Fugle og Natur" er der ikke observationer af rødlistede arter i råstofgraveområdet eller tæt ved /25/.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

5	Natur	Ja	Nej	Bemærkninger
				Råstofgraveområdet vurderes ikke at rumme væsentlige levesteder for fredede eller rødlistede arter.

6	Landskab og geologi	Ja	Nej	Bemærkninger
6.1	Er råstofgraveområdet placeret inden for kystnærhedszonen?		X	Jf. /2/.
6.2	Ligger råstofgraveområdet inden for registrerede eller foreslåede større sammenhængende landskab eller bevaringsværdigt landskab?		X	Jf. /2/, /4/ og /22/.
6.3	Kan planen påvirke kulturelle eller æstetiske landskabstræk?	X		Landskabet vil blive påvirket ved indvinding af sand, grus og sten i råstofgraveområderne, men omfatter ikke arealer udlagt som værdifulde kulturmiljøer eller bevaringsværdigt landskab /2/ og /22/.
6.4	Ligger råstofgraveområdet inden for områder med geologiske interesser?		X	Jf. /4/ og /22/.
6.5	Ligger råstofgraveområdet i særlig værdifuldt landbrugsområde?	X		Jf. /22/. samt jf. 2.3.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

7	Kulturarv	Ja	Nej	Bemærkninger
7.1	Er der registreret fortidsminder eller disses beskyttelseslinjer inden for råstofgraveområdet?		X	Jf. /21/
7.2	Er der registreret beskyttede sten- og jorddiger inden for råstofgraveområdet?		X	Jf. /2/.
7.3	Er der registreret fredede eller bevaringsværdige bygninger inden for råstofgraveområdet?		X	Jf. /24/.
7.4	Ligger råstofgraveområdet inden for et værdifuldt kulturmiljø eller et område med kulturhistorisk bevaringsværdi?		X	Nærmeste bevaringsværdige kulturmiljø jf. kommuneplanen ligger i Hammershøj /2/ og ved Fussingsø /2/ og /22/, begge over 2 km fra råstofgraveområdet.
7.5	Ligger råstofgraveområdet inden for kirkebygge- linje eller kirkefredning?		X	Jf. /2/.
7.6	Kan planen påvirke arkæologiske værdier?		(X)	Råstofgraveområdet er ikke udlagt som kulturarvsareal og rummer ikke fredede fortidsminder eller andre registrerede fund /21/. Eventuelle ikke registrerede, skjulte fortidsminder kan påvirkes.

8	Ressourcer og affald	Ja	Nej	Bemærkninger
8.1	Medfører planen øget vandforbrug?		X	Et eventuelt øget vandforbrug som følge af råstofindvinding kendes ikke på dette planniveau. Normalt medfører indvinding af sand, grus og sten ikke et væsentligt øget vandforbrug.
8.2	Medfører planen øget energiforbrug?		X	Et eventuelt øget energiforbrug som følge af råstofindvinding kendes ikke på dette planniveau. Normalt medfører indvinding af sand, grus og sten ikke et væsentligt øget energiforbrug.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

8	Ressourcer og affald	Ja	Nej	Bemærkninger
8.3	Medfører planen øget forbrug af sjældne råstoffer?		X	
8.4	Vil planen udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets råstoffer?		X	Udlægning af området som råstofgraveområde vil muliggøre en udnyttelse af områdets råstoffer.
8.5	Medfører planen ændring i bestående affaldsbortskaffelse?		X	

9	Tekniske anlæg	Ja	Nej	Bemærkninger
9.1	Berører planen områder omfattet af landsplandirektiver?		X	Jf. /4/.
9.2	Ligger råstofgraveområdet inden for respekt afstande for luftfartsanlæg?		X	Jf. /4/.
9.3	Ligger råstofgraveområdet inden for respekt afstande for veje eller andre tekniske anlæg, herunder forsyningsledninger?	X		Jf. forespørgsel i Ledningsejerregistret /6/ i januar 2020 er der inden for råstofgraveområdet Læsten et lavspændings elkabel og et kabelskab på ejendommen i råstofgraveområdets sydøstlige hjørne. Derudover er der kabler og ledninger til vandforsyning langs Haversmosevej i råstofgraveområdets østlige skel.

Råstofgraveområdets og omgivelsernes sårbarhed

10	Sårbarhed	Ja	Nej	Bemærkninger
10.1	Ligger råstofgraveområdet i et tæt befolket område?		X	Råstofgraveområde Læsten ligger i et område med spredt bebyggelse i det åbne land. Der er 9 beboelsesejendomme i en afstand af 300 m fra råstofgraveområdet.
10.2	Er råstofgraveområdet sårbart over for den forventede miljøpåvirkning?	X		Der findes § 3-områder umiddelbart op til råstofgraveområdet, og den nordlige del af råstofgraveområdet ligger inden for indvindingsopland uden for OSD. Omfanget af dette belyses i miljørapporten.
10.3	Kan planen påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for overfladevand allerede er overskredet?		X	Der er ingen § 3-beskyttede vandløb inden for eller nær råstofgraveområderne, jf. /19/. Der er over 2 km fra råstofgraveområdet til nærmeste § 3-beskyttede vandløb. Råstofindvinding må ikke medføre negative påvirkninger af målsatte vandområder, hvis det hindrer målopfyldelse eller medfører, at vandområdets tilstandsklasse falder. Udledning af vand fra råstofgraveområdet reguleres via udledningstilladelse fra Randers Kommune. Øvrige forhold, der potentielt kan medføre negative påvirkninger for overfladevand, reguleres via råstofgravetilladelsen
10.4	Kan planen påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for grundvand allerede er overskredet?		X	Området indgår i Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn - Hovedvandopland 1.2 Limfjorden. Den samlede tilstand for grundvandet angives som god /19/. Råstofindvinding må ikke medføre negative påvirkninger af grundvandet.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

10	Sårbarhed	Ja	Nej	Bemærkninger
				Råstofindvinding under grundvandsspejl reguleres via vandindvindingstilladelse fra Randers Kommune. Øvrige forhold, der potentielt kan medføre negative påvirkninger, reguleres via råstofgravetilladelsen.
10.5	Kan planen påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for naturområder allerede er overskredet?		X	Der er ingen naturområder, nær råstofgraveområdet som er målsat jf. Bekendtgørelse om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder BEK 945 af 27/06/2016.
10.6	Kan planen påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for boligområder (støj/lys og luft) allerede er overskredet?		X	Miljøkvalitetsnormer forventes ikke at være overskredet under eksisterende forhold for så vidt angår støj, lys og luft for beboerne i området /4/.

Arten og kendetegn ved den potentielle indvirkning på miljøet

11	Den forventede miljøpåvirknings geografiske udstrækning i areal	Miljøpåvirkningen ved indvinding af grus og sten er normalt begrænset til selve graveområdet og transportruten til nærmeste større vej. Den geografiske udstrækning forventes på dette grundlag at begrænses til råstofgraveområdet på ca. 28,5 ha samt området langs transportruten Haversmosevej frem til nærmeste større vej, som er Viborgvej syd for området.
12	Omfanget af personer der forventes berørt af miljøpåvirkningen	Miljøpåvirkningen ved indvinding af sand, grus og sten i råstofgraveområdet forventes primært at berøre beboere indenfor og i kanten af området. Der er 9 husstande inden for en radius af 300 m. Derudover kan beboere langs transportruten til og fra råstofgraven blive påvirket af den ekstra tunge trafik.

13	Øvrige kendetegn	Ja	Nej	Bemærkninger
13.1	Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige enkeltvis?	X		De væsentlige miljøpåvirkninger omfatter bl.a. drikkevandsinteresser, natur, økologisk forbindelse (i nabokommunen Viborg). Derudover påvirkning af beboere langs transportvejene som følge af støj og tung trafik. De enkelte miljøpåvirkninger er oplistet i afsnit om Afgrænsning af miljørapportens indhold herunder og vil blive behandlet i miljørapporten.
13.2	Forventes der væsentlige kumulative miljøpåvirkninger?		X	
13.3	Vil den forventede miljøpåvirkning række ud over kommunegrænsen?	X		Området ligger op ad grænsen til Viborg Kommune.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

13	Øvrige kendetegn	Ja	Nej	Bemærkninger
13.4	Vil den forventede miljøpåvirkning berøre nabolande?		X	
13.5	Må den samlede miljøpåvirkning betegnes som kompleks?		X	Råstofindvinding omfatter normalt gravemetoder og andre tilknyttede aktiviteter, der er kendt og anvendt gennem årtier. Miljøpåvirkning fra råstofindvinding er undersøgt og velbeskrevet og betegnes derfor ikke som kompleks.
13.6	Er der stor sandsynlighed for miljøpåvirkningen?	X		Råstofindvinding vil påvirke landskabet og sandsynligvis ændre udbredelse af bl.a. støj, støv, vibrationer og tung trafik i området. Der er desuden mulig påvirkning af naturområder (§ 3 sø og mose tæt på råstofgraveområdet). De sandsynlige miljøpåvirkninger er oplistet i afsnit om Afgrænsning af miljørapportens indhold herunder og vil blive behandlet i miljørapporten.
13.7	Er miljøpåvirkningen varig?	X		Påvirkningen af landskabet er varig, med mindre der søges og gives dispensation fra jordforureningslovens § 52 vedrørende tilførsel af jord. Påvirkningen i form af øget støj, støv og tung trafik vil være midlertidig, så længe der graves, og ophøre, når området er færdiggravet.
13.8	Er miljøpåvirkningen hyppig?	X		Der vil hyppigt være øget tung trafik i den periode, hvor der indvindes råstoffer på arealet.
13.9	Er miljøpåvirkningerne reversible?		X	Påvirkningen af landskabet kan være irreversibel. Den øvrige påvirkning ophører, når indvindingen ophører.
13.10	Er der andre planer, projekter eller aktiviteter i området, der sammen med planen medfører en påvirkning af miljøet (kumulative forhold)?		X	
13.11	Er det muligt at begrænse miljøpåvirkningerne?	X		Muligheder for afværge foranstaltninger vil blive beskrevet i miljørapporten ved vurdering af de enkelte miljøtemaer.

Referenceliste:

- /1/ Bekendtgørelse nr. 372 af 25/04/2016 Bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer, www.retsinformation.dk
- /2/ Danmarks Arealinformation, Danmarks Miljøportal, Data om miljøet i Danmark, <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>
- /3/ Danmarks Miljøportal, Naturdata, <http://naturdata.miljoportal.dk/speciesSearch>
- /4/ Erhvervsstyrelsen, Plandata, <http://kort.plandata.dk/spatialmap?>
- /5/ GEUS, National Boringsdatabase (Jupiter), <https://www.geus.dk/produkter-ydelser-og-faciliteter/data-og-kort/national-boringsdatabase-jupiter/>
- /6/ Ledningsejerregistret (LER), <http://www.ler.dk/>
- /7/ Lovbekendtgørelse nr. 315 af 28/03/2019 Bekendtgørelse af lov om skove (skovloven), www.retsinformation.dk
- /8/ Lovbekendtgørelse nr. 124 af 26/01/2017 Bekendtgørelse af lov om råstoffer (råstofloven), www.retsinformation.dk
- /9/ Lovbekendtgørelse nr. 118 af 22/02/2018 Bekendtgørelse af lov om vandforsyning m.v. (vandforsyningsloven), www.retsinformation.dk
- /10/ Lovbekendtgørelse nr. 282 af 27/03/2017 Bekendtgørelse af lov om forurennet jord (jordforureningsloven), www.retsinformation.dk
- /11/ Lovbekendtgørelse nr. 358 af 08/04/2014 Bekendtgørelse af museumsloven, www.retsinformation.dk
- /12/ Lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25/10/2018 Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), www.retsinformation.dk
- /13/ Lovbekendtgørelse nr.240 af 13/03/2019 Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse (naturbeskyttelsesloven), www.retsinformation.dk
- /14/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Digitale Naturkort-Biodiversitetskortet, <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-plangroendk>
- /15/ Miljøstyrelsen, MiljøGIS for EU oversvømmelsesdirektiv, <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&profile=oversvoem2>
- /16/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Natura 2000-planer 2016-21, <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&&profile=natura2000planer2-2016>
- /17/ Miljøstyrelsen, Natura 2000-planer 2016-21, <https://mst.dk/natur-vand/natur/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planer-2016-21/>
- /18/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Statslig grundvandskortlægning, <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?&profile=grundvand>
- /19/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Vandområdeplanerne 2015-2021. <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv2-bek-2019>
- /20/ Region Midtjylland, Råstofplan 2016, <https://www.rm.dk/regional-udvikling/klima-og-miljo/rastoffer/rastofplan-2016>
- /21/ Slots- og Kulturstyrelsen, <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/>

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

- /22/ Randers Kommune, Kommuneplan 2017, https://webkort.randers.dk/spatialmap?profile=kommuneplan_vedtaget_ekstern
- /23/ Bekendtgørelse nr. 1595 af 06/12/2018 Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (Habitatbekendtgørelsen), www.retsinformation.dk
- /24/ Slots- og Kulturstyrelsen, <https://www.kulturarv.dk/fbb/frededeDanmarksKort.pub>
- /25/ Fugle og Natur, <https://www.fugleognatur.dk/>
- /26/ Naturstyrelsen, 2016: Natura 2000-plan 2016-2021 for Natura 2000-område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord, Simested og Nørre Ådale samt Skravad Bæk, Habitatområde nr. H30 og Fuglebeskyttelsesområde F14 og F24.
https://mst.dk/media/129780/30_n2000plan_2016-21.pdf
- /27/ Grontmij A/S, 2011: Teknisk notat. Råstofindvindingens kvantitative påvirkning af grundvand. Projekt 30.5403.14. 30. august 2011.
- /28/ Region Hovedstaden, 2015: Monitoring af vandstand ved Store Rosenbusk Grusgrav. Evalueringsrapport. COWI A/S, A030542, version 2.0, dateret 05-03-2015.
- /29/ Kortforsyningen, Styrelsen for dataforsyning og effektivisering, <https://kortforsyningen.dk/>

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

Afgrænsning af miljørapportens indhold

I den indledende miljøscreening er der identificeret en række miljøforhold, som kan blive påvirket ved realisering af råstofplanen inden for dette specifikke råstofgraveområde.

Det forventes at der er stor sandsynlighed for miljøpåvirkninger fra råstofaktiviteter og at miljøpåvirkningerne kan være væsentlige enkeltvis eller i kumulation med hinanden. Miljøpåvirkningerne vurderes at være begrænset til råstofgraveområdet og de nære omgivelser samt til transportruten til nærmeste større vej. Påvirkningerne forventes at berøre 9 husstande, dertil kommer ejendomme langs transportruten.

Følgende temaer vurderes at skulle behandles i miljørapporten:

- **Indledende screening** (Natura 2000-område)
- **Forhold til anden planlægning** (eksisterende arealanvendelse)
- **Befolkning og sundhed** (støj, vibrationer, støv, friluftsliv - planlagt banesti)
- **Vand og jord** (indvindingsopland udenfor OSD, sårbare vådområder, udledning af overfladevand/spildevand, vandstandsændringer)
- **Natur** (skovrejsning ønsket, § 3-natur, naturbeskyttelsesområder, økologisk forbindelse, Grønt Danmarkskort, bilag IV-arter).
- **Landskab og geologi** (landskab generelt)
- **Tekniske anlæg** (elkabler og vandledninger)

Disse miljøforhold skal derfor indgå i miljørapporten, hvor der ses nærmere på bl.a. planens retningslinjer og tilretninger heraf, påvirkningsgrad, afværgeforanstaltninger og eventuelle ændringer i områdets afgrænsning.

Råstofgraveområdet og omgivelserne vurderes at være særligt sårbare med hensyn til:

- Råstofgraveområdets karakter; nordlige del af råstofgraveområdet ligger i indvindingsopland til vandværk, grænser op til områder med naturmæssige interesser, økologiske forbindelser og Grønt Danmarkskort (miljøpåvirkning ud over kommunegrænse). Omfanget af dette belyses i miljørapporten.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Læsten

Ovenstående screening og afgrænsning af miljørapportens indhold har været i høring ved berørte myndigheder i perioden 4. februar 2020 til 26. februar 2020. Der er indkommet høringssvar fra Slots- og Kulturstyrelsen, Banedanmark, Viborg Kommune og Region Midtjylland, som er tilladelsesmyndighed på råstofgraveområdet.

Der var ingen bemærkninger hertil.

Der er tidligere den 11. november 2019 indkommet et administrativt høringssvar fra Randers Kommune, som er taget til efterretning og indarbejdet i afgrænsningen af miljørapportens indhold og i selve miljørapporten.

Efter udførelse af screeningen er det fundet relevant at foretage en mere detaljeret vurdering af Bilag IV-arter og en mere detaljeret beskrivelse af den overordnede, landskabelige værdi. Der foretages derfor følgende tilføjelse til afgræsning af miljørapportens indhold:

- Natur (Flora og fauna – Bilag IV arter)

Bilag 2. Lovgivning og proces for råstofkortlægning og miljøvurdering

Råstofplan 2020 for Region Midtjylland fastlægger, hvor der i Region Midtjylland kan gives tilladelse til at indvinde regionens naturgivne råstoffer: sand, grus og sten, kvartssand, ler, moler, plastisk ler, tørv og kalk.

Råstofplanen består, kort fortalt, af en overordnet strategi, retningslinjer til at opfylde strategien samt udpegning af en række konkrete råstofgraveområder og råstofinteresseområder for forskellige råstoftyper.

Hvert 4. år skal Regionsrådet gennemgå råstofplanen og tage stilling til, om der er behov for justeringer eller revision. I den forbindelse skal forslag til fremtidige råstofgraveområder miljøvurderes efter gældende lovgivning, inden de kan indgå som råstofgraveområde i den kommende råstofplan for Region Midtjylland.

Råstofkortlægning

Regionsrådet skal i henhold til råstoflovens § 5 udføre en kortlægning af og efter råstofforekomster på landjorden (LBK nr. 124 af 26/01/2017).

Inden for regionens råstofinteresseområder er der en vis sandsynlighed for at finde egnede forekomster. Inden råstofinteresseområder, anmodede råstofgraveområder og andre kortlægningsområder eventuelt udlægges til råstofgraveområder, skal de enkelte områders råstofressource undersøges.

I første omgang undersøger regionen hvor mange tilgængelige oplysninger, der findes om råstofressourcens omfang og kvalitet inden for det enkelte område, og om det er nødvendigt med en yderligere dokumentation af råstofferne i form af geofysiske undersøgelser, borer og analyser mv. Hvis der efterfølgende foretages en kortlægning af råstofforekomstens udbredelse, mængde og kvalitet, udgives dette i en særskilt rapport.

Miljøvurdering af nye råstofområder

Offentlige myndigheder skal foretage en miljøvurdering af planer for fremtidige anlægstilladelser, der er udarbejdet i medfør af lovgivningen (lovpligtige planer), og som kan få en væsentlig indvirkning på miljøet (LBK nr. 1225 af 25/10/2018). Visse planer er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering, hvilket er tilfældet med råstofplanen.

Omfanget af miljøvurderingen afklares ved først at foretage en indledende screening og afgrænsning af miljørapportens indhold jf. miljøvurderingslovens § 11 (LBK nr. 1225 af 25/10/2018). Som en del af denne screening og afgrænsning udarbejdes en miljørapport for hvert af de nye fremtidige råstofgraveområder.

Ved screeningen foretages en vurdering af natur-, miljø- og planmæssige forhold jf. råstoflovens § 1, endvidere indsamles oplysninger, der skal være indeholdt i miljørapporten jf. miljøvurderingslovens bilag 4 pkt. c – g. De sandsynlige væsentlige indvirkninger på miljøet jf. miljøvurderingslovens § 12 vurderes. I denne indledende miljø- og råstofvurdering er der anvendt samme terminologi og vurderingskriterier, som man i givet fald skal anvende ved en miljøvurdering af råstofplanen.

Denne indledende miljø- og råstofvurdering samt evt. yderligere undersøgelser vil herefter være udgangspunkt for at afgøre, om hele eller dele af det aktuelle areal senere bliver foreslået udlagt til råstofgraveområde.

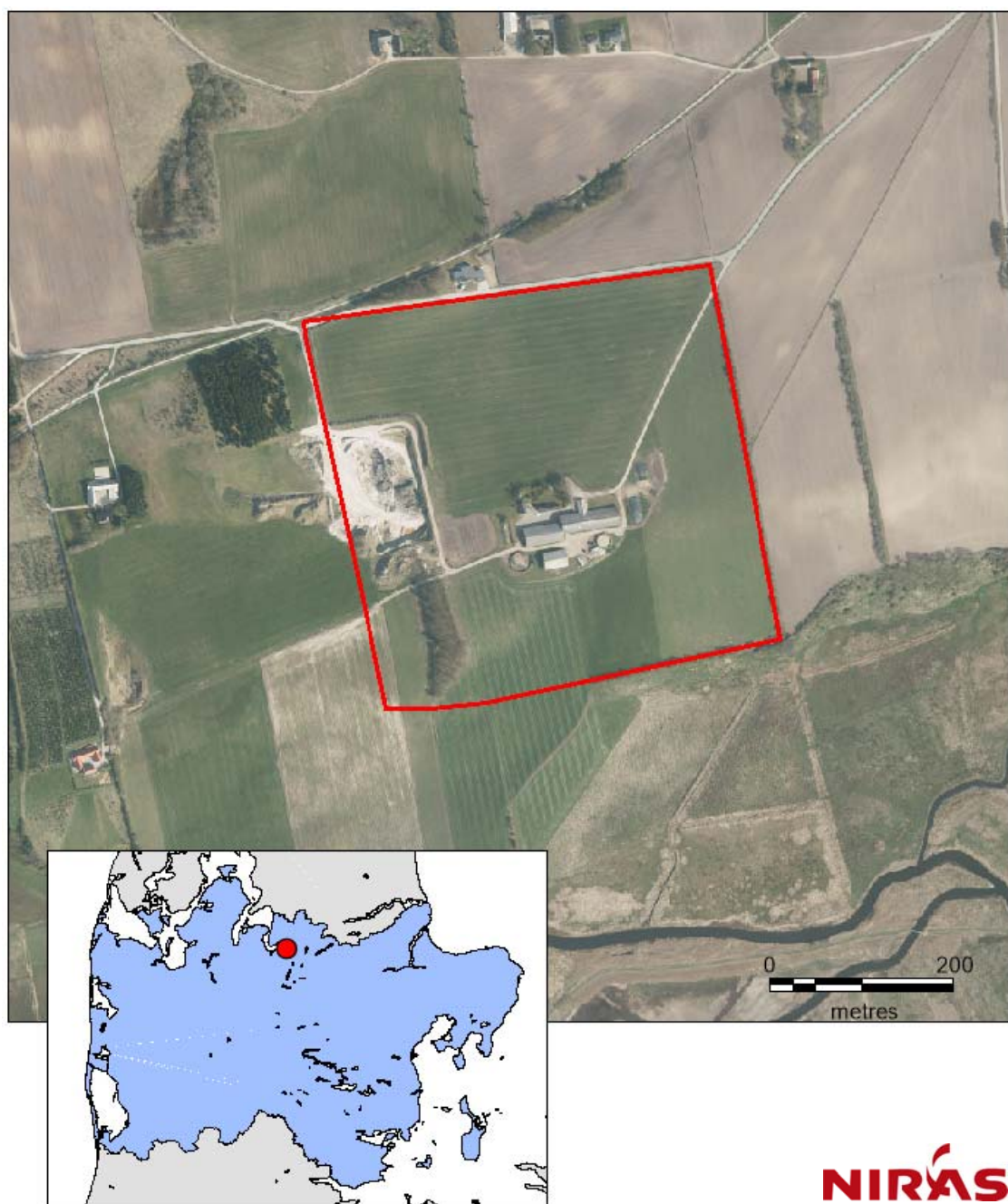
Såfremt det aktuelle område på foreslås udlagt som et råstofgraveområde i en kommende råstofplan eller som tillæg til den eksisterende råstofplan, skal regionen foretage høring af kommunen og andre berørte myndigheder samt af offentligheden, jf. miljøvurderingslovens § 32.

RÅSTOFPLANLÆGNING

Miljørapport

Forslag til nyt råstofgraveområde i Råstofplan 2020

Råstofgraveområde Nederhede Øst
Viborg Kommune

Udgiver: Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg

Konsulenter: NIRAS A/S
Ove Gjeddes Vej 35
5220 Odense SØ

Udgivelsesår: 2020

Kort: © SDFE, WMS-tjeneste, baggrunds-
kort: Ortofoto 2019

Andre GIS-data er benyttet i hen-
hold til vilkår for brug af danske
offentlige data.

Yderligere information:

Mail: raastoffer@ru.rm.dk

Telefon: 78 41 19 99

Hjemmeside: <https://www.rm.dk/regional-udvikling/klima-ressourcer-og-baredygtig-udvikling/rastoffer/>

Indhold

1	Indledning og metode	4
2	Beskrivelse af området.....	4
3	Datagrundlag	6
4	Miljøvurdering	7
5	Vurdering af miljøparametre	9
5.1	<i>Forhold til anden planlægning</i>	9
5.2	<i>Befolkning og sundhed</i>	9
5.3	<i>Vand og jord</i>	10
5.4	<i>Natur</i>	12
5.5	<i>Landskab og geologi.....</i>	15
5.6	<i>Tekniske anlæg</i>	19
6	Samlet vurdering.....	20
7	Referencer	21
8	Ordforklaring	23

Bilag

Bilag 1 - Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

Bilag 2 - Lovgivning og proces for råstofkortlægning og miljøvurdering

1 Indledning og metode

I forbindelse med miljøvurdering af Råstofplan 2020, skal der udarbejdes en miljøvurdering af forslag til nye råstofgraveområder, for at vurdere om udpegning af råstofgraveområdet har en væsentlig påvirkning på miljøet. Miljøvurderingen gennemføres efter miljøvurderingsloven /13/.

Forud for udarbejdelse af selve miljøvurderingen er der udført en afgrænsning af, hvilke miljøparametre der skal vurderes nærmere i miljørapporten. Afgrænsningsnotatet er vist i bilag 1, og de relevante miljøparametre er vist i Tabel 4.1.

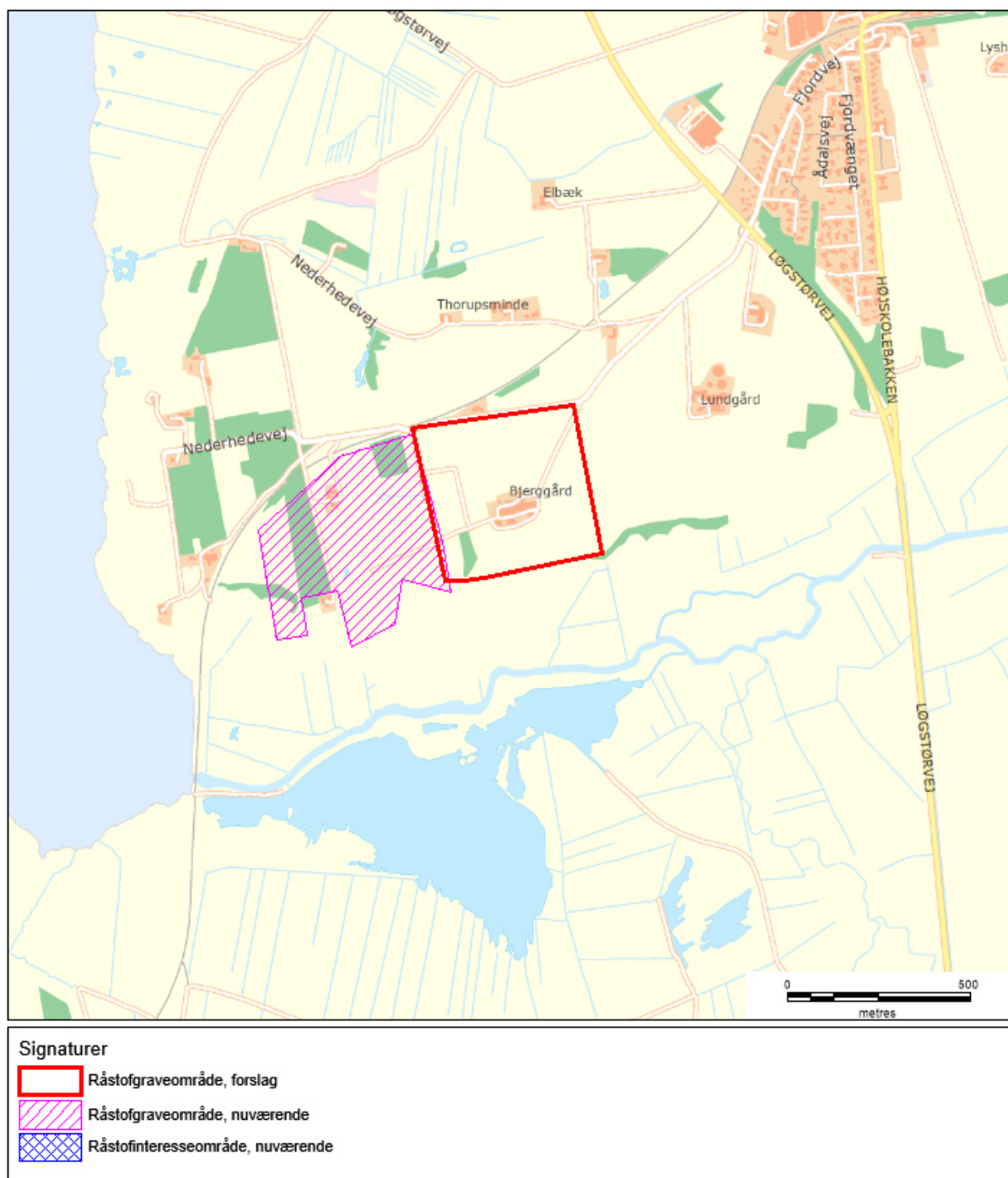
Kumulative påvirkninger, klimatiske påvirkninger, og overvågning mv. vil udelukkende blive vurderet i den samlede miljørapport for Råstofplan 2020 og indgår således ikke i denne miljørapport. Lovgivning og proces for råstofkortlægning og miljøvurdering er beskrevet nærmere i bilag 2.

2 Beskrivelse af området

I Råstofplan 2020 foreslås et nyt råstofgraveområde ca. 1 km syd for Skals, ud til Hjarbæk Fjord, benævnt Nederhede Øst. Se Figur 2.1. Arealet er på i alt ca. 19 ha, og omfatter en del af matr.nr. 37a Skals By, Skals og matr.nr. 37b Skals By, Skals. Der planlægges indvinding af rødbrændende ler.

Der er i dag i Råstofplan 2016 udlagt et råstofgraveområde Nederhede umiddelbart vest for og op til det foreslåede råstofgraveområde /21/. Der er ikke udført råstofkortlægning i råstofgraveområdet, men forekomsten er kendt fra nuværende indvinding på naboarealet. Råstofferne skal bruges til teglbrænding.

Ca. 600 m vest for råstofgraveområdet viser boringen med DGU nr. 56.1058, ca. 1 meter smeltevandsler (rødbrændende ler). Der skønnes derfor at være en råstofforekomst af rødbrændende ler indenfor det foreslåede råstofgraveområde.

Figur 2.1: Oversigtskort med det foreslåede råstofgraveområde Nederhede Øst i Viborg Kommune.

3 Datagrundlag

Data, som er benyttet i denne miljørapport, er indhentet fra Danmarks Miljøportal – Arealinfo /2/ og Naturdata /3/, Plandata /5/, kommuneplanen /5/ /24/, Slots- og Kulturstyrelsens portal "Fund og fortidsminder" /22/, Miljøministeriets MiljøGis /15//16//17//19//20/, Ledningsejerregistret (LER) /7/og GEUS boringsdatabase JUPITER /6/.

Dertil er der indhentet relevante rapporter samt data fra Region Midtjyllands og Viborg Kommunes hjemmeside. Dette vil være vist med en litteraturhenvi sning i teksten.

Tabel 3.1 viser, hvornår data er udtrukket.

Data	Dato for udtræk
Danmarks Miljøportal	17. december 2019
Plandata	2. januar 2020
Slots- og Kulturstyrelsen	18. december 2019
MiljøGIS	18. december 2019
LER.dk	17. januar 2020
JUPITER	17. januar 2020
Naturbasen (NIRAS licensnr. E03/2014)	17. januar 2020

Tabel 3.1: Type og dato for udtræk af datagrundlag.

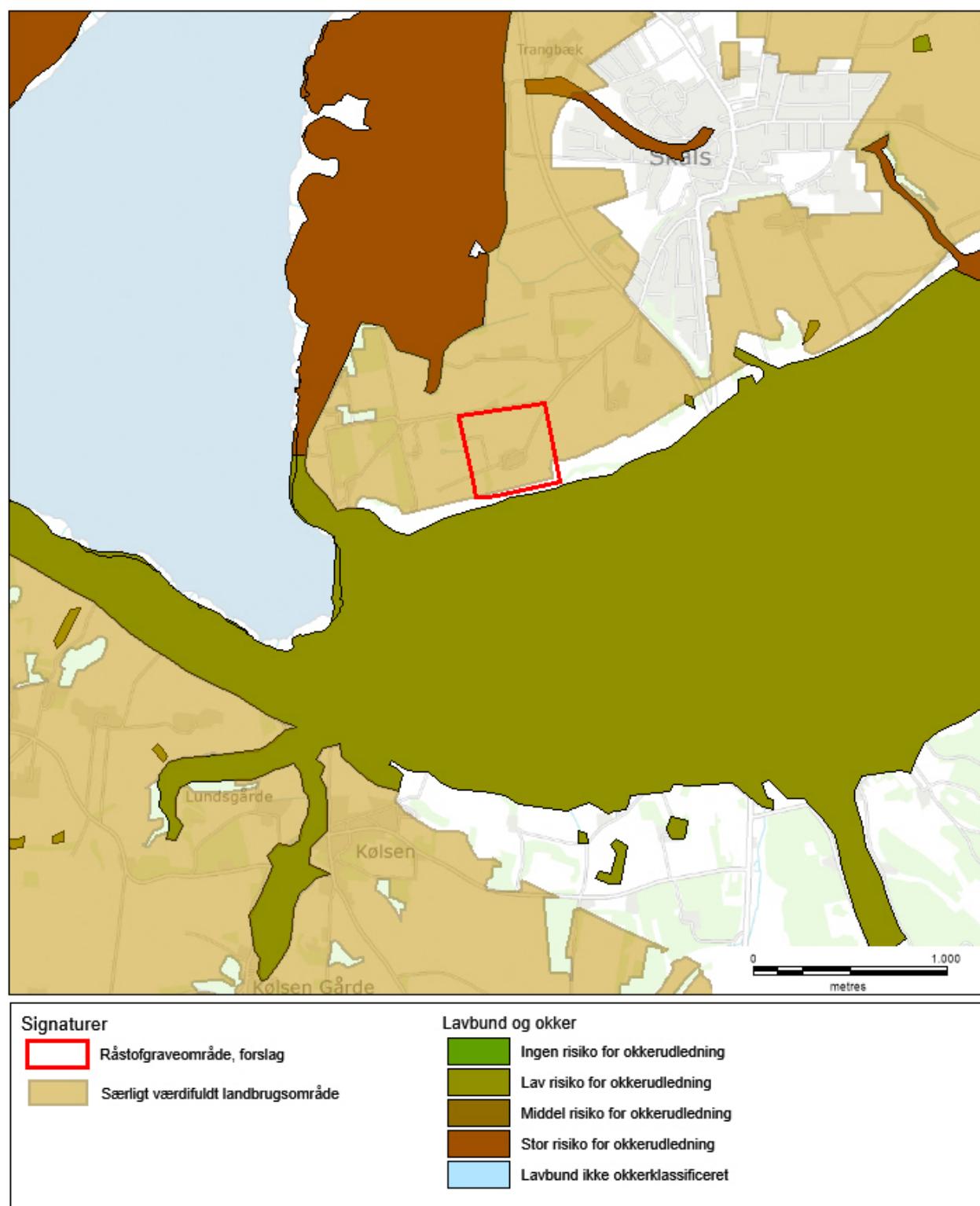
4 Miljøvurdering

Der er foretaget en afgrænsning af, hvilke miljøparametre der skal vurderes nærmere i forbindelse med miljøvurdering af et nyt råstofgraveområde Nederhede Øst. Afgrænsningen ses i bilag 1.

En oversigt over miljøparametre, der skal vurderes nærmere er vist i Tabel 4.1. og ses desuden på Figur 4.1. Vurderingen følger på de efterfølgende sider.

Emne	Miljøparameter
Forhold til anden planlægning	Ændret arealanvendelse Kommuneplanlagte grønne arealer og boligområde
Befolkning og sundhed	Støj Støv
Vand og jord	Okkerudledning
Natur	Natura 2000
Landskab og geologi	Landskab og landskabelige værdier Særlige værdifulde landbrugsområder
Tekniske anlæg	Fiberkabel, elkabel og telekabel

Tabel 4.1: Oversigt over miljøparametre der skal vurderes nærmere.

Figur 4.1: Udvalgte miljøparametre der skal vurderes nærmere.

5 Vurdering af miljøparametre

5.1 Forhold til anden planlægning

Ændret arealanvendelse

Den eksisterende arealanvendelse er landbrug. Råstofindvinding vil medføre en midlertidig ændring af arealanvendelsen og kan betyde en permanent ændring, hvis arealerne efterbehandles til natur- og fritidsformål frem for landbrugsformål. Midlertidig ændret arealanvendelse i indvindingsperioden og permanent ændret arealanvendelse efter endt råstofindvinding skønnes at have ringe betydning for landbrugsdrift, da indvindingsarealerne er små i forhold til det samlede areal af landbrugsdrift i området.

Kommuneplanlagte grønne arealer og boligområde

Ifølge gældende Kommuneplan 2017-2029 /5/, /24/ er de nærmeste kommuneplanlagte områder i Skals by ca. 700 m mod nordøst: Grønne arealer i kommuneplanramme SKAL.R1.04 samt boligområde i kommuneplanramme SKAL.B1.01. De grønne arealer er i kommuneplanen beskrevet som rekreative grønne arealer som park, naturskov, legepladser, grønne kiler regnvandsbassiner mm.

Området ligger umiddelbart syd for Himmerlandsstien (et tidligere jernbanelinje), der er udpeget som en del af kommunens turistmæssige og rekreative forbindelse i Kommuneplan 2017- 2029 /24/.

Da indvinding af rødbrændende ler sker til få meter under på jordoverfladen i en kort periode hver sommer, hvor der også transporteres råstoffer bort fra råstofgraveområdet, vil der kun i meget begrænset grad ske påvirkning af omgivelserne og ikke af en betydning, der vil påvirke Himmerlandsstien eller de kommuneplanlagte områder.

5.2 Befolkning og sundhed

Støj

Det foreslåede råstofgraveområde er placeret i landzone med spredt bebyggelse, samt syd for Himmerlandsstien (se kapitel 5.1). Skals by ligger ca. 700 m mod nordøst. Der ligger en ejendom i selve råstofgraveområdet og en enkelt bolig ligger op til råstofgraveområdets nordlige afgrænsning. De beboere, der bor tæt på råstofgraven, vil kunne blive påvirket af gener fra støj fra f.eks. entreprenørmaskiner, lastbiler og lignende. Den muld, der findes på ejendommen, kan anvendes til støjvolde der reducerer støjen mod boliger og sommerhusområde.

Støj vil blive reguleret i en eventuel kommende råstoftilladelse, hvor der vil være vilkår om støjgrænser, driftstider, støjvolde, tilrettelæggelse af etaper for indvindingen mv., så Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj bliver overholdt /29/. Med disse tiltag vurderes det, at gener fra støj ikke vil være væsentlige.

Støv

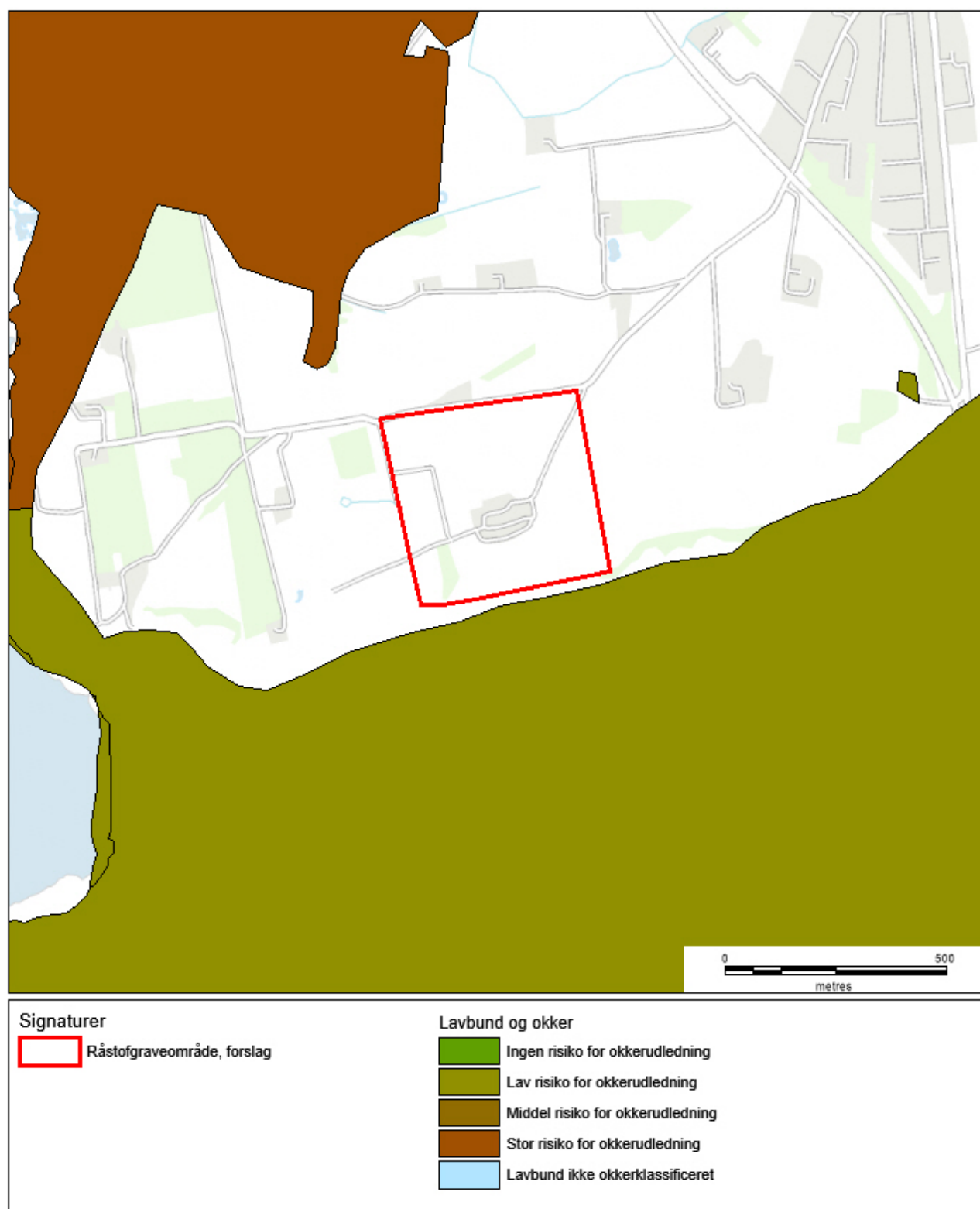
Støvgener kan forekomme for de nærmeste naboer i forbindelse med gravearbejde, opbevaring, og transport i råstofgrave /30/. Der ligger en ejendom i selve råstofgraveområdet og nærmeste boliger ligger op til råstofgraveområdet. For at begrænse støvgener fra indvindingen vil regionen stille vilkår om støvbekæmpelse i en eventuel råstoftilladelse, typisk som krav om vanding af veje, materialestakke og lastbiler. Desuden vil støjvolde, som er nævnt ovenfor under "støj", medvirke til at afskærme for støv til de nærmeste ejendomme. Med disse tiltag vurderes det, at gener fra støv ikke vil være væsentlige.

5.3 Vand og jord

Okkerudledning

Nærmeste lavbundsarealer ligger lige ved den sydlige del af råstofgraveområdet. Der er registreret lav risiko for okkerudledning /24/, se Figur 5.1. Ca. 170 m nord for råstofgraveområdet ligger et lavbundsareal, der er registreret med stor risiko for okkerudledning.

Indvinding af rødbrændende ler foretages ikke under grundvandsspejlet, og der foretages ikke oparbejdning på indvindingsarealet, som kan medføre afledning af vand fra arealet. Der er derfor ingen risiko for okkerpåvirkning af lavbundsarealer.

Figur 5.1: Lavbundsarealer med risiko for okkerudledning.

5.4 Natur

Natura 2000

Graveområdet grænser mod syd op til Natura 2000-område nr. 30, Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal (20 m syd fra området). Området udgøres af både et habitatområde H30 og to fuglebeskyttelsesområder F14 og F24.

Udover dette Natura 2000-område er der mere end 10 km til de nærmeste områder, som udgøres af Natura 2000-område nr. 39, 38 og 33. Disse omfatter både habitat- og fuglebeskyttelsesområder.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 30 findes i nedenstående tabeller.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 30		
Naturtyper:	Vadeflade (1140)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Rev (1170)
	Strandvold med enårige planter (1210)	Strandvold med flerårige planter (1220)
	Kystklint/klippe (1230)	Enårig strandengsvegetation (1310)
	Strandeng (1330)	Klithede* (2140)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Enekrat (5130)
	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Nedbrudt højmosé (7120)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Stilke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Grøn kølleuldsmed (1037)
	Stor kæruldsmed (1042)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Stavsild (1103)
	Stor vandsalamander (1166)	Damflagermus (1318)
	Odde (1355)	Spættet sæl (1365)
	Blank seglmos (1393)	Gul Stenbræk (1528)

Tabel 5.1: Udpegningsgrundlag for Habitatområde H30. Tal i parentes henviser til, at de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 14		
Fugle:	sangsvane (T)	hvinand (T)

Tabel 5.2: Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde F14. (T) henviser til, at der er tale om en trækfugl.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 24			
Fugle:	rørdrum (Y)	sangsvane (T)	
	taffeland (T)	trolldand (T)	
	hvinand (T)	fiskeørn (T)	NY
	plettet rørvagt (Y)	engsnarre (Y)	
	blishøne (T)		

Tabel 5.3: Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde F24. (T) henviser til, at der er tale om en trækfugl, mens (Y) henviser til, at der er tale om en ynglefugl.

Selv om Natura 2000-området ligger tæt på det foreslåede råstofgraveområde vurderes ingen af de naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget i området, at kunne blive påvirket af

indvinding i det foreslåede råstofgraveområde. Der vil ikke ske indvinding under grundvandsspejlet, og der vil derfor heller ikke forekomme påvirkninger af grundvandsspejlet i nærliggende vådområder. Miljøpåvirkninger er generelt lokale og vurderes at kunne begrænses til kun at omfatte det foreslåede råstofgraveområde og altså ikke påvirke udpegningsgrundlaget for det nærmeste Natura 2000-område eller den forekomst, udvikling og naturtilstand, som fremgår af basistilstandsrapporten.

De ynglefugle, der findes på udpegningsgrundlaget, er knyttet til sump, rørskov eller fugtige enge, hvor det foreslåede råstofgraveområde udgøres af opdyrkede land. Arealet kan muligvis benyttes som rasteplads for trækfugle, men da oplandet og fuglebeskyttelsesområdet dækker et stort område, vil der være god mulighed for at fortrække til andre områder. Det foreslåede råstofgraveområde udgør således ikke et unikt fouragerings- eller rasteområde for fuglene. Det vurderes derfor muligt at indvinde råstoffer i området, uden at det medfører en væsentlig påvirkning på fuglene på udpegningsgrundlaget.

Der er ikke kendskab til andre projekter eller planer og programmer, der i kumulation med en eventuel råstofindvinding vil kunne påvirke det nærmeste eller andre Natura 2000-områder væsentligt.

Samlet vurderes udlægning af råstofgraveområdet hverken i sig selv eller sammen med andre projekter eller planer og programmer, at kunne påvirke det nærmeste eller andre Natura 2000-områder væsentligt. Vurderingen er foretaget i henhold til Habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1 /25/. I det tilfælde at der vil være behov for afledning af overfladevand eller andet der kan påvirke det nærliggende Natura 2000-område, vil det være nødvendigt at foretage en ny vurdering, f.eks. i forbindelse med en evt. råstofftilladelse.

5.5 Landskab og geologi

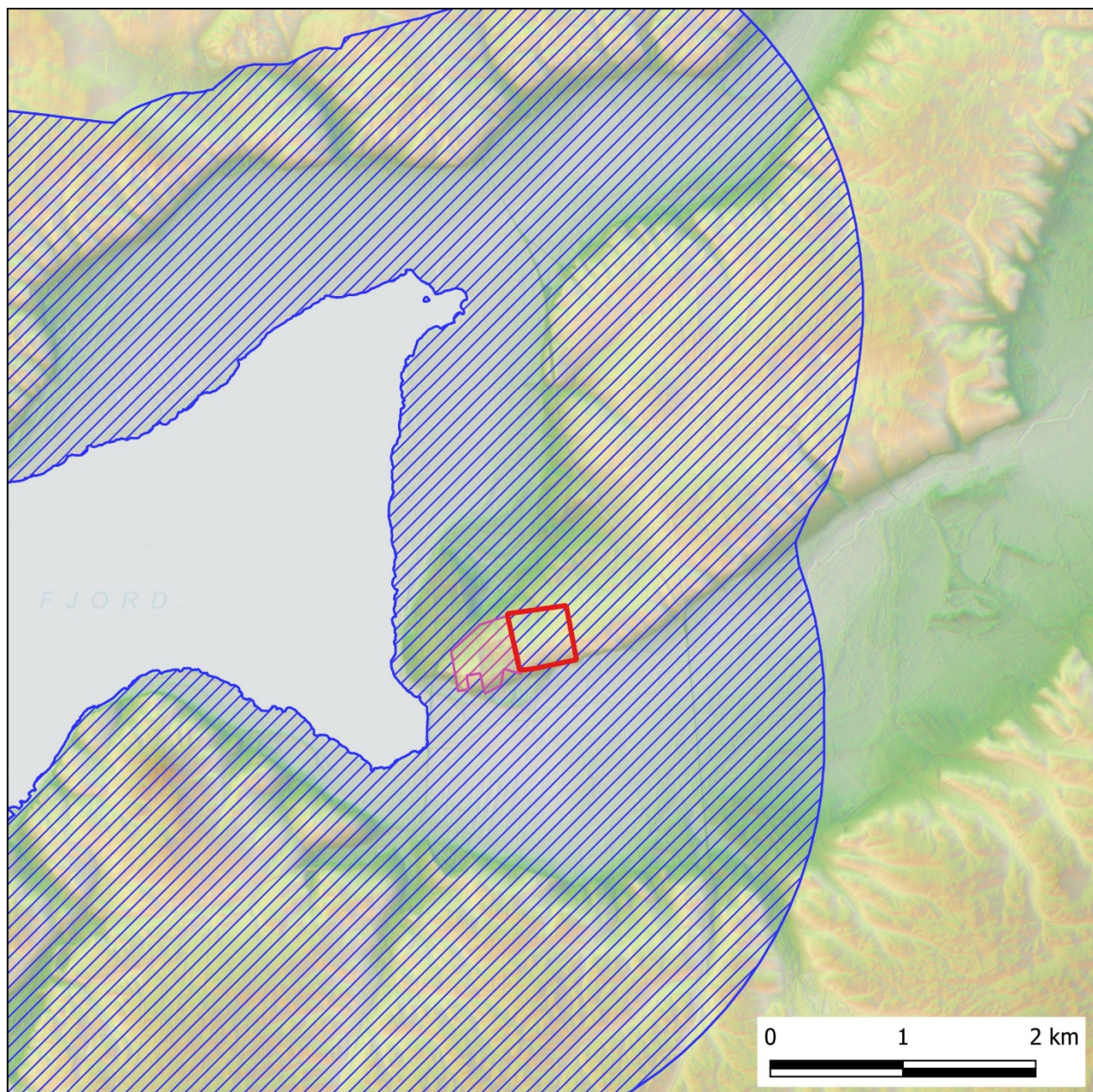
Udlægning af råstofgraveområdet forudsætter midlertidig eller varig ændring af den nuværende arealanvendelse. Da der ikke foreligger en konkret grave- og efterbehandlingsplan for indvinding i området, er det ikke muligt på nuværende tidspunkt at vurdere, om efterbehandling vil ske til nuværende arealanvendelse som landbrugsjord.

Landskab og landskabelige værdier

Det udpegede råstofgraveområde, Nederhede Øst, er beliggende i Viborg Kommune, sydvest for Skals og tæt ved kysten mod Hjarbæk Fjord.

Området er beliggende på den yderste spids af en større sammenhængende moræneflade, der strækker ned gennem landskabet fra nordøst. Nord og syd for morænefladen er landskabet tegnet af langstrakte, brede dalstrøg, omkring hhv. Skals Å og Simested Å, der strækker sig ud til fjorden mod vest.

Området er således beliggende højt i landskabet, i et terræn der skråner ned mod Skals Ådal mod syd og Simested Ådal mod nord. Mod vest afgrænses området af et aktivt råstofgraveområde, som er beliggende på den yderste del af morænefladen. Mod øst grænser området op mod dyrkede landbrugsarealer.

Signaturer

Råstofgraveområde, forslag

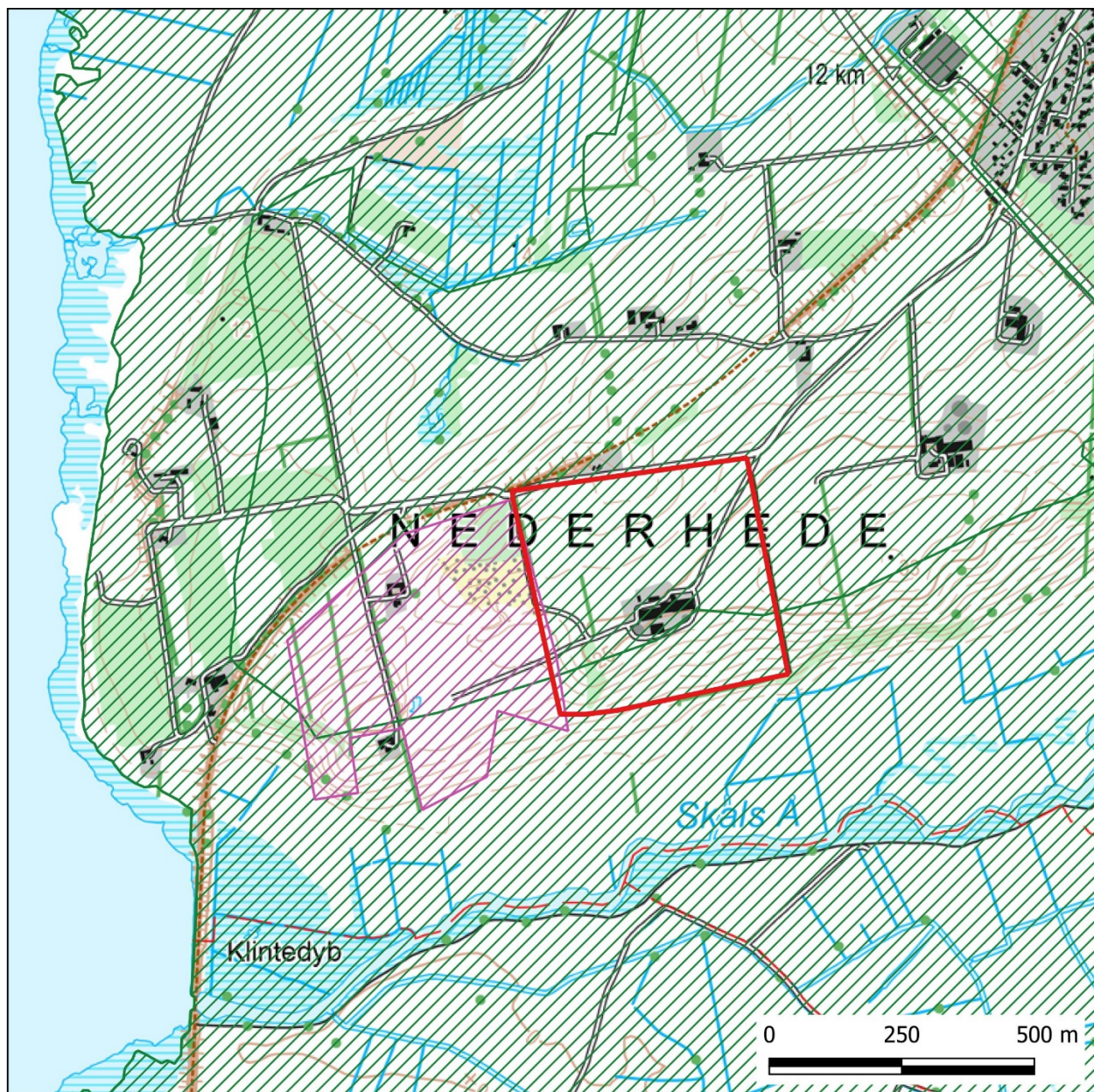
Råstofgraveområder

Kystnærhedszone

Figur 5.2: Området er beliggende på den yderste spids af en større sammenhængende moræneflade, der strækker sig ind gennem området fra nordøst. Området er omfattet af kystnærhedszonen.

Området er beliggende højt i kystlandskabet med udsigtsmuligheder ud over Hjarbæk Fjord og Skals Ådal, ligesom der fra området er visuelle sammenhænge med modstående kystlandskaber. Landskabet forekommer uden forstyrrelser fra tekniske anlæg, udover det tilstødende råstofgraveområde.

Hele kystlandskabet samt de to dalstrøg omkring hhv. Skals Å og Simested Å er udpeget som bevaringsværdigt landskab, og er således omfattet af beskyttelseshensyn i henhold til Kommuneplan 2017-2029, for Viborg Kommune /24/.

Signaturer

- Råstofgraveområde, forslag
- Råstofgraveområder
- Bevaringsværdige landskaber

Figur 5.3: Området er beliggende i et særligt karakteristisk og bevaringsværdigt landskab. Bevoksningerne langs kysten samt den hævdede banesti, vil være med til at afskærme området visuelt fra vest og nord. Området fremstår i højere grad synligt fra ådalen syd for.

Retningslinjer i kommuneplanen for bevaringsværdige landskaber (kaldet værdifulde landskaber i planens tekst) er:

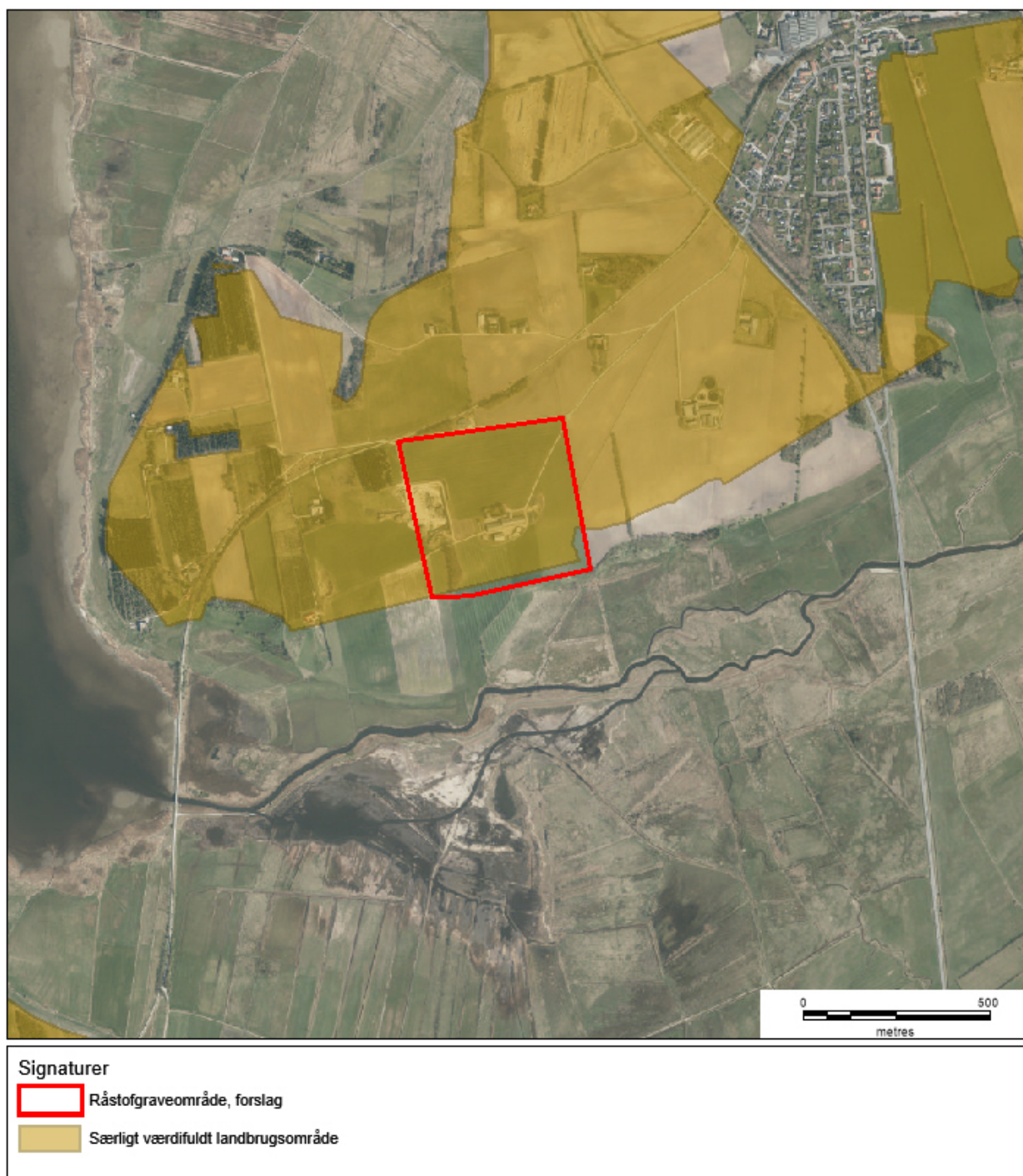
"I de værdifulde landskaber skal de landskabelige værdier beskyttes. Beskyttelseshensynet skal tillægges særlig stor vægt i kommunens afgørelser og planlægning."

"Anlægsarbejder og byggeri må ikke tillades placeret i de værdifulde landskaber, hvis det indebærer en forringelse af de landskabelige værdier, der ligger til grund for udpegningen."

Idet den tilsigtede indvinding af rødbrændende ler sker på kun få meter under jordoverfladen, vurderes det at den landskabelige påvirkning af området vil være af mindre grad, og således ikke ændrer væsentligt på landskabets overordnede karakter. Den visuelle påvirkning vurderes at være størst fra Skals ådal syd for området, idet den tætte bevoksning langs kysten samt bevoksningen langs banestien afskærmer området visuelt mod nord og vest. En efterbehandlingsplan for området vil kunne være med til at sikre, at landskabets overordnede karakter opretholdes.

Særlige værdifulde landbrugsområder

Ifølge gældende Kommuneplan 2017-2029 /5/, /24/ er råstofgraveområdet udpeget som særlige værdifulde landbrugsområder, se Figur 5.4. Det skønnes, at råstofgraveområdet udgør så lille en del af særlige værdifulde landbrugsområder, at de ikke vil være væsentligt påvirkede af råstofindvinding under og efter råstofindvinding.

Figur 5.4: Særlige værdifulde landbrugsområder.

5.6 Tekniske anlæg

Der ligger et fibertrace (Eniig Fiber), el-ledninger (N1) og telefonkabel (TDC) langs Nederhejdevej (øst-vest og Nordøst-Sydvest gående dele af vejen). I forbindelse med en senere konkret planlægning af råstofindvinding skal der tages hensyn til de eksisterende ledninger inden for området, f.eks. ved omlægning af ledningerne eller ved afstandskrav ved råstofindvindingen.

6 Samlet vurdering

Der er foretaget en miljøvurdering af en række miljøparametre, som er fundet relevante i forbindelse med udpegningen af det foreslåede råstofgraveområde Nederhede Øst. Den samlede vurdering er, at det foreslåede råstofgraveområde Nederhede Øst kan udlægges i Råstofplan 2020.

I forbindelse med konkrete fremtidige tilladelser til råstofindvinding vil Region Midtjylland stille vilkår vedrørende bl.a. gravegrænser, gravemetoder og efterbehandling. Herved sikres det, at en negativ påvirkning af miljøet så vidt muligt begrænses. Der er her klarlagt en række miljøforhold, som skal indgå i regionens vurderinger, når der søges om konkrete indvindingstilladelser inden for det nye råstofgraveområde. **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.** opsummerer kort disse fokuspunkter.

Emne	Miljøforhold	Fokuspunkter
Befolkning og sundhed	Støj Støv	Vejledende grænseværdier for støj. Mindske støvgener.
Landskab og geologi	Landskabelige værdier	Efterbehandlingsplan
Kulturarv	Arkæologiske værdier	Eventuelt arkæologiske forundersøgelser.
Tekniske anlæg	Fiberbredbånd, elkabel og telekabel	Respektafstand til kabler, eventuelt omlægning af kabler.

Tabel 6.1: Fokuspunkter i forbindelse med en eventuel fremtidig indvindingstilladelse.

7 Referencer

- /1/ Bekendtgørelse nr. 372 af 25/04/2016. Bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer, www.retsinformation.dk
- /2/ Danmarks Arealinformation, Danmarks Miljøportal, Data om miljøet i Danmark, <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>
- /3/ Danmarks Miljøportal, Naturdata, <http://naturdata.miljoportal.dk/speciesSearch>
- /4/ Kortforsyningen, Styrelsen for dataforsyning og effektivisering, <https://kortforsyningen.dk/>
- /5/ Erhvervsstyrelsen, Plandata, <http://kort.plandata.dk/spatialmap?>
- /6/ GEUS, National Boringsdatabase (Jupiter), <https://www.geus.dk/produkter-ydelser-og-faciliteter/data-og-kort/national-boringsdatabase-jupiter/>
- /7/ Ledningsejerregistret (LER), <http://www.ler.dk/>
- /8/ Lovbekendtgørelse nr. 315 af 28/03/2019. Bekendtgørelse af lov om skove (skovloven), www.retsinformation.dk
- /9/ Lovbekendtgørelse nr. 124 af 26/01/2017 Bekendtgørelse af lov om råstoffer (råstofloven), www.retsinformation.dk
- /10/ Lovbekendtgørelse nr. 118 af 22/02/2018 Bekendtgørelse af lov om vandforsyning m.v. (vandforsyningsloven), www.retsinformation.dk
- /11/ Lovbekendtgørelse nr. 282 af 27/03/2017 Bekendtgørelse af lov om forurennet jord (jordforureningsloven), www.retsinformation.dk
- /12/ Lovbekendtgørelse nr. 358 af 08/04/2014 Bekendtgørelse af museumsloven, www.retsinformation.dk
- /13/ Lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25/10/2018 Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), www.retsinformation.dk
- /14/ Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13/03/2019 Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse (naturbeskyttelsesloven), www.retsinformation.dk
- /15/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Digitale Naturkort-Biodiversitetskortet, <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-plangroendk>
- /16/ Miljøstyrelsen, MiljøGIS for EU oversvømmelsesdirektiv, <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&profile=oversvoem2>
- /17/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Natura 2000-planer 2016-21, <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&&profile=natura2000planer2-2016>
- /18/ Miljøstyrelsen, Natura 2000-planer 2016-21, <https://mst.dk/natur-vand/natur/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planer-2016-21/>
- /19/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Statslig grundvandskortlægning, <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?&profile=grundvand>
- /20/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Vandområdeplanerne 2015-2021. <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv2-bek-2019>
- /21/ Region Midtjylland, Råstofplan 2016, <https://www.rm.dk/regional-udvikling/klima-og-miljo/rastoffer/rastofplan-2016>

- /22/ Slots- og Kulturstyrelsen, <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/>
- /23/ Slots- og Kulturstyrelsen, <https://www.kulturarv.dk/fbb/frededeDanmarksKort.pub>
- /24/ Kommuneplan 2017-2029 for Viborg Kommune, <https://viborg.viewer.dkplan.niras.dk/plan/37#/8067>
- /25/ Bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale beskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. (Habitat-bekendtgørelsen). <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=205996>
- /26/ Erhvervsstyrelsen, Planinfo, Landsplandirektiver, <https://planinfo.erhvervsstyrelsen.dk/landsplandirektiver>
- /27/ Miljøstyrelsen, Nationalparker, <https://danmarksnationalparker.dk/>
- /28/ Naturbasen, 2020: Naturbasen.dk, Licensnr. NIRAS E03/2014
- /29/ Miljøstyrelsen. 1984: Vejledning for ekstern støj for virksomheder. Vejledning nr. 5/1984.
- /30/ NIRAS, 2018: Støv fra råstofgrave. Udviklingsprojekt. Rapport til Region Sjælland, Region Midtjylland og Region Nordjylland.
- /31/ Miljøstyrelsen, 2000: Følgevirkninger af råstofgravning under grundvandsspejlet. Miljøprojekt nr. 526 2000.
- /32/ Naturstyrelsen, 2014: Nitratsårbarhed og afgrænsning af NFI og IO. Afgiftsfinansieret grundvandskortlægning.
- /33/ Bekendtgørelse nr. 1466 af 6. december 2018 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt.

8 Ordforklaring

Anmodet råstofgraveområde	Et område som enten lodsejere, indvindere eller regionen ønsker screenet og evt. råstofkortlagt, med henblik på at få området udlagt som råstofgraveområde i råstofplanen.
Bilag IV-arter	Begrebet "bilag IV-arter" stammer fra <i>habitatdirektivet</i> , hvor de særligt beskyttede arter fremgår af direktivets bilag IV. Der er forbud mod ødelæggelse af Bilag IV-arternes yngle- og rasteområder, forstyrrelse bilag IV-arter og fjernelse af reder. Myndighederne skal sikre sig, at de ikke tillader eller planlægger aktiviteter, der kan skade dyrenes yngle- eller rasteområder.
DGU nr.	Identifikationsnummer for en boring.
Fremtidigt råstofgraveområde	Region Midtjyllands udkast til fremtidigt råstofgraveområde som ønskes medtaget i næste råstofplan. Planprocessen vil afgøre, om området skal udlægges til råstofgraveområde.
Fuglebeskyttelsesdirektivet	EU direktiv, der har til formål at beskytte og forbedre levevilkårene for vilde fuglearter bevare vilde fuglearter. (Direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009).
Fuglebeskyttelsesområde	Et fuglebeskyttelsesområde er ét af tre typer internationale naturbeskyttelsesområder, der samlet betegnes Natura 2000-områder. Fuglebeskyttelsesområder er udpeget for at beskytte og forbedre levevilkårene for vilde fuglearter i EU.
Gravetilladelse	En geografisk afgrænset tilladelse, givet i medfør af råstofloven, der nærmere angiver vilkår om gravedybder, afstand til skel, tidshorisont, støj, støv, vibrationer, efterbehandling mv.
Habitatdirektivet	EU direktiv, der har til formål at sikre sårbare og truede habitater og arter. (Direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992).
Habitatområde	Et habitatområde er ét af tre typer internationale naturbeskyttelsesområder, der samlet betegnes Natura 2000-områder. Habitatområder udpeges for at beskytte og bevare bestemte naturtyper og arter af dyr og planter, som er af betydning for EU.
Indvindingsopland	Et indvindingsopland til boringer er defineret som det område hvor grundvandet strømmer til vandindvindingsboringerne. Indvindingsoplandets størrelse afhænger bl.a. af hvor meget vand der indvindes fra boringerne.
LER	Ledningsejerregistret. For at undgå at der sker skade på ledninger ved gravearbejde, er der lavet et ledningsejerregister kaldet LER. LER er funderet i lov om registrering af ledningsejere.
Miljøvurdering	Vurdering af hvilke miljøforhold, som en eventuel råstofindvinding kan påvirke væsentligt.

Miljø- og råstofvurdering	Inden for råstofinteresseområder og anmodede råstofgraveområder er miljøforhold og råstofressourcens kvalitet og udbredelse normalt ikke undersøgt og afvejet. Før Regionen kan vurdere, om råstofinteresseområder og anmodede råstofgraveområder skal foreslås udlagt som kommende råstofgraveområder i råstofplanen, foretages en indledende miljø- og råstofvurdering. I den indledende miljø- og råstofvurdering afklares væsentlige natur-, miljø- og planmæssige forhold. Væsentligheden af eventuelle miljøpåvirkninger vurderes med henblik på at afklare, om det er nødvendigt med en yderligere dokumentation af råstofressourcens omfang og kvalitet.
Natura 2000-område	Natura 2000-områder omfatter EF-fuglebeskyttelsesområder, EF-habitatområder samt Ramsarområder. Habitatområder og fuglebeskyttelsesområder er udpeget på baggrund af EU-fuglebeskyttelsesdirektivet og EU-habitatdirektivet. Ramsarområder er udpeget på grundlag af Ramsarkonventionen, som er en international aftale mellem mange lande.
Naturbeskyttede områder (§ 3-områder)	Områder som er beskyttet ifølge naturbeskyttelsesloven. Områderne er defineret i naturbeskyttelseslovens § 3 og omfatter vandløb, søer og vandhuller, moser, enge, heder, overdrev, strandenge og strand-sumpe.
Nitratfølsomme indsatsområder	Nitratfølsomme indsatsområder udpeges inden for de nitratfølsomme indvindingsområder, hvor kommunerne skal tage stilling til behovet for beskyttelse af grundvandsressourcen overfor nitrat.
Nitratfølsomme indvindingsområder	Nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) er områder, hvor grundvandet er følsomt over for forurening med nitrat. Nitratfølsomme indvindingsområder udpeges inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandværker, der ligger uden for OSD.
Områder med drikkevandsinteresser (OD)	Områder med drikkevandsinteresser (OD) er områder der har eller kan have betydning for vandindvinding til mindre vandværker og erhverv.
Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD)	Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) er områder, hvor regnvandet nedsiver og danner grundvand, som bruges til vandforsyninger af regional betydning, eller som kan få regional betydning i fremtiden i Danmark. Inden for OSD sker der en målrettet indsats for at beskytte den del af grundvandsressourcen, der er egnet som drikkevand.
Ramsarområde	Et Ramsarområde er ét af tre typer internationale naturbeskyttelsesområder, der samlet betegnes Natura 2000-områder. Ramsarområder er beskyttede vådområder med særlig betydning for fugle. Ramsarområder er udpeget på grundlag af Ramsarkonventionen, som er en international aftale. Ramsarområderne ligger alle inden for grænserne af

	EU-fuglebeskyttelsesområderne og er således omfattet af EU-beskyttelsen.
Råstofinteresseområde	Et område hvor regionen finder en vis sandsynlighed for at finde egnede råstoffer. Områderne må ikke tages i brug til formål, som kan være til gene for fremtidig udnyttelse af eventuelle forekomster.
Råstofgraveområde	Et område som af Regionen er reserveret til råstofindvinding i en gældende råstofplan.
Råstofplan	Råstofplanen har til formål at sikre planlægning af den fremtidige indvinding af råstoffer, primært ler, sand, grus og sten.
Screening	Ved en screening afklares, hvilke natur-, miljø- og planmæssige forhold, som kan blive påvirket ved udlægning af et nyt råstofområde i råstofplanen. Regionen udarbejder et screenings- og afgrænsningsnotat, som er vedlagt som bilag 1 til miljøvurderingsrapporterne.
Sprøjtemiddelfølsomme indsatsområder	<i>Sprøjtemiddelfølsomme indsatsområder</i> udpeges inden for de sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder, hvor kommunerne skal tage stilling til behovet for beskyttelse af grundvandressourcen overfor sprøjtemidler.
Sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder	<i>Sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder</i> (SFI) er områder, hvor grundvandet er følsomt over for forurening med sprøjtemidler. Sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder udpeges inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandværker, der ligger uden for OSD.
Økologisk forbindelse	<i>Økologiske forbindelser</i> er spredningskorridorer, som forbinder biologiske kerneområder med hinanden. Spredningskorridorerne giver mulighed for at planter og dyr kan sprede sig over større afstande og imellem de forskellige kerneområder, hvor der er store og stabile bestande af mange arter eller en høj bestandsmæssig vækstrate.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

Screening og afgrænsning af plan- og miljømæssige interesser i Nederhede Øst, der planlægges udlagt som råstofgraveområde

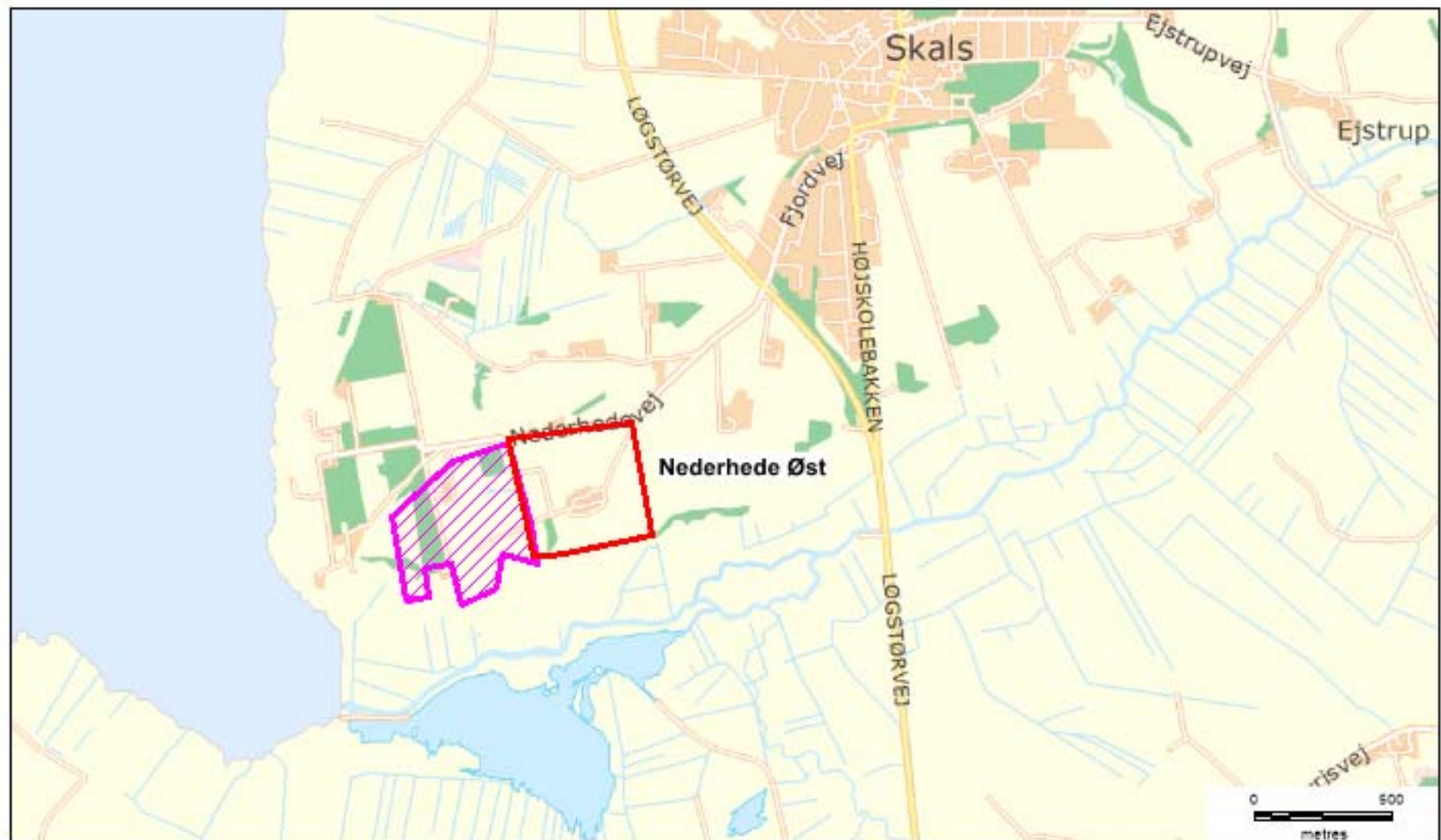
Screeningen kortlægger de plan- og miljømæssige emner, som kan blive berørt iht. LBK nr. 1225 af 25/10/2018 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) § 12, samt bilag 4 /13/. Screeningen danner grundlag for afgrænsning af miljørapportens indhold jf. § 11 i lov om miljøvurdering.

Oplysningerne i nedenstående afgrænsningsskema er baseret på oplysninger vedrørende statslig, regional og kommunal planlægning for området samt tilgængelige oplysninger om området fra relevante registre og geografiske informationssystemer så som Danmarks Miljøportal /2/ /3/, Kortforsyningen /4/, Plandata /5/ og MiljøGIS /15/-/20/, se endvidere referencelisten. Oplysninger indkommet ved høring af berørte myndigheder i perioden er endvidere inddraget.

Råstofgraveområde Nederhede Øst - karakteristika og påvirkning

Beskrivelse af hvilken type indvinding, der planlægges	Råstofgraveområdet omfatter råstofindvinding af rødbrændende ler, men også andre råstoffer som fx muld er omfattet, såfremt det findes inden for råstofgraveområdet. Der er ikke udført råstofkortlægning i selve råstofgraveområdet, men forekomsten er kendt fra nuværende indvinding på naboarealet. Råstoffet skal bruges til teglbrænding. Der er i dag i Råstofplan 2016 udlagt et råstofgraveområde Nederhede umiddelbart vest for og op til det foreslåede råstofgraveområde /21/, se oversigtskort side 2.
Råstofgraveområde Nederhede Østs placering og arealbehov i ha	Råstofgraveområdet ligger ca. 1 km syd for Skals, ud til Hjarbæk Fjord i Viborg Kommune, og udgør et areal på i alt ca. 19 ha, og omfatter en del af matr.nr. 37a Skals By, Skals og matr.nr. 37b Skals By, Skals. Forslaget om graveområde ligger op til et eksisterende graveområde.

Oversigtskort

Signaturer:

- Råstofgraveområde Nederhede Øst
- Råstofgraveområde i Råstofplan 2016
- Råstofinteresseområde i Råstofplan 2016

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

1	Indledende screening	Ja	Nej	Bemærkninger
1.1	Planen fastlægger rammerne for fremtidige projekter, der er omfattet af lovens bilag 1 eller 2	X		Råstofplanen fastlægger rammerne for råstofindvinding, som er opført på enten miljøvurderingslovens bilag 1, nr. 19 og nr. 20, eller bilag 2, nr. 2a. Råstofplanen er dermed omfattet af krav om miljøvurdering /13/. Udlægning af Nederhede Øst som råstofgraveområde er en del af Råstofplan 2020 og er derfor omfattet af krav om miljøvurdering.
1.2	Udlægning af råstofgraveområde Nederhede Øst kan påvirke internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt (Natura 2000 områder)	X		Graveområdet grænser op til det internationale naturbeskyttelsesområde Natura 2000-område nr. 30, Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal, beliggende ca. 20 m i sydlig retning fra graveområdet, som omfatter habitatområde H30 og fuglebeskyttelsesområde F14 og F24. Derudover ligger Natura 2000-område nr. 39, Mønsted og Daugbjerg Kalkgruber og Mønsted Ådal ca. 10,5 km i vestlig retning og omfatter habitatområde H39. Natura 2000-område nr. 38, Bredsgård Sø ligger ca. 10,8 km i sydvestlig retning og omfatter habitatområde H38. Natura 2000-område nr. 33, Tjele Langsø og Vinge Møllebæk ligger ca. 12,5 km i østlig retning og omfatter habitatområde H33 og fuglebeskyttelsesområde F16. I miljørapporten er foretaget en Natura 2000-væsentlighedsvurdering i henhold til habitatbekendtgørelsens § 6 stk. 1 Fejl! Henvisningskilde ikke fundet..

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

2	Forhold til anden planlægning	Ja	Nej	Bemærkninger
2.1	Forudsætter planen ændring af den eksisterende arealanvendelse?	X		Den eksisterende arealanvendelse er landbrug samt råstofgrav. Råstofindvinding vil medføre en midlertidig ændring af arealanvendelsen, og kan betyde en permanent ændring hvis arealerne efterbehandles til natur- og fritidsformål frem for landbrugsformål. Forholdet behandles nærmere i miljørapporten.
2.2	Forudsætter planen ændring af en eksisterende lokalplan for området?		X	Der er ingen lokalplan i råstofgraveområdet. Nærmeste lokalplanlagte områder er i Skals by, nr.10 (boligområde) ca. 700 m mod nordøst /5/.
2.3	Forudsætter planen ændring af kommuneplanen?		X	Ifølge gældende Kommuneplan 2017-2029 /5/, /24/ er de nærmeste kommuneplanlagte områder i Skals by ca. 700 m mod nordøst: Grønne arealer i kommuneplanramme SKAL.R1.04 samt boligområde i kommuneplanramme SKAL.B1.01. Forholdet behandles nærmere i miljørapporten. Råstofplanens arealreservationer til skal indarbejdes i kommuneplanen og afspejles i kommunens planlægning.
2.4	Indebærer planen behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer ud over hvad der fremgår af gældende kommune- og lokalplaner?		X	
2.5	Forudsætter planen ændring af andre planer eller strategier?		X	

Miljøproblemer af relevans for råstofgraveområdet

3	Befolkning og sundhed	Ja	Nej	Bemærkninger
3.1	Vil planen give anledning til støjgener og overskridelse af de vejledende grænseværdier for støj?	X		Der vil forekomme støj fra intern trafik, eventuelle produktionsanlæg samt fra trafik til og fra en råstofgrav. Der vil i en eventuel gravetilladelse stilles krav om overholdelse af vejledende støjgrænser evt. ved hjælp af støjafskærmning. Forholdet behandles nærmere i miljørapporten.
3.2	Vil planen give anledning til vibrationer?		X	I forbindelse med råstofindvinding vil der normalt ikke forekomme vibrationer uden for råstofgraven. Der vil i en eventuel gravetilladelse kunne stilles krav om overholdelse af vejledende grænser for vibrationer.
3.3	Vil planen give anledning til støvgener?	X		Der kan forekomme støvgener fra indvinding og kørsel på ubefæstet vej i forbindelse med en råstofgrav. Der vil i en eventuel gravetilladelse stilles krav om dæmpning af støvgener. Forholdet behandles nærmere i miljørapporten.
3.4	Vil planen give anledning til lugtgener?		X	Råstofindvinding medfører ikke lugtgener.
3.5	Vil planen give anledning til lyspåvirkning?		X	Råstofindvinding vil normalt ikke medføre lysgener.
3.6	Vil planen give anledning til øgede emissioner fra maskiner eller trafik?		X	Råstofindvinding af sand, grus og sten medfører lokalt øgede emissioner, men på regionalt plan forventes der ikke en øgning af emissioner fra råstofindvinding.
3.7	Vil planen give anledning til overskridelse af vejledende grænseværdier for luftforurening?		X	Råstofindvinding giver ikke anledning til væsentlig luftforurening.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

3	Befolkning og sundhed	Ja	Nej	Bemærkninger
3.8	Vil planen medføre en særlig risiko for ulykker?		X	Råstofindvinding er ikke omfattet af risikobekendtgørelsen /1/ og der er ikke en særlig risiko for uheld i forbindelse med anlæg eller drift af råstofgraven.
3.9	Vil planen give anledning til påvirkning af friluftsliv eller rekreative interesser?	X		Der er ingen rekreative interesser indenfor råstofgraveområdet /24/. Som nævnt i punkt 2.3, er der ifølge gældende Kommuneplan 2017-2029 /5/, /24/ et grønt område SKAL.R1.04 i Skals ca. 700 m mod nordøst. Området er beskrevet i kommuneplanen som rekreative grønne arealer som park, naturskov, legepladser, grønne kiler regnvandsbassiner mm. Området ligger umiddelbart syd for Himmerlandsstien (et tidligere jernbanelinje), der er udpeget som en del af kommunens turistmæssige og rekreative forbindelse i Kommuneplan 2017- 2029 /24/. Forholdet behandles nærmere i miljørapporten.
3.10	Vil planen påvirke materielle goder?		X	Der er ingen materielle goder inden for området, ud over den værdi, der kan opnås ved jordbrugsdrift, samt værdien af de råstoffer der kan indvindes.

4	Vand og jord	Ja	Nej	Bemærkninger
4.1	Er der særlige grundvands- og drikkevandsinteresser i området?		X	Den nordlige halvdel af råstofgraveområdet ligger i område med drikkevandsinteresser /4/, resten ligger udenfor områder med drikkevandsinteresser og områder med særlige drikkevandsinteresser. Der er ingen indvindingsoplande og boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) indenfor råstofgraveområdet /4/. Nærmeste indvindingsopland er ca. 510 m mod øst og nærmeste BNBO er ca. 1.200 m mod øst. Nærmeste private drikkevandsboring er DGU nr. 56.203 ca. 320 meter sydvest for råstofgraveområdet /6/.
4.2	Vil planen udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets grundvand?		X	

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

4	Vand og jord	Ja	Nej	Bemærkninger
4.3	Indebærer planen en mulig påvirkning af sårbare vådområder?	X		Nærmeste lavbundsarealer ligger ved sydgrænsen af råstofgraveområdet. Forholdet behandles nærmere i miljørapporten. Nær råstofgraveområdet forekommer våde naturtyper, se punkt 5.9. Forholdet behandles nærmere i miljørapporten.
4.4	Vil planen medføre en risiko for vandforurening (grundvand og overfladevand)?		X	Indvinding af rødbrændende ler udgør ikke en risiko for forurening af grundvand eller overfladevand. Der vil i en gravetilladelse stilles vilkår vedrørende opbevaring og håndtering af miljøfremmede stoffer (brændstoffer mv.), samt vilkår for at forhindre spild og uheld. Der vil foregå tilsyn med dette.
4.5	Vil planen medføre udledning af overfladevand eller spildevand til jord eller recipienter?		X	Indvinding af rødbrændende ler omfatter ikke vådsortering af de indvundne materialer.
4.6	Vil bortskaffelse af spildevand kræve ændringer af bestående ordninger?		X	
4.7	Vil råstofgraveområdet medføre vandstandsændringer?		X	Der vil ikke ske indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet, da rødbrændende ler ikke indvindes under grundvandsspejl.
4.8	Vil råstofgraveområdet medføre risiko for okkerudledning?	X		Nærmeste lavbundsarealer ligger lige ved den sydlige del af råstofgraveområdet. Der er registreret lav risiko for okkerudledning /24/. Ca. 170 m nord for råstofgraveområdet ligger et lavbundsareal, der er registreret med stor risiko for okkerudledning. Forholdet behandles nærmere i miljørapporten.
4.9	Ligger råstofgraveområdet i et område med potentiel eller registreret jordforurening jf. jordforureningsloven /11/?		X	Nærmeste forurenede lokalitet (nr. 775-00217, kortlagt på vidensniveau 1) ligger ca. 800 m nordøst for råstofgraveområdet. /2/.
4.10	Vil råstofgraveområdet medføre risiko for jordforurening (olie, kemikalier mv.)?		X	Indvinding af rødbrændende ler udgør ikke en væsentlig risiko for forurening af grundvand eller overfladevand. Der vil i en gravetilladelse stilles vilkår vedrørende opbevaring og håndtering af miljøfremmede stoffer (brændstoffer mv.), samt vilkår

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

4	Vand og jord	Ja	Nej	Bemærkninger
				for at forhindre spild og uheld. Der vil foregå tilsyn med dette.

5	Natur	Ja	Nej	Bemærkninger
5.1	Er der registreret fredskovspligtige arealer jf. skovlovens § 3 /7/ inden for råstofgraveområdet?		X	Der ligger ca. 0,4 ha skov indenfor det foreslåede graveområde, men det er ikke fredskov. Jf. /4/.
5.2	Forudsætter planen rydning af skov?	X		Der er i alt ca. 0,4 ha skov inden for de foreslåede råstofgraveområder. Der er ikke tale om fredskov og forholdet behandles derfor ikke nærmere i miljørapporten.
5.3	Ligger råstofgraveområdet inden for skovbyggelinje?		X	Graveområdet ligger ikke indenfor skovbyggelinje.
5.4	Ligger råstofgraveområdet i et område med skovrejsning ønsket eller uønsket?	X		Skovrejsning er uønsket i en mindre del af den vestlige del af graveområdet, og ellers er der ingen udpegninger. Råstofindvinding er ikke til hinder for uønsket skovrejsning, så det behandles derfor ikke nærmere i miljørapporten.
5.5	Vil planen være i strid med, eller til hinder for etableringen af, nationalparker, reservater eller naturparker?		X	Der er ingen nationalparker /27/, reservater eller naturparker beliggende indenfor graveområdet. Jf. /2/.
5.6	Er råstofgraveområdet placeret i Vadehavsområdet?		X	Nederhede Øst er beliggende i Viborg Kommune.
5.7	Ligger råstofgraveområdet inden for strandbeskyttelseslinjen?		X	Råstofgraveområdet ligger ikke indenfor strandbeskyttelseslinjen. Jf. /4/.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

5	Natur	Ja	Nej	Bemærkninger
5.8	Ligger råstofgraveområdet inden for sø- eller åbeskyttelseslinjer?		X	Nærmeste sø- og åbeskyttelseslinje ligger ca. 130 m i sydlig retning. Jf. /2/.
5.9	Kan planen påvirke beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelseslovens § 3?		X	I det foreslåede råstofgraveområde Nederhede øst er der ingen § 3 beskyttede naturtyper. Den nærmeste § 3 beskyttede naturtype er et overdrev beliggende ca. 20 m fra graveområdets sydøstlige hjørne. /2/. Der ligger flere § 3 beskyttede naturtyper i nærområdet, ca. 200 m mod syd langs Skals Å, men da ingen af områderne ligger indenfor graveområdet vil forholdet ikke blive vurderet nærmere.
5.10	Kan planen påvirke registrerede eller foreslåede naturbeskyttelsesområder?		X	Ca. 20 m syd for det foreslåede graveområde Nederhede Øst ligger et naturbeskyttelsesområde jf. gældende Viborg Kommuneplan 2017 – 2029 /30/. Der vil ikke blive behov for grundvandssænkning ved råstofindvindingen og da der ikke skal ske direkte indvinding i det udpegede naturbeskyttelsesområder, vil dette ikke blive påvirket af en evt. råstofindvinding. Forholdet behandles ikke yderligere.
5.11	Kan planen påvirke registrerede eller foreslåede økologiske forbindelser?		X	Der ligger ingen vedtagede eller foreslåede økologiske- eller potentielt økologiske forbindelser i nærheden.
5.12	Kan planen påvirke registrerede eller foreslåede fredede områder?		X	Der er ikke udlagt eller foreslået udlagt fredede områder inden for eller nær ved råstofgraveområdet /22/.
5.13	Forventes råstofgraveområdet at rumme beskyttede arter efter habitatdirektivets bilag IV?		X	Der er ikke kendskab til arter opført på habitatdirektivets bilag IV indenfor det foreslåede graveområde /17/, /27/. Der er i 2019 gjort to observationer af odder ved Skals Å, henholdsvis ca. 630 m og ca. 880 m syd for graveområdet. Derudover er der i 2014 og 2017 registreret Grøn kølle guldsmed ca. 800 m syd for råstofgraveområdet, ligeledes ved Skals Å. De forventes ikke påvirket.
5.14	Forventes råstofgraveområdet at rumme danske rødlistearter eller fredede arter?		X	Der er ikke kendskab til sjældne, sårbare eller fredede arter indenfor det foreslåede graveområde /27/. Området forventes heller ikke at rumme ovenstående arter og forholdet vurderes derfor ikke nærmere i miljørapporten

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

6	Landskab og geologi	Ja	Nej	Bemærkninger
6.1	Er råstofgraveområdet placeret inden for kystnærhedszonen?	X		Jf. /5/. Råstofindvinding er ikke i strid med planlovens beskyttelse indenfor kystnærhedszonen. Forholdet vurderes derfor ikke nærmere i miljørapporten.
6.2	Ligger råstofgraveområdet inden for registrerede eller foreslåede større sammenhængende landskab eller bevaringsværdigt landskab?	X		Råstofgraveområdet ligger ikke i større sammenhængende landskab, men ligger i bevaringsværdigt landskab, jf. gældende Kommuneplan 2017-2029 /5/, /24/. Forholdet vurderes nærmere i miljørapporten.
6.3	Kan råstofgraveområdet påvirke kulturelle eller æstetiske landskabstræk?	X		Landskabet vil blive påvirket ved råstofindvinding. Råstofgraveområderne omfatter ikke arealer udlagt som værdifulde kulturmiljøer /5/, /24/.
6.4	Ligger råstofgraveområdet inden for områder med geologiske interesser?		X	Råstofgraveområderne ligger ikke indenfor områder med geologisk bevaringsværdi i gældende Kommuneplan 2017-2029 /5/, /24/, et nationalt geologisk interesseområde eller en Geosite-registrering /5/.
6.5	Ligger råstofgraveområdet i særlig værdifuldt landbrugsområde?	X		Ifølge gældende Kommuneplan 2017-2029 /5/, /24/ er råstofgraveområdet udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Forholdet vurderes nærmere i miljørapporten.

7	Kulturarv	Ja	Nej	Bemærkninger
7.1	Er der registreret fortidsminder eller disses beskyttelseslinjer inden for råstofgraveområdet?		X	Der er ikke registreret fortidsminder og beskyttelseslinjer indenfor råstofgraveområdet /22/.
7.2	Er der registreret beskyttede sten- og jorddiger inden for råstofgraveområdet?		X	Der er registreret 1 beskyttet sten- og jorddige langs råstofgraveområdets østlige rand /22/. Der vil i en eventuel råstoftilladelse blive stillet vilkår om respektafstande til diget, så derfor vurderes forholdet ikke nærmere i miljørapporten.
7.3	Er der registreret fredede eller bevaringsværdige bygninger inden for råstofgraveområdet?		X	Jf. /23/.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

7	Kulturarv	Ja	Nej	Bemærkninger
7.4	Ligger råstofgraveområdet inden for et værdifuldt kulturmiljø eller et område med kulturhistorisk bevaringsværdi?		X	Jf. /5/, /24/.
7.5	Ligger råstofgraveområdet inden for kirkebygge- linje eller kirkefredning?		X	Jf. /5/, /24/.
7.6	Kan planen påvirke arkæologiske værdier?		X	Jf. ovenstående punkt 7.1.-7.5.

8	Ressourcer og affald	Ja	Nej	Bemærkninger
8.1	Medfører planen øget vandforbrug?		X	Indvinding af rødbrændende ler medfører ikke et vandforbrug.
8.2	Medfører planen øget energiforbrug?		X	Indvinding af rødbrændende ler medfører ikke et væsentligt øget energiforbrug.
8.3	Medfører planen øget forbrug af sjældne råstoffer?		X	
8.4	Vil planen udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets råstoffer?		X	
8.5	Medfører planen ændring i bestående affaldsbortskaffelse?		X	Håndtering og opbevaring af affald reguleres i en eventuel råstoftilladelse og efter kommunalt affaldsregulativ.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

9	Tekniske anlæg	Ja	Nej	Bemærkninger
9.1	Berører planen områder omfattet af landsplandi- rektiver?		X	Jf. /25/.
9.2	Ligger råstofgraveområdet inden for respektaf- stande for luftfartsanlæg?		X	Jf. /25/.
9.3	Ligger råstofgraveområdet inden for respektaf- stande for veje eller andre tekniske anlæg, her- under forsyningsledninger?	X		Der skal holdes respektafstande til veje ved en eventuel råstoftilladelse. Forholdet er ikke vurderet nærmere i miljørapporten. Ca. 1,5 km øst for råstofgraveområdet ligger en transmissionsledning for gas/olie (med 200 m buffer), der har en arealreservation som ligger ca. 700 m øst for råstofgraveområdet /25/. Forholdet er ikke vurderet nærmere i miljørapporten, da indvinding af rødbrændende ler til få meter under terræn ikke vil berøre ledning og arealreservation. Der ligger et fibertrace (Eniig Fiber), elledninger (N1) og telefonkabel (TDC) langs Nederhedevej (øst-vest og Nordøst-Sydvest gående dele af vejen). I det nordøstlige hjørne af Ounild støder et elkabel (Netselskabet N1) og et telefonkabel (TDC) op til råstofgraveområdet /7/, men da det ikke går ind i råstofgraveområdet, er forholdet ikke vurderet nærmere i miljørapporten.

Råstofgraveområdets og omgivelsernes sårbarhed

10	Sårbarhed	Ja	Nej	Bemærkninger
10.1	Ligger råstofgraveområdet i et tæt befolket område?		X	Råstofgraveområdet ligger i det åbne land i et område uden tæt bebyggelse.
10.2	Er råstofgraveområdet sårbart over for den forventede miljøpåvirkning?	X		Råstofgraveområdet kan være sårbare i forhold til landbrugsinteresser og vådområde/lavbundsareal.
10.3	Kan planen påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for overfladevand allerede er overskredet?		X	Skals Å har i vandområdeplanerne i dag god økologisk tilstand og er har god økologisk tilstand som miljømål /20/. Der må derfor ikke ske påvirkning der vil ændre denne tilstand, herunder påvirkning af vandføringen i åen. Råstofindvinding af rødbrændende ler sker over grundvandsspejlet, så der kan ikke forekomme grundvandssænkninger og dermed påvirkning af åens vandføring. Derfor vurderes forholdet ikke nærmere i miljørapporten.
10.4	Kan planen påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for grundvand allerede er overskredet?		X	Jf. /20/.
10.5	Kan planen påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for naturområder allerede er overskredet?		X	
10.6	Kan planen påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for boligområder (støj/lys og luft) allerede er overskredet?		X	

Arten og kendetegn ved den potentielle indvirkning på miljøet

11	Den forventede miljøpåvirknings geografiske udstrækning i areal	Miljøpåvirkningen ved indvinding af rødbrændende ler er begrænset til selve graveområdet og transportruten til nærmeste større vej, samt til nærområdet mht. støv og støj. Den geografiske udstrækning af råstofgraveområderne er ca. 19 ha.
12	Omfanget af personer der forventes berørt af miljøpåvirkningen	Miljøpåvirkningen ved indvinding af rødbrændende ler i råstofgraveområderne forventes kun at berøre beboere nær råstofgraveområderne (ca. 15 husstande), samt beboere langs transportruten til nærmeste større vej. Skals by med flere hundrede beboere ligger tæt ved, men forventes ikke berørt af graveaktiviteten.

13	Øvrige kendetegn	Ja	Nej	Bemærkninger
13.1	Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige enkeltvis?	X		Der kan ske miljøpåvirkning i forhold til landbrugsinteresser, støj, støv og vådområde/lavbundsareal.
13.2	Forventes der væsentlige kumulative miljøpåvirkninger?		X	
13.3	Vil den forventede miljøpåvirkning række ud over kommunegrænsen?		X	
13.4	Vil den forventede miljøpåvirkning berøre nabolande?		X	
13.5	Må den samlede miljøpåvirkning betegnes som kompleks?		X	Råstofindvinding omfatter normalt gravemetoder og andre tilknyttede aktiviteter, der er kendt og anvendt gennem årtier. Miljøpåvirkning fra råstofindvinding er undersøgt og velbeskrevet og betegnes derfor ikke som kompleks.
13.6	Er der stor sandsynlighed for miljøpåvirkningen?	X		Der kan ske miljøpåvirkning i forhold til landbrugsinteresser, støj, støv og vådområde/lavbundsareal.

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

13	Øvrige kendetegn	Ja	Nej	Bemærkninger
13.7	Er miljøpåvirkningen varig?	X		Påvirkningen af landskabet er varigt. Øvrige påvirkninger vil være midlertidige, så længe der indvindes råstoffer, og ophøre når området er efterbehandlet.
13.8	Er miljøpåvirkningen hyppig?		X	Der vil i en kort periode hvert år (omtrent 14 dage) være øget tung trafik, hvor der transporteres råstoffer bort fra råstofgraveområdet.
13.9	Er miljøpåvirkningerne reversible?		X	Påvirkningen af landskabet er irreversibel. Øvrige påvirkninger vil være reversible, da de ophører når området er efterbehandlet.
13.10	Er der andre planer, projekter eller aktiviteter i området, der sammen med råstofgraveområdet medfører en påvirkning af miljøet (kumulative forhold)?	X		Der er i dag udlagt 1 råstofgraveområde (Nederhede) i Råstofplan 2016 op til den vestlige grænse af det foreslåede råstofgraveområde. Det udlagte område er også for indvinding af ler, herunder rødbrændende ler. Der vil kunne forekomme kumulative påvirkninger af miljøet som følge af råstofindvindinger indenfor de to råstofgraveområder. Der er ikke kendskab til kumulation med andre projekter.
13.11	Er det muligt at begrænse miljøpåvirkningerne?	X		Se beskrivelse i den udarbejdede miljørapport.

Referenceliste:

- /1/ Bekendtgørelse nr. 372 af 25/04/2016. Bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer, www.retsinformation.dk
- /2/ Danmarks Arealinformation, Danmarks Miljøportal, Data om miljøet i Danmark, <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>
- /3/ Danmarks Miljøportal, Naturdata, <http://naturdata.miljoportal.dk/speciesSearch>
- /4/ Kortforsyningen, Styrelsen for dataforsyning og effektivisering, <https://kortforsyningen.dk/>
- /5/ Erhvervsstyrelsen, Plandata, <http://kort.plandata.dk/spatialmap?>
- /6/ GEUS, National Boringsdatabase (Jupiter), <https://www.geus.dk/produkter-ydelser-og-faciliteter/data-og-kort/national-boringsdatabase-jupiter/>
- /7/ Ledningsejerregistret (LER), <http://www.ler.dk/>
- /8/ Lovbekendtgørelse nr. 315 af 28/03/2019 Bekendtgørelse af lov om skove (skovloven), www.retsinformation.dk
- /9/ Lovbekendtgørelse nr. 124 af 26/01/2017 Bekendtgørelse af lov om råstoffer (råstofloven), www.retsinformation.dk
- /10/ Lovbekendtgørelse nr. 118 af 22/02/2018 Bekendtgørelse af lov om vandforsyning m.v. (vandforsyningsloven), www.retsinformation.dk
- /11/ Lovbekendtgørelse nr. 282 af 27/03/2017 Bekendtgørelse af lov om forurennet jord (jordforureningsloven), www.retsinformation.dk
- /12/ Lovbekendtgørelse nr. 358 af 08/04/2014 Bekendtgørelse af museumsloven, www.retsinformation.dk
- /13/ Lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25/10/2018 Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), www.retsinformation.dk
- /14/ Lovbekendtgørelse nr.240 af 13/03/2019 Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse (naturbeskyttelsesloven), www.retsinformation.dk
- /15/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Digitale Naturkort-Biodiversitetskortet, <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-plangroendk>
- /16/ Miljøstyrelsen, MiljøGIS for EU oversvømmelsesdirektiv, <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&profile=oversvoem2>
- /17/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Natura 2000-planer 2016-21, <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&&profile=natura2000planer2-2016>
- /18/ Miljøstyrelsen, Natura 2000-planer 2016-21, <https://mst.dk/natur-vand/natur/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planer-2016-21/>
- /19/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Statslig grundvandskortlægning, <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?&profile=grundvand>
- /20/ Miljøstyrelsen, MiljøGis, Vandområdeplanerne 2015-2021. <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv2-bek-2019>
- /21/ Region Midtjylland, Råstofplan 2016, <https://www.rm.dk/regional-udvikling/klima-og-miljo/rastoffer/rastofplan-2016>

Bilag 1 Screenings- og afgrænsningsnotat for Nederhede Øst

- /22/ Slots- og Kulturstyrelsen, <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/>
- /23/ Slots- og Kulturstyrelsen, <https://www.kulturarv.dk/fbb/frededeDanmarksKort.pub>
- /24/ Kommuneplan 2017-2029 for Viborg Kommune, <https://viborg.viewer.dkplan.niras.dk/plan/37#/8067>
- /25/ Bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale beskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. (Habitatbekendtgørelsen). <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=205996>
- /26/ Erhvervsstyrelsen, Planinfo, Landsplandirektiver, <https://planinfo.erhvervsstyrelsen.dk/landsplandirektiver>
- /27/ Miljøstyrelsen, Nationalparker, <https://danmarksnationalparker.dk/>
- /28/ Naturbasen, 2020: Naturbasen.dk, Licenser. NIRAS E03/2014

Bilag 2. Lovgivning og proces for råstofkortlægning og miljøvurdering

Råstofplan 2020 for Region Midtjylland fastlægger, hvor der i Region Midtjylland kan gives tilladelse til at indvinde regionens naturgivne råstoffer: sand, grus og sten, kvartssand, ler, moler, plastisk ler, tørv og kalk.

Råstofplanen består, kort fortalt, af en overordnet strategi, retningslinjer til at opfylde strategien samt udpegning af en række konkrete råstofgraveområder og råstofinteresseområder for forskellige råstoftyper.

Hvert 4. år skal Regionsrådet gennemgå råstofplanen og tage stilling til, om der er behov for justeringer eller revision. I den forbindelse skal forslag til fremtidige råstofgraveområder miljøvurderes efter gældende lovgivning, inden de kan indgå som råstofgraveområde i den kommende råstofplan for Region Midtjylland.

Råstofkortlægning

Regionsrådet skal i henhold til råstoflovens § 5 udføre en kortlægning af og efter råstofforekomster på landjorden (LBK nr. 124 af 26/01/2017).

Inden for regionens råstofinteresseområder er der en vis sandsynlighed for at finde egnede forekomster. Inden råstofinteresseområder, anmodede råstofgraveområder og andre kortlægningsområder eventuelt udlægges til råstofgraveområder, skal de enkelte områders råstofressource undersøges.

I første omgang undersøger regionen hvor mange tilgængelige oplysninger, der findes om råstofressourcens omfang og kvalitet inden for det enkelte område, og om det er nødvendigt med en yderligere dokumentation af råstofferne i form af geofysiske undersøgelser, borer og analyser mv. Hvis der efterfølgende foretages en kortlægning af råstofforekomstens udbredelse, mængde og kvalitet, udgives dette i en særskilt rapport.

Miljøvurdering af nye råstofområder

Offentlige myndigheder skal foretage en miljøvurdering af planer for fremtidige anlægstilladelser, der er udarbejdet i medfør af lovgivningen (lovpligtige planer), og som kan få en væsentlig indvirkning på miljøet (LBK nr. 1225 af 25/10/2018). Visse planer er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering, hvilket er tilfældet med råstofplanen.

Omfanget af miljøvurderingen afklares ved først at foretage en indledende screening og afgrænsning af miljørapportens indhold jf. miljøvurderingslovens § 11 (LBK nr. 1225 af 25/10/2018). Som en del af denne screening og afgrænsning udarbejdes en miljørapport for hvert af de nye fremtidige råstofgraveområder.

Ved screeningen foretages en vurdering af natur-, miljø- og planmæssige forhold jf. råstoflovens § 1, endvidere indsamles oplysninger, der skal være indeholdt i miljørapporten jf. miljøvurderingslovens bilag 4 pkt. c – g. De sandsynlige væsentlige indvirkninger på miljøet jf. miljøvurderingslovens § 12 vurderes. I denne indledende miljø- og råstofvurdering er der anvendt samme terminologi og vurderingskriterier, som man i givet fald skal anvende ved en miljøvurdering af råstofplanen.

Denne indledende miljø- og råstofvurdering samt evt. yderligere undersøgelser vil herefter være udgangspunkt for at afgøre, om hele eller dele af det aktuelle areal senere bliver foreslået udlagt til råstofgraveområde.

Såfremt det aktuelle område på foreslås udlagt som et råstofgraveområde i en kommende råstofplan eller som tillæg til den eksisterende råstofplan, skal regionen foretage høring af kommunen og andre berørte myndigheder samt af offentligheden, jf. miljøvurderingslovens § 32.